

CATRINE FLAKK HAUGEN

NETTDEBATTENS DEMOKRATISKE
FUNKSJON
- IDEAL OG VIRKELIGHET

MASTEROPPGAVE I SAMFUNNSFAGDIDAKTIKK

TRONDHEIM, MAI 2011

FORORD

På en restaurant i Roma, under en samtale med medstudenter og faglærere, ble nettdebatten tema for diskusjon. En av lærerne hadde akkurat publisert en artikkel om religion i en av de største nettavisene. Under artikkelen var det mulighet for lesere å uttrykke sin mening om innholdet. Men i stedet for å bli en debatt om artikkelen, gikk kommentarene i retning av å bli et angrep på forfatterens person. Spørsmålet som ble diskutert i det videre, var hvilket mål og hensikt har aktiviteten nettdebatt, og hva bidrar debatten til?

Nettdebatten har vist seg å bli et gjennomgangstema i flere av mine samtaler i de senere årene, og jeg har tilhørt den gruppen som har vært skeptisk til nettdebattens innhold og til nettdebattantene. Bør og skal alt ytres? Hva er nettdebattantenes hensikt med deltakelse? Medfører denne utvidede ytringsfriheten en vekst for demokratiet? Nysgjerrighet og undring rundt disse spørsmålene har vært utgangspunktet for min masteroppgave i samfunnsfagdidaktikk.

Tilnærmingen til nettdebatt i denne oppgaven beveger seg mellom tre ulike fagtradisjoner: mediefaget, samfunnsfaget og didaktikken. Det er viktig å presisere at det først og fremst er samfunnsfag som er mitt utgangspunkt og fagtradisjon, og er den tilnærmingen som vektlegges i størst grad.

Jeg vil rette en takk til VG Debatt og til moderator for hjelp og tilrettelegging i forbindelse med spørreundersøkelsen. Og ikke minst til nettdebattantene, som har respondert på spørreskjemaet. Flere av deltakerne har også utvist interesse for oppgaven, utover deltakelse i spørreundersøkelsen, og det har i høy grad bidratt til å motivere meg i arbeidet.

Veileder Svein Lorentzen fortjener også en stor takk, for innspill og gode råd i arbeidsprosessen.

En siste takk går til mine medstudenter, og til mine hjelpere, som har bidratt med korrektur, gjennomlesning og ikke minst oppmuntring.

Trondheim, 16. mai 2011

Catrine Flakk Haugen

SAMMENFATNING

I denne masteroppgaven presenteres en empirisk fundert undersøkelse gjennomført på to nettavisers debattsider. Utvalget er to riksaviser, VG Debatt og Aftenposten Debattsentral. Debattene som er valgt faller inn under temaet *samfunn*. Gjennom en kvalitativ innholdsanalyse og en kvantitativ spørreundersøkelse har jeg søkt å skape en forståelse av hva som er realitet knyttet til nettdebattens demokratiske funksjon. Tittelen på oppgaven er ”**Nettdebattens demokratiske funksjon- ideal og realitet**”.

For å komme fram til et svar på det ovennevnte, har jeg utarbeidet fire forskningsspørsmål;

- Hvem deltar i nettdebatt?
- Hva er deltakernes formål med deltakelse i nettdebatten?
- Hva karakteriserer nettdebatt som sjanger?
- Hvordan er debattens demokratiske funksjon, og hvilket demokratisyn bidrar den til å fremme?

Alle spørsmål ses i lys av demokratiteori, med hovedvekt på generell demokratiteori, liberalistisk demokratiteori, republikansk demokratiteori og deliberativ demokratiteori. Videre drøftes spørsmålene ut ifra kommunikasjonsteori, med hovedvekt på pragma- dialektisk teori.

Den kvantitative undersøkelsen viser at nettdebattanten som deltar i nettdebatt med tematikk *samfunn*, er etnisk norske menn, i alderen 36- 45 år. Denne gruppa utgjør en klar majoritet i utvalget. Til tross for at mange faller inn under samme kategori når det gjelder bakgrunnsvariabler, framsetter respondentene svært ulike begrunnelser for deltakelse. Flertallet peker på det å motta andre debattanters perspektiv og synspunkter som fremste årsak til deltakelse. Videre framsettes underholdning, og det å uttrykke sin egen mening. Det store spennet mellom det nettdebattantene presenterer som formål med deltakelse, preger sjangeren nettdebatt. Det forårsaker at debatten framstår som fragmentert og oppstykket, ikke som en *hel* debatt. Flere sjangertrekk er en muntlig karakter og uformell tone mellom nettdebattantene. Det foreligger tydelige sosiale konvensjoner i debatten, som deltakerne må innrette seg etter.

Analysen av nettdebattene viser at debatt under tematikk *samfunn*, ikke har en demokratisk karakter. Den svarer ikke til idealet som framsettes av de ulike teoriperspektivene. I minste grad samsvarer debatten med den deliberative demokratiforståelse, og i størst grad med den

pluralistiske demokratiforståelsen. Realiteten viser at deltagelse handler om å fremme egne interesser.

INNHALDSFORTEGNELSE

Kapittel 1 Innledning	1
1.1 Kontekst- nettdebatt	1
1.2 Tema og problemformulering	4
1.3 Begrepsavklaring	7
1.3.1 Hva er nettdebatt?	7
1.3.2 Tidligere forskning	9
1.3.2 Forholdet nettdebatt og demokrati	12
Kapittel 2 Teori.....	17
2.1 Debatt.....	17
2.2 Den offentlige samtale og det offentlige rom.....	17
2.2.1 Offentlig samtale på nett?.....	18
2.3 Demokratiteori.....	19
2.3.1 Generell demokratiforståelse	19
2.3.2 Liberal demokratiforståelse- Konkurransedemokrati og pluralisme	20
Konkurransedemokrati	20
Pluralisme	21
... Om den offentlige samtale.....	22
2.3.3 Deltakelsesperspektiv- republikansk demokratiforståelse	22
..Om den offentlige samtale.....	23
2.3.4 Deliberativt perspektiv	23
.. Om den offentlige samtale.....	24
2.4 Den demokratiske dialogs kvalitet	27
2.5 Pragma- dialektisk argumentasjonsanalyse.....	29
Kapittel 3 Metode	33
3.1 Design.....	33
3.2 Metodetriangulering.....	34
3.3 Kvantitativ metode og analyse	35
3.3.1 Spørreundersøkelse- survey.....	35
Utvalg	36
Reliabilitet og validitet	37
3.4 Kvalitativ metode og analyse.....	37
Utvalg	39

Reliabilitet og validitet	39
Kapittel 4 Empiri.....	41
4.1 Kvalitativ analyse	41
4.1.1 Debatt 1. ”Politikk/ fornuft vs Kristendom” (Aftenposten, 2011a).....	41
4.1.2 Debatt 2. ”Avskaff kristendommen som statsreligion” (VG, 2010a).....	44
4.1.3 Debatt 3. ”Legalisering av hasj” (VG, 2011)	47
4.1.4 Debatt 4. ”Dobbeltmoral fra Solhjell” (Aftenposten, 2010a).....	49
4.1.5 Debatt 5. ”FRP krever atomkraftverk” (Aftenposten, 2011).....	52
4.1.6 Debatt 6. ”FRP vil ha atomkraft.. Igjen” (VG, 2011a).....	54
4.2 Kvantitativ analyse.....	57
4.2.1 Hvem deltar i nettdebatt?.....	57
4.2.2 Hva er formålet med deltakelse i nettdebatt?	59
4.3 Oppsummering	62
Kapittel 5 Diskusjon.....	69
5.1 Hvem er nettdebattanten?	69
5.2 Hva er formålet med deltakelse i nettdebatt?	72
5.3 Hva karakteriserer nettdebatt som sjanger?	74
5.4 Hva er nettdebattens demokratiske verdi?	77
5.4.1 Generell demokratiforståelse.....	77
5.4.2 Liberalistisk demokratiforståelse.....	79
5.4.3 Republikansk demokratiforståelse.....	81
5.4.4 Deliberativ demokratiforståelse	83
Kapittel 6 Konklusjon	87
Referanseliste.....	89
Litteratur.....	95
Tabelliste	96
Vedleggliste	97
Vedlegg 1	98
Vedlegg 2, VG Debatt. Reglement.....	98
Vedlegg 3, Aftenposten. Regler for debatt og kommentar	100

KAPITTEL 1 INNLEDNING

1.1 KONTEKST- NETTDEBATT

Mange har erfaring med nettdebatten- enten som deltaker eller som *lurker*, det vil si som passiv leser av innleggene (Libæk, 2009). Flere av internettbrukere har gjort seg opp en formening om hva som er nettdebattens innhold, og hvem nettdebattanten er, noe som kommer til syne i den generelle debatten om nettdebatt, *metadebatten*. De er i besittelse av en forforståelse som de leser nettdebatten ut i fra. I samtaler med min omgangskrets, har jeg fått erfare at forforståelsen jevnt over er negativ. De fleste opplever nettdebatten som et forum som hovedsakelig domineres av mennesker hvis hovedhensikt er å provosere og hetse. Når jeg har presentert oppgavens tematikk for de samme menneskene, har stort sett alle skråsikkert konkludert med at nettdebattens demokratiske funksjon er fraværende, og at nettdebattanten tilhører det lavere sosiale sjiktet i samfunnet. Påstandene mangler begrunnelse, og de som framsetter dem, har ikke nødvendigvis verken erfaring med, eller inngående kunnskap om nettdebatt.

Mine erfaringer preger også metadebatten. Magne Lindholm, tidligere journalist, forlagsredaktør og nå høyskolelektor, beskriver nettdebatten som et maskespill;

Et spill der alle bærer maske, åpner for utstrakt ironi. Dette gjør maskespillet tvetydig. Spillet kan være avansert, samtidig som trivielle klisjeer og ideologiske konvensjoner kan gjøre det til bærer av tradisjonelle forestillinger. Ingen har ennå utforsket dette systematisk. Men det skal ikke mer enn et par stikkprøver til før man finner at både selvpresentasjon og nettdebatt ligger langt unna de fleste idealer om deliberativt demokrati, bygd på rasjonalitet, åpenhet og autenticitet (Lindholm, 2006).

Ingen kan med sikkerhet si noe om nettdebatten eller nettdebattanten som deltar i riksdekkende medier, fordi det mangler empiriske funderte undersøkelser på norske forhold (Skogerbø og Winsvold, 2008). Til tross for dette har de fleste en formening om og synser om fenomenet nettdebatt. Det gjør at man fort kan danne seg et bilde av meningsytterne, uten at man nødvendigvis har belegg for det. Nanna Baldersheim, ansatt i Dagbladet, hevder også at kritikken som har vært rettet mot nettdebatten, er emosjonelt begrunnet, ikke faktisk. Den er basert på inntrykk, ikke på empirisk belagte fakta (Baldersheim, 2009). Metadebatten bærer preg av mangel på empirisk underbygget argumentasjon.

Internett har utviklet seg til å bli et av de største forum for debatt. Debatt er grunnleggende i et demokrati og Lindholm ser nettdebattens debattkultur som avgjørende for demokratiets

framtid (Lindholm, 2006). Internett er de unges arena, og derfor vil måten nettdebattens kultur konsolideres i tiden framover, være av avgjørende betydning for hvordan framtidens offentlige samtale vil forløpe.

Fagfeltet demokrati er en viktig del av mitt embete som framtidig lærer. Demokrati som styresett krever aktive borgere. Det er ikke i stand til å opprettholde seg selv uten at borgere sosialiseres inn i en demokratisk kultur (Putnam, 1995). Skolen henter sin legitimitet ut i fra demokratisk opplæring. Legitimering finnes i formålsparagrafen, kunnskapsløftets prinsipper, i læreplanens generelle del, i sentrale læreplaner, og da spesifikt i samfunnsfag, og i elevrådsarbeid.

I LK06, læreplanen for samfunnsfag, er følgende presentert som formål med faget;

Formålet med samfunnsfaget er å medvirke til forståelse av og oppslutning om grunnleggende menneskerettigheter, demokratiske verdier og likestilling og til aktivt medborgerskap og demokratisk deltaking (Utdanningsdirektoratet, 2006).

Læringsplakaten går langt på vei i samme retning;

Stimulere elevane og lærlingane/lærekandidatane i personleg utvikling og i styrking av eigen identitet, i det å utvikle etisk, sosial og kulturell kompetanse og evne til demokratiforståing og demokratisk deltaking (Utdanningsdirektoratet, 2006).

Ut i fra dette kan man slutte at demokratisk opplæring er en av skolens grunnpilarer. Telhaug et al. (1990) går så langt som å si at demokratiet har blitt skolens nye bærebjelke etter sekulariseringens inntog i landet, som har medført at kristendom og kristne verdier har mistet sin legitimitet.

Demokratiet står i dag ovenfor en rekke utfordringer, hvor en av dem er synkende valgdeltakelse. Det skjer blant alle lag i befolkningen, men først og fremst blant unge (Statistisk Sentralbyrå [SSB], 2010). Velgermassen har endret seg, og flere kanaler for deltaking har kommet til. Mens man tidligere i hovedsak anså demokrati for å være synonymt med valgkanalen, har samfunnsendringer medført at det nå finnes flere veier til innflytelse. Makt og demokratiutredningen (2003) viser til funn som sier at aktivistkanalen blir stadig viktigere i Norge.

Demokrati har etymologisk opphav i begrepet folkestyre. Tidligere ble demokrati forstått som det formelle beslutningssystemet med flertallsvalg. Denne formen for demokrati er nå i tilbakegang. Samfunnet blir stadig vekk mer fragmentert, og de store massepartiene klarer ikke lenger å favne velgerne. Medborgerundersøkelsen viser til tall hvor tre av fire ikke har tiltro til at partiene og politikerne er interessert i borgernes beste. Det representative systemet står med andre ord overfor en tillitskrise (Strømnes, 2003).

Til tross for at demokratiet har endret karakter, og velgere ikke lenger deltar i partipolitikken, har ikke den politiske interessen forvitret, men den har en annen karakter enn tidligere. Før var den mer langsiktig, og i dag er det en øyeblikkorientering. *Tilleggsdemokratiet* vokser (Makt- og demokratiutredningen, 2003). Man snakker om det lille og det store demokratiet. Overgangen fra det store til det lille demokratiet innebærer en endring, fra motivasjon om å påvirke samfunnsutviklingen, til det å påvirke sin egen livssituasjon, uten at det nødvendigvis representerer et motsetningsforhold. I det lille demokratiet er det ”hverdagmakerne” som arbeider. Bang og Sørensen (2004) hevder at den nye deltakelsesrollen skiller seg fra andre deltakerroller ved at hverdagmakerne gjerne deltar i ad hoc eller på deltid. Formålet med deltakelse er ikke realisering av det gode samfunn, det gjøres ikke ut i fra plikt, men fordi det gagnar en selv. Man forsøker aktivt å påvirke eget liv, men uten at politikken blir det viktigste i livet. Hverdagmakeri kan ses som en ”tredje vei”, mellom den passive borgerrollen og eliten som jobber med politikk på heltid.

Anthony Giddens og Ulrich Beck har også utviklet samfunnsteorier som går i retning av å se politikken som individualisert. Mens man tidligere har ansett de formelle rammene for politikk som sentrale, har man i senere tid sett en tilbakegang i denne type deltakelse. Det som har vært det etablerte politiske system, har fått flere avgreininger, og flere former for politisk deltakelse har vokst fram. Politikk har blitt en utvidet størrelse. Giddens omtaler utviklingen som livspolitik, mens Beck kaller det subpolitikk. Begge uttrykk peker mot en individualisering innenfor politikken. *Subpolitikken* vektlegger ulike *arenaer* for politikk, først og fremst det som foregår utenfor det etablerte formelle politiske system. Individuer, så vel som grupper, deltar i den politiske prosessen. Dette står i kontrast til tradisjonell politikk, hvor deltakelse skjer gjennom kollektive agenter, det vil si representanter for interessegrupper og partier. Beck hevder at ved deltakelse i subpolitikken, har folket tatt makten utenfor det etablerte politiske systemet. Det har lyktes folket å sette moralske spørsmål på agendaen, til tross for at etablerte partier ikke ønsker det (Philips og Schröder, 2004). *Livspolitik* henger

nære sammen med politikkenes innhold. Folks hverdag handler ikke lenger om å fordele knappe ressurser, men om selvrealisering og personlig ansvar for offentlige problemer. Livspolitikken tar utgangspunkt i selvrealiseringsprosesser. Den handler om spørsmål som dukker opp i forhold til ny teknologi, miljø og vitenskap. Partipolitikken går fortsatt langt på vei i samme retning som konfliktlinjene i industrisamfunnet. Dermed blir ikke de livspolitiske spørsmålene en del av partipolitiske spørsmål. Dette er en av grunnene til at mange opplever politikk som lite relevant. Det er sivilsamfunnet som må sette opp og fange de livspolitiske tema, og agere så de blir en del av den politiske agendaen (Aakvaag, 2010).

Børhaug har i sin doktorgradsavhandling (2007) sett på hvordan demokratisk opplæring foregår i norsk skole. Han fant at skolenes tilnærming til demokrati var ulik. Likevel vektlegger storparten av lærere valg og det representative demokratiet. Dette omtaler Børhaug som en *velgeropplæring*, en minimalistisk demokratimodell. Aksjonskanalen nedprioriteres og funn gjort av Børhaug viser at aksjoner og organisasjoner, *aktivistopplæring*, ikke vektlegges som deltakelsesform i skolen, noe som er overraskende funn med tanke på læreplanenes føringer (Børhaug, 2005, s. 64).

Dette kommer også til syne i Civicundersøkelsen (Fjellstad et al., 2010). Svarfordelingen på hva som kjennetegner en god voksen samfunnsborger, viser sterk støtte til påstander knyttet til det å stemme ved valg, kjenne landets historie og vise respekt for de som har påtatt seg politiske verv. Men bare halvparten av elevene mener at gode samfunnsborgere bør delta i politiske diskusjoner og være medlemmer av politiske parti. International Civic and Citizenship Education Study, ICCS, viser også at norske elever svarer lavere enn det internasjonale gjennomsnittet på 7 av 9 deltema knyttet til interesse og engasjement (Fjellstad et al., 2010). Altså er det manglende samsvar mellom virkeligheten og det som skjer i skolen. Skolens oppgave er å møte endringer. Innholdet i skolen skal speile samfunnet og virkeligheten. Samfunnsendringer medfører at man må rokke ved tradisjonelle strukturer og arbeidsmetoder. Det medfører at skolen må endre sin praksis, og møte de endringene og utfordringene som makt- og demokratiutredningen viser til.

1.2 TEMA OG PROBLEMFORMULERING

Kulturelle og sosiale endringsprosesser skaper behov for ny forskning og en empirisk tilnærming til hva prosessenes betydning for samfunnet vil være. En av de mest sentrale endringene i vårt samfunn de siste tiår, har vært framveksten av internett, det som blir omtalt som *kommunikasjonsrevolusjonen* (Utenriksdepartementet, 2008- 2009). Mens enkelte

debattanter i 1996 hevdet at ”internett er en flopp” og at ”privat bruk av internett vil være marginal ”(Leif Osvold, www.dn.no, 27. November, 2010), viser tall fra 2008 at denne framtidsprofetien ble gjort til skamme: 84 prosent av alle norske husstander kan komme seg på nett hjemme (SSB, 2008), og 8 av 10 bruker pc daglig (SSB, 2009).

Framveksten av dialogbaserte tjenester og nettdebatt kan beskrives som eksplosjonsartet. Nettets struktur åpner for toveis kommunikasjon, en mediert dialog, hvor alle kan delta. Muligheten for massedeltakelse styrker demokratiet, og kan ses som et redskap for demokratisk deltakelse, samt en mulighet til å påvirke beslutningstakerne. De ovennevnte påstandene representerer en idealtilstand. Realiteten vet man, som allerede nevnt, ikke med sikkerhet mye om.

Offentligheten framstår i dag som mer mangfoldig. Det skaper muligheter, men også nye dilemma. I det følgende vil jeg presentere dilemma og muligheter knyttet til dette. Jeg vil se på nettdebatten i de riksdekkende mediene, som baserer seg på brukerskapt innhold, produsert av allmuen. Mer spesifikt vil jeg se på nettdebattens karakter, på hvem nettdebattens deltaker er, på deltakernes formål med deltakelse, og nettdebattens demokratiske funksjon. Har nettdebatten en demokratisk funksjon, og benyttes potensialet? Er det diskrepans mellom ideal og realitet? Forskningsspørsmålene er følgende;

- Hvem deltar i nettdebatt?
- Hva er deltakernes formål med deltakelse i nettdebatten?
- Hva karakteriserer nettdebatt som sjanger?
- Hvordan er debattens demokratiske funksjon, og hvilket demokratisyn bidrar den til å fremme?

For å komme fram til et svar på det ovennevnte, har jeg foretatt noen metodiske valg. Oppgaven vil i så måte være todelt. De to første forskningsspørsmålene vil jeg finne svar på gjennom å gjennomføre en kvantitativ spørreundersøkelse blant brukerne av VG Debatts nettforum og Aftenpostens debattsentral ved hjelp av *questback*. Målet med undersøkelsen er å få svar på *hvem* nettdebattanten er. Fokus for spørreundersøkelsen vil være hvem som deltar, og variabler av interesse vil omfatte bakgrunnsvariabler som kjønn, alder, yrke. Andre sentrale spørsmål vil være knyttet til begrunnelse for deltakelse og formål med deltakelse.

Karakteren på de to siste forskningsspørsmålene medfører at jeg har valgt å benytte kvalitativ metode. Jeg vil derfor foreta en tekstanalyse, hvor materialet vil være debatter fra to norske

nettaviser; VG og Aftenposten. De fleste store nettaviser tilbyr i dag tjenester som diskusjonsforum og kommentatormuligheter. Forumene tilbyr et bredt spekter av webtjenester. Debattene er kategorisert etter tema, og utvalget for analyse av tekst begrenser seg til debatter under tematikken ”*Politikk- Norsk (samfunn)*” (VG Debatt, 2010) og ”*Politikk og samfunn*” (Aftenposten, 2010). Herunder vil jeg foreta et utvalg av debatter, ut i fra relevans knyttet til demokrati og samfunn, som er det overordnede perspektivet i undersøkelsen. Debattforumene vil analyseres som et offentlig rom, en arena med mulighet for å debattere rundt hvilken retning man ønsker at samfunnet skal gå i framtiden. Det finnes mange tråder med tilnærmet samme tema, noe som gjør at man i noen grad kan generalisere resultatet til å gjelde for et relativt stort antall debatter på de to utvalgte forumene.

VG Debatt og Aftenposten eies begge av Schibsted AS, og debattforumene har mange fellestrekk. Blant annet er strukturen på debattsidene like. Deltakelse i begge debattforum fordrer at man registrer seg og oppretter en profil. Nettsidene har også klare regler for hvordan deltakelse skal foregå (VG, 2011b og Aftenposten 2011b), og relativt lik modereringspraksis. Debattene er tematisk delt inn i ulike grupper etter nært sagt alle interesseområder. Eksempler kan være politikk og samfunn. Dette temaet har 10 undergrupper. Blant annet *Norge- generelt, Norsk politikk, innvandring og integrering* osv. Under disse undergruppene har de registrerte medlemmene mulighet til å starte nye debatter, nye tråder.

Både VG og Aftenposten er ledende aktører innenfor markedet, et marked hvor konkurransen er stor. VG Debatt er den største aktøren, med 30 millioner innlegg per 26.04.11. Engebretsen rangerer og kategoriserer VG til å være en nettside med en populær profil i sin undersøkelse av skandinaviske nettsteder (Engebretsen, 2007). De oppfordrer til medlemskap dersom man ønsker å dele sin kunnskap og erfaring med andre, og hevder at man ved medlemskap vil møte mennesker med samme interesse. VG Debatt favner bredt, og har over 70 ulike forum og flere hundre tusen temaer å velge i mellom (VG, 2008).

Aftenposten har færre innlegg i debattsentralen, men er fortsatt en sentral aktør blant nettavisene. Engebretsen omtaler Aftenposten sin profil som seriøs (Engebretsen 2007). Aftenposten oppfordrer til deltakelse i debatten dersom man sitter inne med synspunkter som man gjerne vil dele med andre (Aftenposten, 2010). Debattsentralen kategoriserer også debattene etter anonymitet i innleggene og deltakelse under fullt navn.

Det overordnede, som begge nettaviser må forholde seg til, er Norsk Presseforbunds "Vær Varsom-plakaten". Under "pressens samfunnsrolle" står følgende:

1.1 Ytringsfrihet, informasjonsfrihet og trykkefrihet er grunnelementer i et demokrati. En fri, uavhengig presse er blant de viktigste institusjoner i demokratiske samfunn.

1.2. Pressen ivaretar viktige oppgaver som informasjon, debatt og samfunnskritikk. Pressen har et spesielt ansvar for at ulike syn kommer til uttrykk (Norsk presseforbund, 2006).

På samme måte som skolen henter sin legitimitet ut i fra demokratisk opplæring, henter mediepolitikken sin legitimering ut i fra tilrettelegging for demokratisk deltakelse. Formålet er å legge til rette for bred deltakelse. Medielederne hevder at den nye interaktiviteten bidrar til å rive ned den dominerende elitens dominans, og at det bredere lag av publikum vil få større makt (Ihlebak, 2008). Ihlebæks undersøkelse viser at medieledere anser innspill og deltakelse fra publikum som en styrking av det redaksjonelle innholdet, og at dette satsningsområdet kan ha positiv demokratiserende effekt, blant annet ved at elitesystemet blir svekket.

1.3 BEGREPSAVKLARING

Videre vil jeg presentere framveksten og utviklingen av nettdebatt, og i den forbindelse presentere sentrale arbeid og forskning som er tilknyttet nettdebatt og demokrati.

1.3.1 HVA ER NETTDEBATT?

Overgangen fra industrisamfunnet til informasjonssamfunnet har medført store endringer. Selv om endringer i samfunnsstrukturen kan spores tilbake til 1960, er det på 1990-tallet de virkelige store endringene skjer. IKT som begrep er mangfoldig, og det refererer til informasjon og kommunikasjonsteknologi, som igjen er en samlebetegnelse for innhenting, overføring, bearbeiding, lagring og presentasjon av informasjon (Store Norske Leksikon, 2011). Fra 1990 blir det mer og mer snakk om konvergens, det vil si at medier og teknologi som tidligere har fungert separat, kommer sammen som et resultat av digitaliseringa (Christensen og Aars, 2002). Konvergens muliggjør interaktivitet. Det innebærer at mottaker av et budskap, kan påvirke og kommunisere med senderen. Det er denne tosidigheten som er grunnen til at det i økende grad har blitt snakk om kommunikasjonsteknologi.

De første elektroniske diskusjonsforumene kom så tidlig som i 1978, og ble brukt som elektroniske oppslagstavlesystem. Skaperne omtalte det som *Computerized Bulletin Board System* (CBBS), og formålet var å skape et sivilt elektronisk fellesskap. I oppstartsfasen

handlet diskusjonene først og fremst om problematikk knyttet til nettet, modemer og tekniske problemer som flere møtte. Tematikken ble mer mangfoldig, og de virtuelle fellesskapene ble flere og fikk stadig vekk avleggere og avgreininger. De første forum var knyttet opp mot lokale universitetsnett, men på 1990- tallet ble de koblet til internett. Utviklingen har gått i retningen fra web 1.0, som kjennetegnes ved publisering og enveiskommunikasjon, til web 2.0, som tilbyr mulighet for deltakelse, og er avhengig av aktiv deltakelse fra publikum for å kunne ekspandere (Liestøl og Rasmussen, 2007).

På midten av 1990- tallet kom også de første nettavisene, og gav nettbrukere muligheten til å lese nyheter gratis. Nettavisene kunne tilby mer enn bare gratis nyheter, de åpnet også for en ny sosial arena, hvor nettbrukere kunne kommunisere med hverandre. Engebretsen beskriver denne diskursive bredden som mediets fremste kjennetegn, og fundamentet for den markedsmessige seieren som mediet har oppnådd. Brukertilgjengeligheten har medført at nettavisene henter inn store summer på annonsemarkedet. Mens papiravisene taper terreng, vinner nettavisene stadig flere lesere (Engebretsen, 2007, s. 10).

Begrepet nettdebatt brukes noe upresist. I det følgende vil jeg definere nettdebatt som elektronisk diskusjonsforum. Jeg vil avgrense ved å fokusere på de debattene som foregår i nettavisenes tilpassede debattforum og som åpner og legger til rette for at lesere kan delta aktivt i diskusjon.

Slike nettdebatter baserer seg på brukerskapt innhold. Hvordan spillereglene for debatten er, praktiseres ulikt fra nettside til nettside. Stort sett kan de fleste publisere fritt, under et pseudonym, eller "nick". Selv om det er visuelle og praktiske forskjeller mellom de fleste nettforum, er prinsippet det samme. De fleste nettsider praktiserer medlemskap, og under registreringen må man oppgi en gyldig mailadresse. Etter at man er registrert som medlem, kan publisering av innlegg skje anonymt. Alle innlegg ligger åpent ute på nett, og det er fritt for alle å lese. Lurking krever ikke medlemskap. Praksis hos de fleste debattsider er at debatten reguleres av en *moderator*. En moderator er en journalist som går inn og følger debatten og rensker ut innlegg som er støtende og/ eller rasistiske. Journalisten vil ha en rolle som *portvakt* (Ihlebak og Ytreberg, 2009). Denne rollen kan være aktiv eller passiv. Dersom moderator er aktiv, skjer moderering åpent i diskusjonen og handlinger begrunnes inne på forumet. Han/ hun kan også slette innlegg uten videre kommentarer, altså opptre skjult. I tillegg er moderatorens rolle å rydde i debatten for å gjøre den mer oversiktlig for publikum.

Debattantene oppfordres også til å rapportere innlegg de finner støtende. Innlegg i nettdebatter kvalitetssikres i etterkant av publisering, den skiller seg i så måte fra leserinnlegg i papiraviser (Ihlebak og Ytreberg, 2009).

1.3.2 TIDLIGERE FORSKNING

På norske forhold er den største empiriske undersøkelsen rundt nettdebatt gjennomført av Myrvold, Skålnes og Winsvold (2004). De gjennomførte en studie i fire norske kommuner med det formål å kunne si noe om den elektroniske dialogens posisjon i lokal, offentlig debatt. Studieobjektet var debattinnlegg i lokalavisenes nettaviser, i fire kommuner: Førde, Tromsø, Drammen og Stavanger. Det ble gjennomført en innholdsanalyse av innlegg som var knyttet til lokalpolitikk. I tillegg ble det supplert med andre metoder, blant annet intervju av politikere og kommuneadministrasjon samt en spørreundersøkelse blant befolkningen.

Det som så langt er kjent, knyttet til nettdebattenes karakter, er at diskusjonsformen er relativt uformell. Replikkvekslingen er rask og stilen er generelt tøffere enn i papiravisenes debattsider. Analysen av innleggene i nettdebatten viser at personangrep forekommer i 2 av 10 innlegg. Debattens innlegg inneholder mange sterke meninger, men tar sjelden form av direkte personangrep. Ni av ti innlegg har også argumentativt preg, det vil si at påstander begrunnes. Innlegg som ikke begrunner påstander, irettesettes av meddebattanter, og manglende gyldighet eller inkonsistens påpekes. Innlegg som karakteriseres av intoleranse og som er preget av usaklighet, blir også slått ned på. Et annet kjennetegn er at nettdebatten langt på vei karakteriseres av at den følger de samme konvensjonene som annen politisk debatt (Skogerbø og Winsvold, 2008).

Skogerbø og Winsvold påpeker at det her er snakk om lokalpolitiske debatter, og at saklighetsnivået kan være høyere i slike forum enn i debatter som omhandler for eksempel utenrikspolitikk. I slike debatter svekkes opplevelsen av å være personlig, og mulighetene for å kunne påvirke (Skogerbø og Winsvold, 2008).

Andre funn i Skogerbø og Winsvolds undersøkelse (2008) handler om hvem det er som deltar. De som deltar i nettdebatten, er i all hovedsak menn. Aldersmessig er de yngre enn den gruppa som skriver leserinnlegg og publiserer i papirutgavene. Deltakerne er også over gjennomsnittet interessert i politikk.

Libæk gjennomførte i 2009 en undersøkelse på internettforumet til VG Debatt. Formålet med undersøkelsen var å avdekke forholdet mellom meningsytrer og moderator. I den forbindelse

ble det gjennomført en spørreundersøkelse, som blant annet tok sikte på å finne ut mer om hvem nettdebattanten er. Funnene peker i retning av at nettdebatten domineres av menn i aldersgruppen 18- 25 år. De fleste av deltakerne i nettdebatten produserer innhold og er forfattere av innlegg (Libæk, 2009).

I undersøkelsen om lokaldemokratiet ble også politikernes holdninger til nettdebattanten undersøkt. Funn peker mot den todelingen og polariseringen som ellers gjelder i metadebatten. Mange generaliserer og karakteriserer nettdebattanten til å være kritisk, kranglevoren og ureflektert. Deltakerne ses ikke som representative for befolkningen. Det antas at det er en liten og eksklusiv gruppe som deltar. Den andre grupperingen anser nettdebatten som en ”*stemme fra folkedypet*”, som et forum hvor ”*folk flest*” har mulighet til å uttrykke sine meninger. Nettdebattens status er lav i forhold til leserbrevspaltene i papiravisene. Samtlige av politikerne i Skogerbø og Winsvolds undersøkelse oppgir leserbrevspaltene til å være den viktigste indikatoren på hva det er som opptar befolkningen (Skogerbø og Winsvold, 2008, s. 46).

Majoriteten av respondentene oppgir at de ikke betrakter nettdebatten som en del av den offentlige debatten, men som en ”kvasioffentlig sfære”. Et annet sentralt funn i undersøkelsen er *formålet* med deltakelse i nettdebatt. Det å påvirke politiske beslutninger er en av dem. Mange fremmer også deltakelse for deltakelsens skyld, de synes det er morsomt å diskutere. Flere oppgir videre at deltakelse styrker deres identitet som aktiv og tenkende statsborger. Å bli synlig i offentligheten trekkes også fram som grunngivelse. Skogerbø og Winsvold hevder derfor at nettdebatten bør analyseres på sine egne premisser (Skogerbø og Winsvold, 2008, s. 47).

Konklusjonen på prosjektet er at nettdebatten har fått et ufortjent dårlig rykte, og at dette ryktet bidrar til å skape marginalisering. Politikere og beslutningstakere ser på nettdebatten som useriøs, og det tas ikke høyde for meningsinnholdet i debatten. Til tross for at nettdebattene er uglesett av journalister, har få lesere og enda færre deltakere, er de ikke helt uten politisk betydning. Halvparten av alle lokalpolitikere hevder at de titter innom, og at de tar med seg argumenter derifra til andre debattforum (Skogerbø og Winsvold, 2008).

Lindholm problematiserer anonymiteten i debattforum, og refererer til fenomenet som maskespill. Han hevder at det, til tross for manglende empirisk forskning, kun trengs noen enkle stikkprøver av nettdebatten før man finner at selvpresentasjon og nettdebatt ligger langt unna ideen om deliberativt demokrati, som bygger på rasjonalitet, autentisitet og åpenhet.

Lindholm hevder at tekstene er avanserte som retoriske spill, men at de innehar en lav saklighetsnorm. Dette er et trekk som gjør nettdebatten problematisk sett ut i fra et demokratiperspektiv fordi personfokusering og lavt saklighetsnivå støter ut de deltakere som ønsker en debatt basert på argumentasjon og informasjon (Lindholm, 2006).

Alonzo og Aiken (2004) skriver at det ikke finnes sosial etikette i elektronisk skrevet kommunikasjon. Det er mangel på retningslinjer og normer. Funn fra deres undersøkelse viser også at menn oftere enn kvinner står bak innlegg som karakteriseres som *flaming*, det vil si ordkrig, i kommunikasjon på nettet (Alonzo og Aiken, 2002).

Når det gjelder kommunikasjonsformen, omtales nettdebatten som diakron og tilnærmet synkron. Ulrich (2004) omtaler nettdebatten som en diakron kommunikasjonsform. Samtale og dialog på nettet er ikke forpliktet til å skulle utfolde seg i samme tids- og stedsmessige rom. Man kan selv velge når man vil delta i dialogen. Det gir mulighet til å tenke seg om, og reflektere grundigere over innlegg.

Nettdebatten kan være asynkron og synkron, det vil si ikke samtidig og samtidig. Det finnes også grader av samtidighet, det er et skille mellom tilnærmet synkron og fullstendig synkron. En tilnærmet synkron samtale kan eksemplifiseres med raske tekstmeldinger eller epostkorrespondanse. Otnes skriver videre at synkron nettkommunikasjon er mer flyktig enn tradisjonell skrift, blant annet fordi den sjelden leses i etterkant. Prosessen er med andre ord viktigere enn produktet (Otnes, 2009).

Engebretsen (2007) foretok en undersøkelse av 15 skandinaviske nettaviser for å finne nettdebattens diskurs. Blant de norske nettavisene i utvalget var VG, Aftenposten, Dagbladet og NRK.no. Han fant seks rådende diskurser; Velkomstdiskursen, aktualitetsdiskursen, opplevelsesdiskursen, kunnskapsdiskursen, den kommersielle diskursen og selskapelighetsdiskursen. Det er overlapping mellom de ulike diskursene. Engebretsen plasserer nettdebattens eller debattinnleggenes diskurs i et skjæringspunkt, mellom nyhetsdiskursen, kunnskapsdiskursen og den selskapelige diskursen. *Kunnskapsdiskursen* viser til kommunikasjonsprosesser hvor formålet er å formidle kunnskap. Hva slags kunnskap det handler om, vil være varierende. Engebretsen viser til at det ikke nødvendigvis er kunnskap som er rettet mot samfunnsborgeren, men heller vinklet mot forbrukerrollen. Service- og forbrukerstoff, populærvitenskap og temasaker nevnes som eksempel. *Selskapelighetsdiskursen* beskriver en kommunikativ diskurs som er tilnærmet lik selskapslivet og hverdagens sosiale omgang med venner og kollegaer. Man uttrykker hvem

man er og sine synspunkter og standpunkter. Regulering av debatten skjer ut i fra normer skapt av deltakerne (Engebretsen, 2007, s. 26).

Studien viser videre at personangrep ikke er noe som forekommer ofte. Bare i to av 15 debatter er innlegg av en slik karakter mer enn marginalt representert, og i fire av debattene er det ikke spor av personangrep i det hele tatt. Språknivået i debatten tydeliggjør at nettdebatten er et forum for folk flest, og ikke for eliten. Funnene av Engebretsen viser at det ikke forekommer mange språklige feil. Språket kan kategoriseres som en mellomstil, det er enkel setningsoppbygging og forekomster av ortografiske og grammatiske feil. Meningsinnholdet er derimot uttrykt uten problemer (Engebretsen, 2007, s. 180).

Liestøl og Rasmussen (2007) trekker fram en rekke funksjoner nettdebatt og debattforum kan ha;

1. Deltakelse åpner for kommunikasjon og sosial omgang for mennesker med liten omgangskrets, som føler seg isolerte.
2. Deltakelse gir mulighet til diskusjon med mennesker i samme interessefellesskap, man kan, ut i fra deltakelse på ulike forum, finne interessefeller.
3. Deltakelse gir adgang til informasjon som ellers kan være ressurskrevende å få tilgang til i skriftlige medier. I tillegg gir den mulighet til å bidra med egen kunnskap, eller benytte sin egen ekspertise.
4. Deltakelse gir anledning til identitetseksperimentering, fordi man kan opptre som anonym.
5. Deltakelse gir mulighet for sosial trening. Man kan delta i sosiale miljø som man behersker. Man har også mulighet til å enkelt trekke seg ut. Det skaper inntrykk av kontroll (Liestøl og Rasmussen, 2007, s. 100).

1.3.2 FORHOLDET NETTDEBATT OG DEMOKRATI

Det er ikke nødvendigvis klart hva forholdet mellom nettdebatt og demokrati består i. Nettdebatt er mangfoldig. Det finnes i all hovedsak to syn på nettdebatten. Den ene siden fremmer det demokratiske potensialet, nettdebatten er et sted hvor norske borgere kan uttrykke sine meninger og holdninger knyttet til et mangfold av tematikk. Man kan diskutere felles anliggender og etablere en dialog. Begrunnelsen har mange felles trekk med arven fra det antikke Hellas, røttene for demokrati. Tanken er å komme sammen, og i fellesskap skape en unison forståelse av hvordan problemer og utfordringer samfunnet står overfor, skal løses. Forståelsen er en utopi, det var det den gang, og det er den fortsatt i dag. Likefremt

representerer den et ideal. Selv om det ikke er gjennomførbart å kunne samle befolkningen på et torg, der alle mottar informasjon og kan framlegge sitt syn på en sak, og til tross for at problemstillingene framstår som komplekse, er det viktig å skape et rom hvor politisk meningsdannelse og diskusjon kan foregå. Det er dette potensialet nettdebatten har. Den er et forum for det ovennevnte og kan fungere som en politisk offentlighet. Internett har en struktur som gjør at alle kan hevde sin mening og hvem som helst kan nå ut til hele verden. Det er ikke lenger en rett som er forbeholdt en elite av eksperter, men alle. Derfor har man en mer demokratisk offentlighet.

Andre tolker situasjonen mer pessimistisk. Ifølge Andrew Keen er vi vitne til en hyllest av amatører som fører oss helt galt av sted;

The cult of the amateur has made it increasingly difficult to determine the difference between reader and writer, between artist and spin doctor, between art and advertisement, between amateur and expert. The result? The decline of the quality and reliability of the information we receive, thereby distorting, if not outrightly corrupting, our national civic conversation (Keen 2007, s. 27).

Keen framsetter at klokhet og forstand ikke er i mengden, men blant mennesker med ekspertise og talent. Talent er sjeldent (Keen, 2007).

Stort sett all teknologi blir oppfattet som en trussel før den blir kultur (Løvlie, 2003, s. 348). Også boka og boktrykkerkunsten var i sin tid under debatt. Ny teknologi reiser nye spørsmål (Løvlie, 2003). I siste del av 1980-årene og utover 1990-årene ble den nye teknologien applaudert og mottatt med stor entusiasme. Mange mente at den ville revitalisere demokratiet. Dette skulle skje på to måter: gjennom økt engasjement og deltakelse i det representative demokratiet, og større grad av direkte demokrati. Samtidig så man for seg framvekst av nye former for toveiskommunikasjon og debatt. Denne ensidige hyllingen ble etter hvert møtt av mer negativt pregede undersøkelser. Et av funnene som fikk pilen til å peke i en mer negativ retning, var oppdagelsen av at det eksisterte digitale skiller mellom de som hadde tilgang til og benyttet seg av de nye mediene, og de som ikke hadde tilgang. På samme tidspunkt ble det hevdet at ny teknologi ikke førte særlig nytt med seg. Politikken var den samme, bare på nettet. Det var kumulativ deltakelse: de samme politiske aktørene og det samme politiske budskapet (Marglos og Resnick, 2000).

Kulturelle og sosiale endringsprosesser skaper reaksjoner. I denne sammenheng har det skapt

en meningspolarisering. På den ene siden står, som nevnt, teknologioptimistene, som fremmer IKT som en demokratisk ressurs, hvor alle kan delta på lik linje og fritt ytre sin mening. Internett og digitale medier kan bidra konstruktivt til offentligheten, fordi de mange små og store diskusjonene utfyller den store og tunge massemediale verden. Det er også mer demokratisk enn de andre massemediene, fordi tilgjengeligheten er større (Liestøl og Rasmussen, 2007).

På den andre siden står de defensive moralistene, som hevder at IKT skaper sosial isolasjon og utarming av følelseslivet. Internett bryter med ideen om en fornuftig offentlighet, fordi internett ikke respekterer grensen mellom offentlig og private temaer, noe som forhindrer en saklig debatt. Man kan ikke forvente debatter som tradisjonelt regnes som rasjonelle. Nettkommunikasjonen er mer konfliktorientert og ekstrem (Liestøl og Rasmussen, 2007). Denne gruppa ser IKT som hemmende for demokratisk utvikling. Spørsmålet som skiller og skaper polarisering, er hvorvidt nettdebatt hemmer eller fremmer demokrati.

Nettdebatten hemmer

Makt - og demokratiutredningen fra 2003 presenterer i sin konklusjon at kommunikasjonsrevolusjonen, det vil si framveksten av massemediene og internett, endrer fordelingen av makt og avmakt. Medieutviklingen og digitaliseringen har videre skapt en mer splittet offentlighet (NOU 2003:19). Demokrati hviler ikke ene og alene på folkevalgte organer. Andre former, det kommisjonene omtaler som tilleggdemokrati – *rettighetsdemokrati, aksjonsdemokrati, deltakerdemokrati, forbrukerdemokrati, lobbydemokrati eller barometerdemokrati* – har i mye større grad blitt et supplement til folkestyret. Dette skaper utfordringer:

Når betydningen av demokrati overføres fra folkestyret som formell beslutningsform til ulike former for tilleggdemokrati, blir forvitringen av folkestyret tildekket og skillett mellom demokrati og ikke-demokrati utydelig. Derfor er forvitringen av folkestyret et sentralt utgangspunkt for vurdering av demokratiets vilkår” (NOU 2003: 19, s. 61).

Manuel Castells, sosiolog, hevder også at utviklingen av nettverkssamfunn er en utfordring for demokratiet i dagens Europa, på nasjonalt og lokalt plan. Utfordringen består i det Makt- og Demokratiutredningen konkluderer med i sin rapport, det representative nasjonale folkestyret styrer ikke, i samme grad som tidligere, samfunnsutviklingen (Castells, 2000).

Magne Lindholm, allerede nevnt som ”defensiv moralist”, skriver følgende om nettdebattens struktur, som åpner for anonymitet, og medfører at alle fritt kan ytre seg;

Mange vil mene at dette ikke er så farlig. Det skjer i den offentlige debattens nedre regioner, der ingen seriøs samfunnsaktør oppholder seg. Men den som mener dette, godkjenner samtidig at nettsamfunnet skal være klassesdelt. Den store digitale debattarenaen, som skulle ha et så stort demokratisk potensial, blir overlatt til klovner og bøller som utkjemper verbale gladiator kamper iført digitale finlandshetter. I dette klimaet formes den nye tids digitale debattkultur, mens den styrende eliten oppholder seg helt andre steder. Det kan neppe kalles noen demokratisk nyvinning (Lindholm, 2006, s. 366).

Mange framsetter antagelser, og det går gjerne i retning av at nettdebatt fragmenterer den offentlige samtalen, og man får i mye større grad polarisering mellom de ulike aktørene. Debatten går i retning av *skismogenese*, det vil si konflikter som skaper økende polarisering, hvor mellomstandpunkt dras i tvil, og hvor interesser for kompromisser er fraværende hos begge parter (Brox, 2009).

Nettdebatten fremmer

Rapport fra SINTEF, *e- Borger 2.0, den alminnelige borger som leverandør av offentlig informasjon*, viser til at 11 prosent av brukere av nettsamfunn anser nettsamfunn for å være en viktig arena for å kunne ytre politiske standpunkt (Brandtzæg og Lüders, 2008). Rapporten viser at en ny hverdag, en teknologisk hverdag. De fleste av landets borgere har tilgang til internett, og benytter seg av det på daglig basis. Det har skapt endringer. Det medfører at en større gruppe kan ytre seg i det offentlige rom, og lettere kan påvirke den politiske agendaen.

Nettdebatten er et forum for alle som ønsker å delta, strukturen gjør at alle slipper til. Mens fjernsynsdebatter, kronikker og replikker i større grad er forbeholdt en elite, som ønsker og etterspør debattantroller ut i fra profesjon og kunnskap, er nettdebatten for folket (Hjelseth, 2009). Tjenesten i seg selv framstår altså som demokratisk og antihierarkisk.

Skogerbø og Winsevold hevder også at nettdebattene er bedre enn sitt rykte og presiserer at nettdebatten kan ha verdi som en læringsarena for debatt. Det begrunnes ut i fra at nettdebatten på mange måter følger de samme konvensjonene som politiske debatter ellers (Skogerbø og Winsevold, 2008).

KAPITTEL 2 TEORI

Nedenfor vil jeg skissere det teoretiske rammeverket som skal brukes til å belyse og analysere nettdebattens demokratiske funksjon. Det vil hovedsakelig være kommunikasjon- og demokratiteori.

2.1 DEBATT

Som allerede nevnt, kan debatt være mangfoldig. I likhet med demokratibegrepet, er ikke termen konstituert, men kan tillegges ulikt meningsinnhold. I det følgende vil jeg definere hva som legges i begrepet i denne sammenheng.

Store Norske Leksikon forklarer *debatt* på følgende måte;

Debatt, ordskifte eller meningsutveksling. En debatt kan foregå etter detaljerte regler, men også nokså uformelt. Jo klarere og viktigere formål en debatt har, jo mer regulert vil den gjerne være. I forsamlinger der en debatt går forut for og er et grunnlag for vedtaksfating, er det således klare debattregler. En dirigent påser at reglene følges. For debatter som foregår i ulike diskusjonsfora, som studentsamfunn, foreninger og spesielle programmer i radio og fjernsyn, er det derimot noe færre og mer løse regler. Men også i diskusjonsfora brukes en dirigent eller ordstyrer. Når det gjelder debatter som foregår i pressen eller som oppstår mer spontant i ulike sosiale situasjoner, og som ofte har svært diffuse formål, kan man bare tale om at det eksisterer svært løse regler, som vanlige høflighets- og saklighetsregler (Store Norske Leksikon, 2011).

Debatt er, slik vi i hverdagstalen kjenner det, en samtale mellom to eller flere mennesker, hvor meninger brytes. Ordet *debatt* har sin opprinnelse fra det latinske ”*debattere*”, som betyr ”å slå fra seg”, ”kjempe” eller ”nedkjempe” (Svare, 2006). Altså ligger ordet nært det som er krigens termer. Debattene er ofte preget av avbrytelser, og på den måten kan debatter være skuffende for den som forsøker å utvikle ny innsikt. Målet for debatten er å overbevise de andre om at ens eget argument er det beste, målet er å vinne. Debattens spilleregler krever en kamp om ordet. Svare skriver i boka ”*Den gode samtale. Kunsten å skape dialog*” at debatten, under den støyende overflaten, er en monologisk samtaleform (Svare, 2006, s. 13).

2.2 DEN OFFENTLIGE SAMTALE OG DET OFFENTLIGE ROM

Innenfor demokratiteori og innenfor IKT blir *den offentlige samtale* trukket fram som sentral. I det følgende kommer en kort innføring i hva den offentlige samtale er.

Den offentlige samtale foregår i det offentlige rom, som er arenaen for deltakelse. Også her er idealet den greske bystaten med torget i sentrum som samlingssted. Torget representerte et

offentlig og fysisk rom som borgerne kunne samles innenfor, og diskutere offentlige spørsmål. I dag er begrepet ”offentlighet” også brukt i en mer overført betydning, og det viser ikke nødvendigvis til et fysisk rom, men til en arena hvor meningsutveksling knyttet til politiske prioriteringer kan finne sted. Det er et statsfritt rom, hvor samfunnet selv skal evaluere forholdet mellom samfunn og stat. Det offentlige rom er refleksivt, det er tilbakevisende (Eriksen og Weigård, 1999).

Offentligheten kan forekomme på alle samfunnsmessige plan. Den er en sone hvor innbyggere møtes og snakker sammen. Offentligheten har ikke noe streng og formell struktur, men utgjøres av mange institusjoner og omgangsformer. Den er heller ikke noe statisk størrelse. Offentligheten ekspanderer og krymper, og samfunnsutvikling medfører endringer i hva som oppfattes som offentlighet (Lindholm, 1999).

Den offentlige samtale har en annen karakter enn privat og avgrenset samtale. Den er utvidet og ikke nødvendigvis avgrenset i tid og sted. Den har heller ikke en klar begynnelse eller slutt, og det er vanskelig å avdekke hvem og hvor mange det er som deltar i den. Grunnen er at den ikke bare omfatter de som er synlige og deltar aktivt, men også de som leser og lytter til innleggene (Svare, 2006). Svare hevder at det å vente at den offentlige dialogen skal ha samme karakter som en dialog mellom færre, er å kreve mye. Det er ikke nødvendigvis et mål at all kommunikasjon i det offentlige rom skal være dialogisk. En viktig forutsetning for å gjøre den offentlige samtale mer dialogisk, er at alle har lik rett til å delta. Det dialogiske perspektivet styrkes også helt klart ved at deltakerne i debatten lytter med interesse og at de selv søker å gi konstruktive bidrag. Den offentlige samtale bør ikke ses som en arena for selvtutfoldelse, men et felles prosjekt (Svare, 2006).

I den offentlige samtalen behandles den offentlige mening, og et sentralt poeng er at alle har lik adgang og rett til deltakelse.

2.2.1 OFFENTLIG SAMTALE PÅ NETT?

Dialog som utspiller seg på nettet har en annen karakter enn dialog som utspiller seg på andre områder, for eksempel mellom skrivere av brev, eller forfattere av innlegg i avisenes papiirutgave. Derfor kan ikke disse dialogene sammenlignes. I avisene er det fremste karaktertrekket konstateringer, det å uttrykke sin egen mening, framfor å skape en dialog. Videre er ikke nettdebatten like langsom som papiravisdebatten, dialogen foregår hurtigere (Ulrich, 2004).

Dialogen som utspiller seg på nettet vitner om en spesifikk diakron kommunikasjonsform. Den er ikke synkron, som kommunikasjon som foregår ansikt til ansikt, men den er heller ikke like diakron som strukturen på kommunikasjon som foregår mellom deltakere i papiravisenes debatter. I tillegg rommer dialog på nettet stor frihet når det gjelder tid og sted for deltakelse. Man har samtidig mulighet til å delta og bidra til dialogen akkurat når man føler seg klar for det, og ønsker å gjøre det. Det gir mulighet til å tenke gjennom og reflektere rundt sitt eget bidrag- en mulighet man ikke har når man forventes å komme med umiddelbar respons. Men det finnes også her tidsbegrensninger, man kan ikke vente for lang tid med responsen. Et annet kjennetegn ved nettdebatten er at innlegg ikke må gjennom redaktørens flaskehals, som i papiravisene. Selv om moderatorer har en sentral rolle i å avgjøre hvilke innlegg som tilfredsstillende til kravene til debatten, så er kravene annerledes enn i papiravisene (Ulrich, 2004).

Alle disse kjennetegnene ved internett som en offentlig dialog, taler for det positive demokratiske potensialet. Strukturen er i høy grad demokratisk. Det er likevel viktig å ta høyde for at teknologien er integrert i en sosial kontekst. Det kan gjøre at det demokratiske potensialet blir uforutsigbart (Bonham, 2004).

2.3 DEMOKRATITEORI

Som allerede nevnt, er demokrati som begrep ikke konstituert. Begrepet kan ha flere betydninger. Først vil jeg presentere Robert Dahls fem prosedurale krav til demokrati, som for mange er den allmenne oppfattelsen av demokrati. Videre vises det til tre forskjellige perspektiv: liberal, republikansk og deliberativ demokratiteori, som presenterer varierende syn på demokrati. Perspektivene er valgt fordi de representerer ulike tilnærminger til legitimering av deltakelse og til medborgerrollen.

De nyere demokratiteoriene har utviklet seg ut fra de klassiske, og de fleste har historiske røtter som går langt tilbake. Jeg vil i hovedsak framstille modellene slik de forstås i dag, med fokus på deltakelse og den offentlige samtale. Årsaken til prioriteringen er at det er disse elementene som er utgangspunktet fordi nettdebatten representerer en alternativ kanal for den offentlige samtale, og en kanal for deltakelse.

2.3.1 GENERELL DEMOKRATIFORSTÅELSE

Robert Dahl er en av de fremste teoretikerne innenfor fagfeltet. Dahl framsetter fem kriterier for at et styre skal være ideelt demokratisk.

- Faktisk deltakelse. Før politikk er vedtatt må alle medlemmer av demos, ha lik og faktisk rett og mulighet til å framsette sitt synspunkt knyttet til hva politikken bør være.
- Lik stemmerett. Alle må ha lik rett og mulighet til å delta. Alle stemmer må vektes likt.
- Tilegne opplyst forståelse. Alle medlemmer må få mulighet til å lære om de ulike alternativene og mulige konsekvenser.
- Endelig kontroll over agendaen. Folket bør ha rett til å avgjøre hvilke saker som settes på agendaen.
- Inkludering. Alle medlemmer av demos har rett til å delta på alle ovennevnte måter (Dahl, 2006).

2.3.2 LIBERAL DEMOKRATIFORSTÅELSE- KONKURRANSEDEMOKRATI OG PLURALISME

I det følgende gir oppgaven en kort presentasjon av den liberale demokratiforståelsen. Først en kort innføring i konkurransedemokratiet, deretter blir videreutviklingen av denne, pluralismen, presentert.

KONKURRANSEDEMOKRATI

Joseph Schumpeter regnes av mange som konkurranseperspektivets hovedmann. Formålet med utviklingen av konkurranseperspektivet, var å generere en empirisk basert og en pragmatisk modell for demokrati, en motsats til de klassiske teoriene. Det ble stilt spørsmålsteget ved borgernes evne og vilje til å komme fram til ”det felles beste”, og de klassiske modellene for demokrati ble derfor ansett for å være for utopiske. Schumpeter tenkte på demokrati som en politisk *metode*, altså en måte å organisere samfunnet og statsmakten på. Politiske valg ble ansett som den best egnede påvirkningskanalen, og utover deltakelse i de formelle prosedyrene var det ingen krav til politisk involvering (Held, 2006, s. 144). Schumpeter uttrykte det slik; *Once they have elected an individual, political action is his business and not theirs* (Børhaug, 2007, s. 45).

Essensen i teorien er at folket har mulighet til å erstatte en styresmakt med en annen, med den hensikt å kunne forsikre at de politiske makthaverne ikke kan utføre maktovergrep. Så lenge muligheten til å felle regjeringen er til stede, og så lenge man har et reelt valg mellom minimum to ulike politiske parti, er trusselen for tyranni eliminert (Held, 2006, s. 142). Det er

konkurransen mellom partiene som skal forhindre maktovergrep.

Staten henter sin legitimitet fra folket, som på sin side velger representanter. Representantene utgjør en beslutningselite, som ansvarliggjøres overfor elektoratet. Mening og viljedannelse i offentlighet og parlament er et resultat av konkurranse mellom strategiske handlende parter, for å forsvare eller erverve maktposisjoner. Resultatet måles gjennom borgernes støtte til personer eller programmer, og kvantifiseres til slutt i stemmetall (Habermas, 1995). Demokrati forstås altså som representasjon, og oppfattes gjerne synonymt med det etablerte parlamentariske og partipolitiske system.

Kritikken rettet mot Schumpeter og konkurransedemokratiet, omhandler det negative synet på borgerne. Modellen er en minimalistmodell. Den forutsetter at valg er eneste kanal til påvirkning, og den eneste ønskelige form for deltakelse. Med det følger at medborgere ikke regnes som kompetente nok til å kunne delta, og sette seg inn i kompliserte politiske spørsmål. Synet anses av kritikere som negativt og som en undervurdering av borgernes egenskaper (Børhaug, 2007).

PLURALISME

Pluralismen er en videreutvikling av konkurransedemokratiet. Teorien er fundert i Schumpeter og konkurransedemokratiet, men forskjellen består i at denne retningen anerkjenner et mangfold og at det finnes flere aktører enn de politiske partiene. Pluralismen erkjenner at borgere har innflytelse på det politiske systemet, dersom de organiserer seg. Borgere har ulike preferanser, noe som medfører at varierte interessegrupper oppstår. I saker hvor man som borger har engasjement, og ønsker å forsvare og kjempe for sin interesser, vil man agere for å bli hørt (Held, 2006, s. 163). Fokus ligger ikke lenger bare på individets preferanser, men på en kamp mellom grupperes preferanser. Dahl hevder, at til tross for at organisering av interessegrupper gir mulighet til å bli hørt i det politiske systemet, så er det fortsatt et lite mindretall av aktivister som dominerer i politikken. Muligheten til å delta ligger åpen for alle, men det fordrer at man foretar et bevisst valg i forhold til hva man ønsker og prioriterer (Børhaug, 2007, s. 46) Det forfektes ikke at politisk makt er jevnt fordelt, eller at alle individ og grupper har politisk "likevekt", men det erkjennes at organisasjoner og institusjoner kan ha en egen agenda. Dette gjør at grupperingen kan gå bort fra det som er medlemmenes interesse. Det er dette Dahl kaller oligarkiske tendenser (Held, 2006, s. 165).

Kritikken mot pluralismen har gått i retning av at det som allerede eksisterer, er normen. Det tas ikke høyde for utvikling. Sosiale ulikheter vektlegges heller ikke (Børhaug, 2007). Videre har kritikken vært rettet mot at vi ikke lenger er en nasjonalstat, men at vi går i retning av multinasjonale stater. Det er i økende grad en verdipluralisme, og minoriteter vil kunne bli utsatt for flertallstyranni (Eriksen og Weigård, 1998).

... OM DEN OFFENTLIGE SAMTALE

Den liberalistiske retningen framsetter valg av representanter som den sentrale form for deltakelse. Individet ytrer seg i et forsøk på å realisere egne preferanser. Politisk aktivitet er privat, den er et forsøk på å fremme egne, individuelle krav. Ytringsfrihet er også en sentral rettighet innenfor dette perspektivet, en rettighet som skal sikres av staten (Held, 2006, s. 173).

John Stuart Mill representerte for en form for utviklende liberalt demokrati, og så demokrati som mer enn valg. Han hevdet at behovet for en åpen samtale var til stede i et samfunn fordi det gir mulighet til å undersøke hva slags tanker som virker, og hvilke ideer som ikke gjør det. Bare på den måten kan man fatte kloke avgjørelser. For at dette skal skje, må rammer for samtalen nesten være fraværende. I følge Mill finnes det flere muligheter til påvirkning enn bare valgkanalen. Mill var kritisk til alle former for sensur. Sensur blir oppfattet som en trussel mot samfunnet. Retten til å ytre seg er ikke bare til enkeltindividets fordel, men i hele samfunnets interesse (Held, 2006).

2.3.3 DELTAKELSESPERSPEKTIV- REPUBLIKANSK DEMOKRATIFORSTÅELSE

Republikansk demokratiforståelse har røtter tilbake til Aristoteles og den greske bystat. Retningen er fundert i klassisk teori. Man ser borgerne som tenkende individ, som kollektivt handler ut i fra en idé om hva som er det felles beste for samfunnet. Demokrati legitimeres ut i fra at alle har lik rett til å delta.

Som navnet langt på vei indikerer, er deltakelse og medborgerskap sentrale termer innenfor denne retningen. Retningen vokste fram i 1960- årene, Carole Pateman og Hanna Arendt har vært sentrale i prosessen. Perspektivet representerer et syn på staten som beskytter av borgerne mot ytre fiender, og som tilrettelegger for frie og uavhengige liv (Strømsnes, 2003). Som en gjenytelse for disse rettighetene, er det borgernes plikt å bidra til å opprettholde demokratiet, hvilket skjer gjennom deltakelse. Pateman hevder at formålet med deltakelse ikke bør være personlig, men knyttet til hva som er samfunnets beste. Mens det liberalistiske perspektivet anser politikk som et privat anliggende, er de politiske prosessene innenfor den

republikanske forståelsen noe kollektivt. Målet er et velfungerende demokrati. Det protektive målet med deltakelse er å forsvare verdier og interesser, mens det utviklende målet er selvrealisering, hvilket er et viktig biprodukt av deltakelse (Mansbridge, 1999).

Teorien er bygd opp rundt at man ikke kan se individer og institusjoner isolert fra hverandre. For maksimum deltakelse av alle borgere, og for at individet skal kunne sosialiseres inn i en demokratisk ånd, må demokratisering skje i alle sfærer. På denne måten kan individet utvikle nødvendige holdninger og psykologiske kvaliteter. Denne prosessen igangsettes av politisk deltakelse (Pateman, 1970). Deltakelse er også nøkkelen til frihet, og frihet er muligheten til å delta i den offentlige sfære gjennom å underordne sine egosentriske anliggender, til fordel for det felles beste. Dette gir muligheten til en ekspansjon av velferd (Held, 2006, s. 43).

Kritikere til den republikanske demokratiforståelsen, har omtalt perspektivet som et selvrealiseringsdemokrati. I det ligger det at man kun deltar i saker som har relevans for en selv. Politikk blir ikke lenger en moralsk plikt for fellesskapet, men en kanal for individuell tilfredsstillelse (Strømsnes, 2003).

..OM DEN OFFENTLIGE SAMTALE

Deltakelse i seg selv fordrer en etisk refleksjon rundt hva som er fellesskapets beste. Hovedformålet med deltakelse er læring. Hyppigere deltakelse medfører at individene er bedre rustet til å ta valg. Teoritradisjonen vektlegger deltakelse i mer enn nasjonale forhold og stortingsvalg, men også på mikronivå, for eksempel i industri og i bedrifter, i lokalpolitikk og direkte aksjoner.

Deltakelse regnes ikke bare som en rettighet, men også som en plikt. Demokratiet er avhengig av deltakelse for å kunne opprettholde seg selv, og det er borgerens plikt å bidra til opprettholdelse. Dette står i et motsetningsforhold til det liberale demokratiperspektivet, som legitimerer deltakelse som en rettighet. Pateman oppsummerer innholdet, og sier at den republikanske teorien karakteriseres som en modell hvor det kreves maksimum input (deltakelse) og hvor output (resultatet) ikke bare handler om politiske avgjørelser, men også inkluderer utvikling av individenes sosiale og politiske kapasitet (Pateman, 1970).

2.3.4 DELIBERATIVT PERSPEKTIV

Det deliberative perspektivet på demokrati vokste fram som en kritikk av de to ovennevnte retningene, hovedsakelig knyttet til deres teknokratiske og aggregerende demokratisyn. Den deliberative modellen kan representere en mellomting mellom liberalisme og republikanisme

(Eriksen og Weigård, 1998). Erik Oddvar Eriksen, som i norsk sammenheng har bemerket seg som talsmann for perspektivet, hevder at de nye utfordringene i samfunnet skaper behov for en ny måte å tenke på. Det er i økende grad en avhierarkisering av samfunnet, og det arugmentative fellesskap spiller en større rolle for politisk styring nå enn tidligere (Eriksen, 1995). Jürgen Habermas er skaperen av teorien, og det rådende synet innenfor deliberativ demokratiforståelse er at politiske avgjørelser må hente sin legitimitet ut i fra diskusjon, eller *deliberasjon*. Deliberasjon er en rammestyrte samtale som legger grunnlaget for å finne de beste løsningene. Formålet er å skape avgjørelser alle kan leve med. Ikke alle trenger å delta i diskusjonen, men all relevant argumentasjon må bli hørt. Demokratiet henter sin legitimitet ut i fra prosessen. Det er ikke stemmerett og de formelle prosedyrene som frembringer demokrati, men den omfattende kommunikasjonsprosessen. Formålet er at alle folkevalgte forsamlinger skal være deliberative. Representantene og de folkevalgte skal ivareta helheten, og helhetens interesser, framfor snevre interessegrupper (Strømsnes, 2003).

Kritikk rettet mot det deliberative demokratiet handler om hvordan det kan gjennomføres i virkeligheten. Perspektivet anses som en urealistisk tilnærming. Alle borgere har preferanser som de vil agere for å få gjennomført. Det eksisterer ikke et felles norm- og verdisystem som alle anerkjenner. Noen temaer er det også umulig å oppnå konsensus rundt, og idealet er i så måte ineffektivt. Kritikken har videre rettet seg mot å omtale perspektivet som en forenkling, det får politikk til kun å omhandle diskusjon, og er i så måte dårlig egnet til å forklare reelle politiske institusjoner. Retningen er et ideal, ikke en empirisk målestokk (Eriksen og Weigård, 1998).

Habermas møter kritikken i noen grad, og har i senere arbeid moderert synspunktene. Blant annet har han uttalt at vestlige demokratier ikke har klart å møte kravene til deliberasjon. Framfor å føre en rasjonell offentlig deliberasjon, domineres offentligheten av konkurranse mellom politiske parti og påtrykk fra pressen (Eriksen og Weigård, 1998).

.. OM DEN OFFENTLIGE SAMTALE

Den offentlige samtale er selve kjernen i den deliberative demokratitradisjonen. Habermas hevder at de deliberative idealene delvis ble virkeliggjort på 1700 og 1800- tallet hvor en voksende gruppe handelsmenn møttes i kaffehus og diskuterte. Idealet for samtalene, som var åpen for alle, var ikke egen vinning. Formålet åpent og fordomsfritt å diskutere aktuelle saker. Et sentralt element var også det å være kritisk til maktstrukturer og etablerte sannheter. Så hva har ført oss vekk fra disse tilnærmede idealtilstandene? Habermas hevder at

underholdningsbransjen har vært en av truslene. Ut i fra de nye mediene vokste det fram en ny offentlighet, hvor formålet var underholdning, ikke det å samtale og reflektere. De som tidligere var aktive deltakere, ble nå passive (Svare, 2006, s. 192).

Joshua Cohen presenterte i 1998 en presisering av krav til en deliberativ samtale, og la fram det han omtalte som ”den ideelle deliberative prosedyre”. Den består av fire krav til de politiske institusjonene og beslutningsprosessene:

1. Deliberasjonen må være fri, og det på to måter; gjennom at de deltakende kun er bundet av resultatene og forutsetningene for egen deliberasjon. Den andre måten handler om at deliberasjonen skal være reell, altså at utfallet blir retningsgivende for handlingen.
2. Deliberasjonen må karakteriseres som saklig. De partene som deltar, er ansvarlige for å begrunne sin støtte, kritikk eller framsettelse av forslag. Denne grunngivelsen avgjør forslaget skjebne. Dette blir omtalt som det bedre arguments tvang. Deltakerne må framsette en grunngivelse for at andre skal akseptere forslaget.
3. Deltakerne i en deliberativ samtale er formelt og substansielt likestilte. Formelt ved at de har samme mulighet til å delta i alle deler av beslutningsprosessen. Man har mulighet til å sette agendaen, og bidra til å komme med forslag og argumenter for eller i mot. Substansielt ved at makt- og ressursfordelingen ikke virker inn på muligheter for deltakelse eller utfall av deliberasjonen.
4. Rasjonelt motivert konsensus er målet for deliberasjonen. Man skal altså komme fram til en grunngivelse av argumentasjonen som alle kan enes om. Det finnes likevel ingen garanti for at konsensus kan oppnås. I tilfeller hvor man ikke oppnår konsensus, er det nødvendig med en avstemning, og bruk av flertallsregelen. Deliberasjonen har egenverdi i seg selv. Om man ikke klarer å komme fram til konsensus, så vil deliberasjonen ha fremmet *forsøket* på å komme til enighet. (Eriksen og Weigård, 1998, s. 44)

Dersom disse kravene kan etterleves, mener Cohen at politikken vil fremme det felles beste. Demokratiets fundament er av en slik karakter at beslutningene skal være fornuftige eller kvalifiserte. De skal ikke reflektere makthaverens forgodtbefinnende, sterke maktgruppers interesser, rå makt eller tilfeldigheter. De skal være basert på rasjonalitet eller det felles beste. Eriksen sier følgende;

Preferanser som uttrykker borgernes private oppfatninger gir i seg selv ikke noe grunnlag for å snakke om rasjonalitet. Det er den forutgående dannelse av meninger og oppfatninger og rettferdiggjørelse av behov og interesser som genererer legitimitet. Bare slik får man en test på hvorvidt standpunktet fortjener respekt og allmenn støtte. Det er bare den offentlige prøving av standpunkter og beslutninger som kan vise om disse er kvalifiserte, det vil si om de kan støttes med gode argumenter (Eriksen, 1995, s. 18)

Et sentralt begrep i den deliberative demokratimodellen er den *kommunikative rasjonalitet*. Den bygger på forhold ved språkets praksis, som fordrer at vi må anerkjenne argumenter av en viss kvalitet, i kraft av argumentets styrke eller svakhet.

Hvis man skal opprettholde troen på en samtale, blir det også logisk vinnende å forutsette at det går an å komme til en enighet bare ved å anvende fornuftige argument. Vi taler her om en rasjonelt motivert konsensus (Eriksen, 1995, s. 22).

For at man skal kunne oppnå en rasjonelt motivert konsensus, er det sentralt at man har kriterier for å vurdere argumentasjonen. Det må eksistere intersubjektive kriterier for hva man regner for å være sanne og moralsk riktige utsagn. Utsagn hvor det foreligger intersubjektive kriterier holdes for mer gyldig enn en enighet som er kommet i stand ved hjelp av tvang, trusler og aggregering av egne interesser. Det er kraften i argumentet som skal være avgjørende for at en aktør endrer mening, og at man oppnår konsensus knyttet til hva som må gjøres (Eriksen, 1995).

Habermas skiller mellom to ulike språklige funksjoner; *kommunikative handlinger*, som er et verktøy for å oppnå gjensidig forståelse, og *strategiske handlinger*, som brukes med den hensikt å påvirke meddebattanten. I kommunikative handlinger er drivkraften ønsket om å komme fram til det felles beste, og man anser deliberativ kommunikasjon som veien til målet. Utfallet er konsensus. Strategiske handlinger er handlinger hvis hensikt er å overbevise andre, fremme sine egne interesser for å overtale andre. Utfallet av deliberasjonen er at en vinner debatten, eller at man inngår kompromiss for å møte hverandre.

En omfattende kommunikasjonsprosess er nødvendig for at deltakerne skal kunne enes om hva alternativene er, hva det kan stemmes om, hvilke utfall som kan aksepteres osv. Det er rettferdiggjørelsen av interesser og behov gjennom argumentative prosesser som generer legitimitet. Kvalifisert eller gyldig enighet/ konsensus kan bare oppstå dersom alle aktører er i stand til fritt å ytre sin mening. Alle aktører må være autonome og kommunikasjonen dem i mellom skal ikke være forstyrret av tvang, makt eller strategisk handling. Dette er den herredømmefrie samtale. Den som ytrer argument, er pliktige til å forsvare det for andre.

Motdebattanten er pliktig til å lytte til argumentet og vurdere det. Videre presenteres det som vesentlig at argumentene er upartiske og basert på universelle prinsipper (Erikssen og Weigård, 1998).

Enkeltaktørers kvaliteter eller kompetanse er ikke avgjørende for demokratiets legitimitet. Den ligger i kommunikasjonsmulighetene som foreligger og mulighetene for meningsdannelse på offentlige arenaer. Politikk blir derfor til et komplekst samspill mellom forskjellige aktører på ulike arenaer så vel innenfor som utenfor parlamentariske organer. Kommunikasjonsflyt mellom en offentlig meningsdannelse, politiske valg og rettslige beslutninger, skal sikre at felles mening blir omsatt i administrativ makt (Eriksen, 1995).

Oppsummert stiller Habermas følgende krav;

- Deliberasjon må foregå i det offentlige rom, og alle borgere må ha lik tilgang.
- Deliberasjon er maktfri, det er den herredømmefrie samtale.
- Deliberasjon fordrer en lyttende motpart.
- Argumentasjonen i deliberasjon er kommunikativ og rasjonell.
- Formålet med deliberasjon er felles meningsdannelse og konsensus.
- Utfallet av deliberasjon får virkning, den avleder beslutninger.
- Deliberasjon legitimerer makt.

2.4 DEN DEMOKRATISKE DIALOGS KVALITET

Jens Ulrich innleder sin artikkel om den demokratiske dialogens kvalitet med å hevde at den dialog som nettet muliggjør, ikke kan sammenlignes med den formen for dialog som vi kjenner fra andre og mer vante medier. Dialogen er, som allerede nevnt, diakron (Ulrich, 2002).

Ulrich baserer sitt arbeid på Anthony G. Wilhelm, som kategoriserer innholdet i debatter med basis i Habermas og det deliberative demokratiideal. Ulrich har revidert innholdet, og lagt til to nye kategorier.

Tabell 1: Fritt etter Ulrich- Den utvidede kategorisering

Type	Beskrivelse
1. Sabotasje	- Man ødelegger den demokratiske debatt
2. Konstatering	- Man framsetter en holdning
3. Forespørsel	- Man søker et svar
4. Igangsetting	- Man setter i gang en debatt
5. Innarbeiding	- Man henter eksterne argumenter
6. Respons	- Man repliserer på innlegg
7. Konsensus	- Man sammenfatter innlegg til et konsensusbidrag
8. Preferanser	- Man appellerer til personlige, etiske eller normmessige dimensjoner
9. Gyldighet	-Man referer til argumentets betydning, dets gyldighetsverdi og sannhetsverdi
10. Transcendering	-Man transcenderer egosentriske og partikulære interesser

Blant annet har Ulrich lagt til kategorien sabotasje, som er ment for å kategorisere innlegg som er ”en affyringsrampe for lufting af personlig harme og antipati, hvis de da ikke ligefrem er udtryk for decidert chikane”(Ulrich, 2002, s. 15). Den andre kategorien er transcendering, som handler om argumenter hvor man overskrider sine egosentriske interesser. Ulrichs modell gir poeng ut i fra forekomsten av de ulike kategoriene og grad av deliberasjon. Disse har jeg utelatt i min modell.

2.5 PRAGMA- DIALEKTISK ARGUMENTASJONSANALYSE

Et annen teoretisk retning som gir mulighet for å kategorisere nettdebattens innhold, er pragma- dialektisk argumentasjonsanalyse. Den definerer argumentasjon som følgende;

Argumentasjon er en sosial, intellektuell og verbal aktivitet som tjener til å begrunne eller avvise en oppfatning som består av en sammenstilling av ytringer, med den hensikt å oppnå samtykke fra publikum (Svennevig mfl, 1995, s. 240).

Teorien ble utviklet av Van Eemeren og Grootendorst. Den er normativ, og det fastholdes en del momenter som regnes for å være tilstede i god argumentasjon (Svennevig, 1995). Som teoriens navn langt på vei indikerer, ser man samtalen som dialektisk, og formålet for samtalen er å oppnå løsning på meningskonflikten.

Den ideelle argumentasjonen er *kritisk diskusjon* og baserer seg på kritisk fornuft. Det framsettes 10 klare regler for den ideelle diskusjon;

1. Partene må ikke hindre hverandre fra å fremme sine standpunkt eller så tvil om de andres standpunkt.
2. En part som fremmer et standpunkt, er pliktig til å forsvare det, dersom en annen part krever det.
3. Eventuelle angrep på standpunkt må være rettet mot selve standpunktet som den andre har fremmet.
4. En part kan forsvare standpunkt bare ved å underbygge og støtte opp under standpunktet.
5. En part kan ikke feilaktig presentere noe som et premiss som har blitt utelatt av den andre parten, eller benekte et premiss som man selv har utelatt.
6. En part kan ikke feilaktig presentere et premiss som et akseptert startpunkt, eller benekte et premiss som representerer et akseptert standpunkt.
7. En part kan ikke betrakte et standpunkt for tilstrekkelig forsvart, hvis det ikke forsvares gjennom korrekt bruk av er passende argumentasjonsskjema.
8. En part kan bare bruke argumenter som er logisk gyldige, eller kan gjøres gyldige ved å gjøre en eller flere premisser eksplisitte.
9. Feilslått forsvar av standpunkt må resultere i at den parten som fremsetter standpunktet, trekker det tilbake. Hvis et overbevisende forsvar har blitt fremsatt av den ene parten, må den andre parten trekke tvilen tilbake.

10. En part må ikke bruke forvirrede eller tvetydige formuleringer. Man må også forsøke å tolke den andre partens formuleringer så nøyaktig som over hodet mulig (Svennevig, 1995, s. 260).

Disse 10 kravene utgjør en idealkontekst, og det presiseres at det er en abstraksjon. Den kan likevel fungere som en mal i en analyse. Pragma- dialektisk kommunikasjonsteori deler den argumenterende teksten inn i ulike faser. *Konfrontasjonsfasen* er perioden da det oppstår uenighet knyttet til noe, det blir fremsatt ulike standpunkt, og partene er kritiske til de andres akseptabilitet. I *åpningsfasen* blir det tatt en beslutning for å argumentere for eller mot standpunktet. Den ene parten tar rollen som *protagonist*, forsvarer for standpunktet, og den andre tar rollen som *antagonist*, og utfordrer. I *argumentasjonsfasen* forsvarer protagonisten standpunktet, mens antagonist utfordrer det, og krever ytterligere begrunnelse. Denne fasen blir av mange sett på som den virkelige diskusjonen. *Konklusjonsfasen* er fasen hvor vinneren av diskusjonen avgjøres, og hvor taperen må revidere sitt tidligere standpunkt. Overgangen mellom disse fasene er gjerne flytende. I noen diskusjoner er heller ikke alle fasene tilstede (Svennevig, 1995).

I NIBR- rapporten fra 2004, ”Et offentlig rom for lokaldemokratiet- deltakelse, dialog og politiske meninger”, av Myrvold, Skålnes og Winsevold, ble den pragma- dialektiske kommunikasjonsteorien brukt for å kategorisere gyldig og ugyldig argumentasjon (se tabell 2). Gyldig argumentasjon innbefatter den samme type argumentasjon som hos Ulrich, bare med unntak av sabotasje. Den argumentasjon som regnes for å være ugyldig, bærer preg av retoriske grep. Det betyr ikke at argumentasjonen ikke er sann, men at den ikke appellerer til logikk og rasjonalitet. Det trekker fokuset bort fra saken (Myrvold, Skålnes og Winsevold, 2004). De kategoriserte argumentasjonen på følgende måte i sin undersøkelse;

Tabell 2: Ugyldig argumentasjon

- **Personangrep** (Ta mannen i stedet for ballen:..... *Ordføreren har tydeligvis ikke fulgt med på skolen..*)
- **True motparten** (*Med den holdningen kan du skyte en hvit pil etter kommunestyreplassen*).
- **Patos** (Spille på følelser eller medlidenhet:... *Hva galt har vi gamle gjort, som fortjener denne behandlingen?*)
- **Redefinere** (Vri temaet oppe til debatt slik at det handler om det en selv gjerne vil snakke om, svare på noe annet enn en blir spurt om:..*Det handler ikke om de*

narkomanes rettigheter, det handler om hva slags oppvekstmiljø vi skal gi ungene våre..)

- **Uante konsekvenser** (Fra asken til ilden:.. *Hvis vi tillater rusbrus i butikkene, får vi en hel generasjon med alkoholikere..)*
- **Perfekt fiendebilde** (Tegne et bilde av motstanderen din som utgjør en perfekt kontrast til ditt eget syn:.. *Høyre prioriterer næringslivet framfor menneskers ve og vel..)*
- **Sannhetsvitner** (Trekke fram enkeltmennesker og historier fra virkeligheten som gir argumentet eller standpunktet troverdighet og et ansikt:.. *Min svigerinne på 85 ligger i sengen og venter til hjemmehjelpen kommer innom ved ellevetiden*) (Myrvold, Skålnes og Winsevold, 2004, s. 71).

Både tabell 1 og tabell 2 vil presenteres videre i kapittel 3.

KAPITTEL 3 METODE

Undersøkelsens formål er å komme nærmere et svar på hvem nettdebattanten er, hva som er hensikten med bruk av nettdebatt med tema samfunn, og hvorvidt nettdebatten har en demokratisk funksjon. I denne delen vil det redegjøres for metodiske valg i forbindelse med oppgaven, og metodiske utfordringer som har oppstått i arbeidet med undersøkelsen. Metodens relevans i forhold til undersøkelsen er hovedmomentet. Videre vil jeg også presentere hvordan undersøkelsen ble gjennomført, rent praktisk, før spørsmål knyttet til reliabilitet og validitet tas opp. Dette er relevant i forhold til å gi leseren mulighet til å vurdere oppgavens pålitelighet.

3.1 DESIGN

Undersøkelsen er valgt gjennomført ved å bruke casestudie som overordnet design. Det finnes ikke en allment akseptert definisjon når det gjelder moderne casestudier. En enkel tolkning er å se et case som en analyseenhet, et avgrenset system eller et objekt, som er gjenstand for intensiv undersøkelse. En mer komplisert tolkning av begrepet presenterer case som tilfelle av en bestemt type teoretisk fenomen. Ringdal refererer til Yen, som framstiller casestudie som; *”en empirisk undersøkelse av fenomen i sine naturlige omgivelser, der flere datakilder benyttes”* (Ringdal, 2007, s. 96). Det finnes ulike typer case. For denne undersøkelsen er det valgt å ta utgangspunkt i et unikt casestudie, med fokus på det unike, snarere enn det generelle. Formålet er ikke å bidra til generelle forklaringer, men å tolke og forstå det spesifikke case, som er debatt med tematikk samfunn (Ringdal, 2007, s. 151).

Undersøkelsen er videre et implisitt komparativt design. Implisitte casestudier benyttes til å framheve unike trekk ved det som studeres og å bidra til generell kunnskap (Ringdal, 2007). Det vil først og fremst være Myrvold, Skålnes og Winsevold sin undersøkelse om debatt i lokalavisene, som presentert i kapittel 1, som utgjør det komparative grunnlaget for den kvalitative undersøkelsen (NIBR, 2004). Det er foreliggende ingen empirisk funderte undersøkelser på de riksdekkende avisenes nettdebatter, men undersøkelsen om lokalavisenes nettdebatt har overføringsverdi til oppgavens undersøkelse. For den kvalitative undersøkelsen vil Libæks undersøkelse utgjøre et komparativt grunnlag (Libæk, 2009).

Patricia Bazeley (2009) trekker fram caseanalyse som en egnet metode til bruk i undersøkelse av sosiale nettverk, deriblant diskusjonsforum. Det blir framsatt som en fordel å kombinere

ulike tilnærminger til datainnsamling i arbeidet med case, designet vil derfor være egnet for denne oppgaven (Johannesen og Tufte, 2002). Det er en av grunnene til at metodetriangulering er valgt.

3.2 METODE TRIANGULERING

Metodetriangulering kombinerer elementer fra kvantitativ og kvalitativ metode. Det har blitt fremsatt flere årsaker til hvorfor denne kombinasjonen er heldig forskningsmessig. Bruk av kvantitativ og kvalitativ metode i kombinasjon utfyller hverandre, og svakheter ved en metode styrkes gjennom bruk av den andre. Et annet argument for bruk av metodetriangulering er at man oppnår en mer gjennomgripende forståelse av fenomenet som studeres, fordi en får komplette og helhetlige data (Truscott et al., 2009).

I min undersøkelse vil jeg triangulere mellom kvantitativ og kvalitativ metode, henholdsvis gjennom bruk av en spørreundersøkelse og en tekstanalyse. Fokuset er rettet mot nettdebatten som case, og det er dette helhetsfokuset på nettdebatten som gjør undersøkelsen til et casestudie.

Virkeligheten er kompleks, og det er mange elementer i nettdebatten det er viktig å belyse. Først og fremst det å få oversikt over menneskene som deltar, hvordan samhandlingen dem i mellom fungerer og hva som er utfallet av samhandlingen. For å finne svar på hvem nettdebattanten er, er det hensiktsmessig med en kvantitativ tilnærming. Et sentralt element i nettdebatten er deltakernes anonymitet. Denne kan kun ivaretas ved å gjennomføre en kvantitativ undersøkelse.

For å finne ut hva som er nettdebattens karakter, er det nødvendig med en kvalitativ tilnærming, en innholdsanalyse. Det gir mulighet til å kategorisere innleggene for å kunne si noe om språket og argumentasjonen i en nettdebat. Videre er en slik analyse hensiktsmessig for å kunne si noe om nettdebattens demokratiske funksjon. Med andre ord er valget av metode pragmatisk, den er gitt ut i fra forskningsspørsmålene og problemstillingen.

Datasettet vil bestå av primærdata. De kvantitative primærdataene er respondentenes svar på spørreundersøkelsen. Det kvalitative primærdataene vil bestå av nettdebatten som foreligger, og som utgjør grunnlaget for innholdsanalysen. Dette medfører at det samlede datasettet vil bli stort. En del av kritikken som er fremsatt i forbindelse med bruk av metodetriangulering, retter seg mot akkurat dette; datasettet vil bli stort, og bearbeiding av data vil være tidkrevende.

3.3 KVANTITATIV METODE OG ANALYSE

Formålet med bruk av kvantitativ metode er å komme fram til et svar på hvem nettdebattanten er. Nettdebattantene er anonyme og opererer med brukernavn. Det er årsaken til at det foreligger lite kunnskap om hvem det er som deltar. Den kvantitative undersøkelsen er et supplement til den kvalitative innholdsanalysen. Formålet er ikke å foreta kompliserte statistiske analyser, men å søke kunnskap om nettdebattantenes bakgrunn.

Innenfor medieforskning er det to metodiske hovedretninger rettet mot undersøkelser om publikums bruk av mediene. Den ene er bruksstudietradisjonen, eller *uses and gratification reasearch*, og den andre er publikumsmålinger. *Publikumsmålinger* undersøker og kartlegger hvem som bruker hvilke medier og hyppighet av bruk. Målingene sier noe om folks medievaner. I tillegg til å tallfeste størrelse, er demografiske variabler sentrale. Publikumsmålinger ser på den sosiale sammensettinga av publikum. *Bruksstudietradisjonen* er egnet til bruk når formålet med undersøkelsen er å si noe om hvilket utbytte en får av deltakelse, altså hvorfor man bruker ulike medier. Teorien vektlegger sosiale og psykologiske behov ved bruk av mediet (Hagen, 1998).

3.3.1 SPØRREUNDERSØKELSE- SURVEY

Undersøkelsen inneholder relativt korte spørsmål med et enkelt formulert språk. Hensikten er å sikre at nettdebattantene forstår og tolker spørsmålsformuleringen på riktig måte, noe som bidrar til å øke undersøkelsens validitet. Spørreskjemaet inneholder totalt 11 spørsmål. Flertallet av disse er rettet mot bakgrunnsvariabler. Intensjonen er å finne demografisk informasjon om debattantenes alder, kjønn og yrkesstatus. Første del av spørreundersøkelsen er i så måte en publikumsmåling. Det sentrale er hvem som velger å delta i nettdebatten, utbredelse og hvilke medier som brukes.

Innholdsmessig faller andre del av spørreundersøkelsen inn under bruksstudietradisjonen, den søker å finne et svar på *hvorfor* brukerne benytter de ulike mediene, hva som er personlig utbytte, og hvilke behov og forventninger til deltakelse som foreligger. Det er to spørsmålsformuleringer i spørreskjemaets andre del. Spørsmål 9 ber respondentene om å uttrykke hva som er grunnen til deltakelse i nettdebatt, hva er det som gjør nettdebatten til et attraktivt forum å delta i. Det andre spørsmålet søker å avdekke hva formålet med deltakelse er. Begge disse spørsmålene graderes ut i fra en likertskala, og respondentene haker av 1 for viktigste grunn, 2 for nest viktigste grunn og videre til 7, som er minst viktige grunn. Siste del inneholder også en svarkategori kalt ”annet”, som gir respondentene mulighet til å presentere

andre grunner for deltakelse og formål, dersom ingen av de øvrige variablene tilsvarer deres begrunnelse. Åpne spørsmål kan gi store mengder data. De åpne spørsmålene vil likevel først og fremst være et supplement. Tekstrammen er begrenset, dette er gjort for ikke å la den romme store mengder tekst, men legge føringer for at respondenten må fatte seg i korthet.

UTVALG

Man kan slutte at nettdebattanten er en sjelden populasjon, i og med at gruppen nettdebattanter kun vil utgjøre et lite antall ut i fra et generelt utvalg fra populasjonen (Ringdal, 2007, s. 191). Anonymiteten medfører at den eneste muligheten for å møte og finne nettdebattanten, er på deres eget forum, VG Debatt og Aftenpostens Debattsentral. VG Debatt og Aftenpostens Debattsentral er valgt fordi begge er riksaviser som er ledende på markedet, de har et stort antall registrerte medlemmer og de tilbyr mangfold når det gjelder tema for debatt.

Publisering av undersøkelsen ble gjennomført ved hjelp av registrering og opprettelse av egen profil inne på begge forum. Jeg opprettet en tråd, kalt ”*Spørreundersøkelse om nettdebatt*” med en lenke til undersøkelsen. Dette ble gjort med tillatelse fra moderator. Hos VG Debatt gav moderator meg en ”sticky”, det vil si at undersøkelsen lå øverst blant alle trådene i debatten. Målet med dette var å øke mengden respondenter. Stickyen varte i en uke, og etter samme periode avsluttet jeg den kvantitative innsamlingen. Antall respondenter var totalt 400 fra VG Debatt og Aftenposten. Nettdebattanter fra VG Debatt er sannsynligvis overrepresentert i dette utvalget, fordi VG Debatt er det største forumet med flest registrerte medlemmer.

Sammen med spørreskjemaet ble det lagt ved en forklarende tekst, om formål og hensikt med undersøkelsen, og kontaktinformasjon dersom spørsmål skulle oppstå (Se vedlegg 1). Utvalget hos VG Debatt var 8 ulike grupper, alle under temaet samfunn; *Politikk- norsk, Aktuelt, Religion og livssyn, Historie, Midtøsten, Forsvar, Norge og EU og Innvandring, rasisme og flerkultur*. Hos Aftenpostens Debattsentral ble undersøkelsen publisert under gruppen *Politikk og samfunn*, og under *Norge- generelt*.

For å øke undersøkelsens validitet og mulighet for generalisering, ville en mulig løsning for gjennomføring vært å sende ut spørreskjema til et tilfeldig utvalg av befolkningen. Men, som allerede nevnt, utgjør nettdebattanten en sjelden populasjon. Og ettersom formålet er å finne svar på hvem det er som faktisk deltar, er det naturlig å henvende seg til nettdebattanter på det forumet de selv operer innenfor. Det ville også ha medført en arbeidsmengde som går langt ut

over rammen for en masteroppgave dersom jeg skulle ha publisert undersøkelsen til et randomisert utvalg.

Spørreskjemaet er utformet i QuestBack (2011), en webbasert tjeneste for spørreundersøkelser. QuestBack åpner for å lage og sende ut spørreundersøkelser, analysere tilbakemeldinger og gjennomføre oppfølgingsaktiviteter. Fordeler ved nettbaserte spørreskjema er at de er enkle å gjennomføre, og erfaringer tilsier at respondentene reagerer positivt, så lenge skjemaene ikke er for lange og er tilpasset netttformat. Det pekes også på at man gjerne får flere og bedre kvalitative svar i de åpne spørsmålene enn på papirskjema. Respondenten fremstår ofte mer umiddelbar og direkte, som en følge av anonymiteten som internett tilbyr. Den fremste fordelen er, som allerede nevnt, langt mindre ressursbruk enn papirbaserte undersøkelser. Det er imidlertid også svakheter ved bruk av nettbaserte spørreundersøkelser. Noen av tilbakemeldingene på nettforumene viste at ikke alle nettlesere klarer å laste ned skjemaet på riktig måte, og noen opplevde det som problematisk å gradere svarene. Det er vanskelig å kontrollere for tekniske problemer som kan oppstå under besvarelse av spørreundersøkelsen. En annen svakhet som har blitt framsatt, er at svarprosenten ofte er lavere enn papirundersøkelser. For å få svarprosenten opp, er det viktig at respondentene vet at resultatene vil bli brukt og gjort tilgjengelig (Libæk, 2009). Formålet med undersøkelsen ble klargjort i den forklarende delen (Vedlegg 1), som ble presentert i innlegget jeg forfattet i debatten.

RELIABILITET OG VALIDITET

Validitet og reliabilitet er sentrale termer når det gjelder metodiske valg. Reliabilitet omhandler dataenes pålitelighet, om kvaliteten på de ulike metodiske prosessene, det vil si innsamling, bearbeiding og analyse. Termen validitet viser til dataenes gyldighet, hvorvidt man måler det man oppgir at man skal måle (Johannesen og Tufte, 2002). For å øke oppgavens validitet og reliabilitet, vil en komparasjon opp mot Libæks (2009) undersøkelse og eventuelle sammenfallende funn være en styrke. En styrke for begrepsvaliditeten er at spørreskjemaets første del tar utgangspunkt i Libæks undersøkelse. I undersøkelsens andre del har spørsmålene, i tillegg til indikatorer, et felt navngitt ”annet” hvor respondentene kan klargjøre hva de mener. Dette er gjort for å ta høyde for at variabler kan være savnet av debattanten.

3.4 KVALITATIV METODE OG ANALYSE

Det kvalitative kildematerialet er primærkilder, bestående av debattinnlegg hentet fra

Aftenpostens debattsentral og VG debatt. Formålet med analysen er å si noe om argumentasjonsrekken, om forholdet mellom deltakerne i debatten, og om innleggenes karakter. Det er derfor mest hensiktsmessig å foreta en innholdsanalyse. Det finnes flere metodiske vinklinger innenfor tekstanalyse, og det er en flytende overgang mellom mange av dem. En innholdsanalyse har mange fellestrekk med lingvistiske analyser. Boréus og Bergström sier følgende om innholdsanalyse: *”Termen ”innehållsanalys” används framför allt om analyser där tilvägagångssättet består i att kvantifiera, det vil si Räkne förekomsten av eller mäta, visse förteelser i texter.”* (Boréus og Bergström, 2009, s. 43).

Undersøkelsen vil kunne beskrives som en kvantitativ og kvalitativ undersøkelse. Den er kvantitativ i den sammenheng at den teller forekomsten av ulike kategorier. Den er kvalitativ fordi mer kompliserte tolkinger gjøres. Kvantifiseringer av ulike typer argumentasjon har vært sentralt. Først og fremst er helheten viktig. Det overordnede spørsmålet blir: Hva sier teksten? Formålet er å avdekke det store mønsteret i debatten. En innholdsanalyse er også egnet til å finne allmenne vurderinger i ett samfunn (Bergström og Boréus, 2009). Gjennom å undersøke nettdebatten, blir det gitt en pekepinn på hva som er nettedebattantenes rådende holdning knyttet til den valgte tematikken.

Et av forskningsspørsmålene tar sikte på å si noe om nettdebattens sjanger. I nyere studier av tekst- og medieuttrykk i sosiale kontekster, har det blitt mer og mer vanlig å inkludere genrens sosiale funksjon som et sjangertrekk på lik linje med semantiske og formelle sjangertrekk. Spesielt skjer dette i perioder hvor sjangeren møter store endringer (Engebretsen, 2007). Tekstens interpersonelle forhold, forholdet mellom debattens deltakere, er derfor relevant. Det forsøkes avdekkes ved å se på hvordan valg av ord og uttrykk etablerer ulike relasjoner mellom deltakerne i debatten. For min del har det vært interessant å se på om forholdet mellom deltakerne er symmetrisk eller asymmetrisk, om noen av debattantene styrer debatten og tonen i debatten, og hvorvidt den har et formelt eller uformelt preg (Bergström og Boréus, 2009, s. 44). Ordnivået er også interessant, fordi valg av språk sier noe om nettedebattanten. Det er ikke tilfeldig hva slags språk man benytter for å beskrive virkeligheten. Ordvalg vil henge sammen med hvilke erfaringsperspektiver nettedebattanten besitter.

Koding er benyttet for å konsentrere meningsinnholdet i teksten. Kodeskjema er hensiktsmessig som analyseinstrument. I analysen har det blitt tatt utgangspunkt i skjemaet framstilt av Ulrich (2002), som igjen har basert seg på Wilhelms arbeid (se tabell 1). Ulrich

har plassert argumentasjonen langs en skala, hvor argumenter i den ene enden vil bidra til å ødelegge den demokratiske prosessen, *sabotasje*, og man i den andre enden av skalaen finner argumentasjon av den type som innfrir idealet om deliberativitet, *overskridelse*. Ulrich har gitt poeng ut i fra deliberativitet. I arbeidet med analysen har poengdelingen blitt utelatt, og frekvensen av de ulike kodeenhetene har blitt benyttet. I tillegg til dette, har Myrvold, Skålnes og Winsevold sin kategorisering av gyldig og ugyldig argumentasjon blitt brukt (Se tabell 2). Det er ikke kvantifisert ut i fra disse kategoriene, men kategoriene har vært anvendt i analysen for å si hvordan argumentasjonsrekka foreligger.

UTVALG

Utvalget består av seks debatter som tematisk faller inn under debattgruppen *Samfunn* i VG Debatt, og *Politikk og samfunn* i Aftenpostens debattsentral. Alle debatter er fra perioden desember 2010- mars 2011, og er per i dag avsluttet.

Debattene er valgt ut i fra tematisk interesse. Debatt 1 og 2 handler om kristendommen sin rolle i samfunnet og i staten, og er valgt ut i fra at tematikken engasjerer de registrerte medlemmene. De har mange innlegg, og relativt mange deltar i debatt 1 og 2. Det er debatter om verdigrunnlag, og i den sammenheng er det viktig å se om folket er representert, og hvorvidt debattene kan gi de folkevalgte en pekepinn på hva som er opinionens mening. Videre framstår de som relevant ut i fra at temaet kristendom som statsreligion oppstår relativt ofte på debattforumene. Forekomstene er en indikator på at det er engasjerende for debattantene å delta i debatt med religion som tematikk.

Debatt 3 og 4 er valgt av stort sett de samme grunnene som de over. De handler om legalisering eller avkriminalisering av hasj. Dette er en sak som er politisk betent, og flere av debattantene skriver at de håper å få saken på den politiske agendaen gjennom deltakelse i debatten.

Debatt 5 og 6 omhandler atomkraftverk. Begge debattene kom i etterkant av katastrofen i Japan mars 2011, men temaet atomkraft har vært oppe til debatt gjentatte ganger tidligere i forumene. Også her er det en sak hvis utfall er avgjørende for deltakernes framtid, og hvor man kan ha mulighet til å påvirke resultatet i en eller annen retning. Det er interessant å se om dette potensialet utnyttes.

RELIABILITET OG VALIDITET

Innholdsanalyser kan framstå som problematiske når det gjelder etterprøvnbarhet, ettersom de er basert på tolkning. Bergström og Boréus trekker fram den vitenskapelige kumulativitet som et ideal. Det handler om at forskning skal kunne relateres til annen forskning innenfor samme område, så kunnskapsmassen kan akkumuleres (Bergström og Boréus, 2009, s. 51). Det vil bidra til å styrke reliabiliteten og validiteten. Undersøkelsen vil, som nevnt, relateres til funn fra NIBR- rapporten.

Videre vil innleggene i debattene kategoriseres ut i fra Ulrichs analyseskjema og standardiserte analyseskjema utgjør en styrke for reliabiliteten. Analyseskjemaet gjør det også lettere å etterprøve resultatene. Men det er viktig å understreke at kodingen er kun et ledd i fortolkningsprosessen, og det er fortolkningsarbeidet som vil drive fram mot en konklusjon.

KAPITTEL 4 EMPIRI

Kapitlet er tredelt. I del 4.1 presenteres resultatet fra analysen av nettdebatten. I del 4.2 vil fokus ligge på resultatet av den kvantitative spørreundersøkelsen. Tredje og siste del, 4.3, er en oppsummering av de kvantitative og kvalitative funn sett i sammenheng.

4.1 KVALITATIV ANALYSE

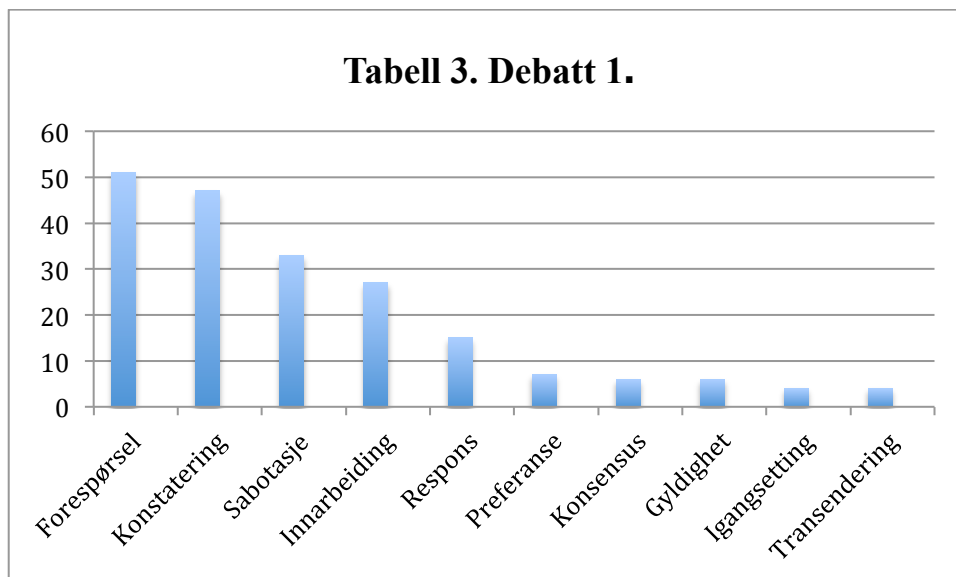
Nedenfor følger en analyse av de seks nettdebattene som utgjør empiridelen i den kvalitative undersøkelsen. Første del i presentasjonen av hver enkelt debatt, vil vise tematikken og bakgrunnen for debatten. Andre del presenterer funn fra analysen. Alle sitat som det vises til, er hentet fra den aktuelle debatten.

4.1.1 DEBATT 1. ”POLITIKK/ FORNUFT VS KRISTENDOM” (AFTENPOSTEN, 2011A).

Konfrontasjonsfasen i debatten begynner med en presentasjon av hvordan Norge som nasjon var tidligere, før nasjonen ble preget av ”fler- religiøs påvirkning”. Debattanten presenterer denne perioden som en idealtilstand, hvor samfunnet var dominert av kristendommens gamle kulturarv og tuftet på kristne grunnverdier. I dag er samfunnet preget av flerkulturalitet. Det har, i følge igangsetteren, medført at helhetsinntrykket blir uoversiktlig og resulterer i forvirring.

Videre henviser innlegget til hvordan ”de trosliberale” styrer folkemeningen gjennom media og presse. De som er uenige med de trosliberale, opplever nærmest å bli trakassert. Forfatteren av innlegget framstiller nettet som et forum for å ”*sortere opp i våre forvirrede tankebaner*”. Innlegget henviser videre til sitat fra lederen i avisen *I dag*, som er en avis med kristent verdisyn. Lederen i bladet omtaler KrFs framtid. Den handler i grove trekk om at KrF må tilbake til den gamle og mer konservative politikken, ”*de nye KrF’erne*” tar feil når de ønsker en mer liberal retning. Helt til slutt i innlegget siterer debattanten fra en bok. Forfatteren av boken skriver blant annet at vesten er påtvunget en sekulær inkvisisjon. Det medfører at vesten mister både frihet og fornuft, noe som på nytt forårsaker at man undergraver evnen til å forsvare seg mot islamsk aggresjon. Debattanten avslutter innlegget med å hevde at årsaksforklaringen til det uoversiktlige samfunnet, er at kristne tilpasser seg sekulariseringa på samme måte som de nye KrF- politikerne går i retning av liberalisering av politikken.

Innleggene videre i debatten ble kategorisert på følgende måte;



Den største kategorien i debatten er forespørsler, og utgjør 24,8 prosent av alle innlegg. Funn som er interessant i denne sammenheng, er at kun 15 av innleggene, 0,7 prosent, kategoriseres som respons. Dette er et framtrødende trekk ved debatten. Debattanter framlegger forespørsler, men mottar sjelden respons. Det er to til tre debattanter som gjennom hele tråden framlegger de samme forespørslene og responderer med en ny forespørsel;

R.1; God dag mann øskeskraft!

Er Michelangelo og Da Vinci relevante og vesentlig eksempler for utviklingen i Europeisk kultur ?

R.2: Forsøk på å omdefinere problemstillingen er jeg ikke med på.

Det er greit at du ikke klarer å svare, det har ingen klart før deg heller..

R.1; Neida jeg omdefinerer ikke, og det er deg som er svar skyldig.

R.2; Jo det er nettopp det du gjør.

Kom med eksempler på hva det er som gjør kristendommen til noen stor positiv påvirkningskraft, eller hvilke verdier som skulle være kristne. (sic)

Innleggene fortsetter på samme måte nedover i tråden, uten at debatten drives framover. Respondent 1 og respondent 2, som siteres, fortsetter å framsette forespørsler, til tross for at den andre parten anser respons for å være avgitt.

Sitatene framstår også som eksempler på en annen kategori med høy forekomst, nærmere bestemt sabotasje. 16 prosent av debattinnleggene bidrar til å ødelegge den demokratiske prosess. Det skjer på ulike måter. Flere framsetter nedsettende holdninger knyttet til meddebattantene ved å benytte virkemiddel som personangrep. Det klare tegn til

skismogenese. Deltakerne i debatten karakteriserer hverandre som ”fundamentalistisk kristentulling” eller ”kommunistisk ateist”. Det forekommer forsøk på å ta fra motdebattanten kredibilitet gjennom å skape et fiendebilde. Innleggene som karakteriseres som sabotasje, kommer gjerne etter hverandre, i en kjede, i samme del av debatten.

På samme måte som forespørsler besvares med forespørsler, så gjengjeldes sabotasje med sabotasje. En debattant skriver følgende; ”*Kan jo nevne at noen av de verste masse-morderne i historien var fanatiske ateister*”. Fra den andre siden kommer følgende innlegg; ”*Den som hengir seg til overtro tyr til en sutteklut, heller ikke ifølge meg, men et ubestridelig faktum*”. Protagonistene tegner et bilde av de andre som en gruppe nihilister, uten verdier, som forsøker å misjonere ateismen og mangler toleranse for religion. Antagonistene, som ønsker et sekulært samfunn, tegner et bilde av troende som dommedagsprofeter, ute av stand til å takle hverdagen, og som derfor lukker øynene for sannhet og vitenskap.

Tabell 3 viser videre at den nest største kategorien er konstateringer. Debattantene legger fram påstander og egne synspunkt, men det foreligger ikke noen begrunnelse. Så mange som 23 prosent av innleggene er konstateringer. Det medfører at det er vanskelig å drive debatten framover, og debatten tar tidvis form som flere monologer som pågår parallelt.

Trekk som regnes som deliberative ut i fra Ulrichs analyseskjema, har lav forekomst i debatten. Innleggene med deliberative trekk, som inneholder konsensus, preferanse, gyldighet og overskridelse, besvares sjelden. Respons inntreffer først og fremst dersom innlegget innholdsmessig plasserer seg i ytterkanten.

Debattens interpersonelle funksjon viser at debatt 1 består av en liten aktivistisk gruppe som utgjør selve *kjernen*. Gruppen består av tre til fire debattanter. Flere ser ut til å ha kjennskap til hverandre. Det kommer til syne ved at det refereres til alder, kjønn og hjemsted. Forholdet mellom debattantene er asymmetrisk. Det eksisterer et hierarki blant debattantene, hvor noen får definere tonen i debatten. Det viser seg gjennom graden av respons på innleggene, og ved at meddebattanter referer til innlegg skrevet av disse. Forholdet mellom debattantene kan videre beskrives som polarisering. Debattanter med et betydelig aktivtetsnivå, som er rangert høyt i hierarkiet, inntar standpunkt som tilhører ytterkantene. Det medfører at debattanter som gjør forsøk på å innta et mellomstandpunkt, blir skjøvet bort, og ignoreres.

Retorikk er et vesentlig virkemiddel i nettdebatt 1, og bruk av fremmedord framstår som sentralt. Det kan synes som om retoriske grep er en vei til status og anerkjennelse inne på

debattforumet. Språk er makt. Innlegg som ikke er velformulerte, og som har et relativt enkelt språk, oppnår ikke samme grad av respons, og blir sjelden henvist til senere i debatten.

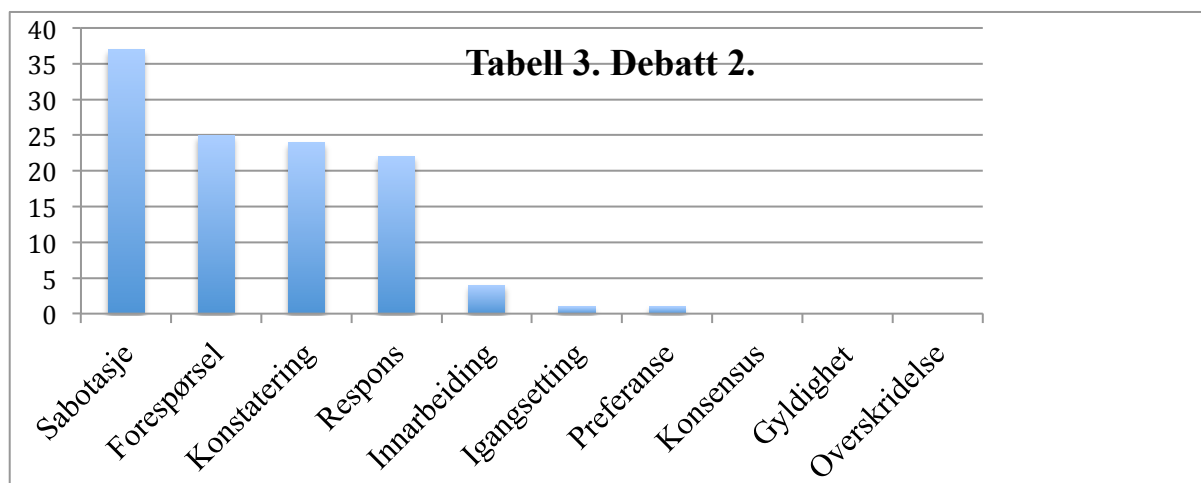
Tonen i debatten er relativ skarp, men det eksisterer en indre justis blant nettdebattantene. Når innlegg blir for usaklige, eller går for langt utover debattens rammer, irttesettes forfatteren av andre debattanter. I debatt 1 skjer det ved flere anledninger. Først og fremst når debattanter forsøker å redefinere. Gjentatte ganger gjøres det forsøk på å dreie tematikken i retning av en debatt om kristendom vs. islam, men debattantene som gjør forsøk på igangsetting, opplever ikke gjennomslag.

Pragma- dialektikkens ti krav til ideelle diskusjon, er fraværende i debatt 1. Det mest framtrekkende trekket i debatten, er hvordan debattantene unnlater å forsvare standpunkt til tross for at den andre parten krever det. Det kan synes som om framsetting av egne synspunkter, er det fremste formålet med deltakelse.

Debatten har ingen avslutning eller konklusjonsfase, og siste innlegg kategoriseres som konstatering. Avslutning skjer ikke ut i fra oppnåelse av en mulig løsning, men av den grunn at andre debattanter ikke lengre responderer. Konsensus oppnås ikke.

4.1.2 DEBATT 2. ”AVSKAFF KRISTENDOMMEN SOM STATSRELIGION” (VG, 2010A).

Første innlegg legger fram spørsmålet om hvorfor statskirken ikke er avskaffet i Norge, som i dag er et flerkulturelt samfunn. Dette innlegget bestemmer tema for resten av debatten.



Tabell 4 viser debatt 2, som tematisk er sammenfallende med debatt 1, hentet fra Aftenposten. Sabotasje er største kategori, med en forekomst på 32 prosent. Analysen viser at sabotasje

avler sabotasje. Når en debattant presenterer et argument som kategoriseres som sabotasje, følges innlegget stort sett av flere bidrag som faller innenfor samme kategori. Det gjør at forekomsten av sabotasjeinnlegg blir høy i deler av debatten. Tidvis kan det synes som om nettdebattantene vurderer innlegg som vellykkede og slagkraftige med utgangspunkt i bruken av upassende ord og beskrivelser.

På samme måte avgir forespørsler nye forespørsler, ikke respons, som det er naturlig å forvente ut i fra sjangeren debatt. 22 prosent av innleggene er forespørsler. Debattantene mottar forespørsler, men unnlater ofte å svare. I stedet framsettes en ny, hvilket medfører periodevis stor forekomst av forespørsler.

Konstateringer er også hyppig brukt i argumentasjonen. Man legger fram påstander, uten å begrunne. 21 prosent av innleggene i debatt 2 kategoriseres som konstateringer. Det, sammen med forekomsten av forespørsler, gir klare indikasjoner på at debatten har monologiske trekk.

Redefinering finner sted gjentatte ganger. Debatten handler ikke bare om å avskaffe kristendommen som statsreligion, men dreier fort mot å handle om kristendom vs. islam. Eksempel på redefinering av problemstillinga forekommer allerede i innlegg 5. Det skapes et fiendebilde, og det framsettes argumentasjon som faller inn under Myrvold, Skålnes og Winsevolds kategori *uante konsekvenser*. Flere av debattantene hevder at fravær av kristendommen som landets statsreligion, vil medføre at Norge blir en muslimsk stat: *”Kristendommen er den eneste motvekten Norge har mot å bli et muslimsk stat, det handler om kristendommen eller islam”*. Religionene legges fram som to onder, hvorav kristendommen hevdes å være det minste ondet. Flere debattanter reagerer på forsøk på å redefinere tematikken: *”Så Norge er avhengig av å måtte ha en offisiell overtro for å ikke bli en muslimsk stat? Hører du hvor paranoid du virker her?” (sic)*.

Patos blir brukt i argumentasjonen, og er et retorisk verktøy som benyttes ofte:

Om man kaller det hjernevasking, overgrep eller hva enn man vil, så er det *dårlig gjort* å lære små ikke-utviklede hjerner opp i religion. Men så har jo verken samfunn eller foreldrene bedre vett - dem følger jo bare kulturen. Det er derfor det er viktig å klare heve seg litt ut av kulturen, og finne ut hvem man egentlig er, uavhengig av den.. Der er vi nok alle filosofer, som med tiden vokser og blir mer bevisste og reflekterte over ting. Religionsoppdragelse stikker kjepper i hjulene for dette. (sic)

Videre refereres det i debatt 2 gjentatte ganger til individets frihet, og muligheten til å fatte egne avgjørelser og ta egne valg.

De interpersonelle trekkene ved debatt 2 viser et symmetrisk relasjonsmønster blant debattantene. Ingen har høyere status enn andre. Språkbeherskelse gir heller ikke debattantene samme status som i den foregående debatten. Derimot er språket en viktig ressurs i forhold til å posisjonere seg og underbygge sine egne synspunkter. Flere bruker konsekvent ordet *overtro*, *kult* og *hjernevasking* når de snakker om religion. Språket brukes bevisst for å provosere.

Det foreligger en indre selvjustis i debatten. En av debattantene som har omtalt religion i ordelag som *overtro* og *hjernevasking*, mottar følgende bemerkning fra en meddebattant;

Jeg er ikke troende. Jeg håper virkelig at du ikke deler mitt menneskesyn. Jeg skjemmes av å lese dine innlegg. Sakligheten er på bunn nivå. Hvis du mener ditt livsyn er bedre, er ikke veien å bruke ord som du bruker. Folk leser ikke bare det du skriver, de tenker på hva slags livsyn du har som har slikt menneskesyn (sic)

Redefinering forekommer gjennom hele tråden. Tematiske avsporinger medfører et mangfold av tematikk. Blant annet dreier debatten i retning av å omhandle RLE- faget i skolen, det settes spørsmålstegn ved hvem som forvalter sannheten, hvorvidt det er mulig å framstille verden objektivt og hva man legger i begrepet sjel. Debatten inneholder flere små debatter som går parallelt. Det gjør at debatten blir tematisk fragmentert, hvilket medfører at modellen kan være misvisende. Analysen viser hele debatten under ett, som en tråd, men debatten foregår på ulik måte i debattens ulike deler. En del er fullstendig preget av en ordkrig mellom to debattanter, og kan nesten utelukkende karakteriseres som sabotasje og forespørsler. En annen del tar form som en "samtale" om åndelighet og filosofi, og kategoriseres som respons. Det viser at det ikke trenger å være en endelig sammenheng mellom forekomst av forespørsler og respons.

Delen av debatten som omhandler åndelighet, har en annen karakter. Sabotasje er fraværende, og språket er dialogpreget. Innleggene framsettes ikke som sannheter, men det presiseres at de er en mulig synsvinkel. Tegn, i form av smilefjes, benyttes også i denne delen, innleggene inneholder hverdagslige meldinger, og språket har et muntlig preg;

Hei igjen...pust i bakken.. Endelig ferdig med pakking av de største og mest uformelige presangene :D

Jeg ser på sjelen som "stedet" i oss hvor ånd og sinn møtes, for å si det enkelt. Hva som får ovetaket der avhenger av hva man vektlegger i livet.

Jeg mener at "jeg`et" kan se ut på verden og delta der, men det ser også innover og liker ikke alltid hva det ser. Ref. sjelens tilstand. Kommer an på hvor mye verden har påvirket. (sic)

Denne delen av debatten har få deltakere, hvilket kan være en av årsakene til at den framstår som dialogisk. Nye debattanter, som benytter ugyldig argumentasjon, blir ignorert og utelukket. Til tross for forsøk på å ødelegge debatten, klarer debattantene som deltar i denne delen, å ignorere innlegg av den karakter. De lukker øynene for ”støy”.

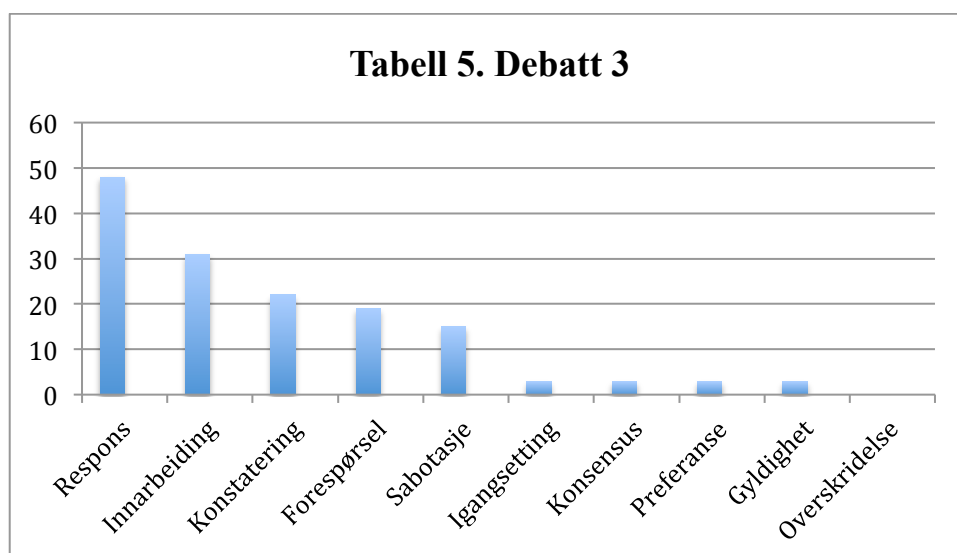
Debattens tematiske mangfold i debatten gjør det vanskelig å vurdere innholdet ut i fra pragma- dialektikkens krav til ideell diskusjon. Utdrag av debatten oppfyller enkelte av kravene til argumentasjon. Andre deler framstår uten at noen av kriteriene er til stede. Sett under ett kan ikke debatten karakteriseres som ideell diskusjon. Den delen av debatten som gjør det, er forholdsvis liten, og innlegg av den karakter representerer et mindretall i debatten totalt.

Få debattanter går inn i rollen som antagonister. Det er fleste er protagonister, de deler oppfatning med igangsetteren, som hevder at man bør avskaffe kristendommen som statsreligion. Noen få står standhaftig debatten igjennom som antagonister. Også i denne debatten kan forholdet mellom debattantene omtales som polarisering. Det er ytterkantene i debatten som utmerker seg og dominerer.

Avslutningsfasen oppstår aldri, og det siste innlegget i debatten kategoriseres som sabotasje. Man kommer ikke nærmere en konklusjon eller konsensus, partene står fortsatt steilt mot hverandre.

4.1.3 DEBATT 3. ”LEGALISERING AV HASJ” (VG, 2011)

Igangsettingen skjer ved at en debattant sender en forespørsel med ønske om argumenter for eller mot legalisering av hasj. Følgende er grunntrekk i debatten:



Tabell 5 viser at innarbeiding og respons er kategoriene med størst forekomst i debatten. Det gjør at debatt 3 skiller seg klart ut fra de to foregående debattene. Skillet kommer blant annet til syne gjennom at debatt 3 framstår som informativ. Flere av debattantene underbygger argumentasjonen med linker og framsetter referanser til eksterne kilder, gjerne forskning;

[Oversikt over narkotikabruk i Europa \(Hyperlink\).](#)

Her kan man bla.a. se at kun 5,4% brukte cannabis i Nederland i 2005. 4,6 i Norge i 2004. Så en avkriminalisering fører ikke nødvendigvis til en markant økning av bruk. I tillegg utkonkurrerer man langere, og staten kan ta inn avgifter som ellers ville gått rett i lomma på lengerne. I Portugal, som har avkriminalisert all narkotika, så var det kun 3,6%(!) som røkte cannabis i 2007... (sic).

Innlegget starter med å presentere en link, fra European Monitoring Centre for Drugs and Drugs Addiction (2010), som viser tall og statistikk over bruk av narkotika i flere europeiske land. Debattantene underbygger i så måte argumentasjonen med innarbeiding og viser til informasjon som det er muligheter for å kvalitetssikre.

Flere av debattantene besitter mye kunnskap om emnet, mange innlegg er av høy faglig kvalitet;

Forskere har funnet en link til at cannabis kan være en trigger for psykoser, på samme måte som at kaffe, alkohol, stress og andre daglige situasjoner som setter en person i press. Det de ikke nevner er at risikoen ikke er spesielt stor OM du ikke allerede er latent anlagt for det, og likevel da skal det et overdrevent bruk til samt stor mangel på søvn. Det som er litt fasinende med mariuhana planten er at virkestoffet CDB eller cannabidol, er såkalt anti-psykotika i seg selv, det vil si samme plante de mener kan trigge psykoser inneholder virkestoffer som gjør det stikk motsatte, nettopp demper sjansjen for psykoser :-) (sic).

Informative innlegg avstedkommer positive tilbakemeldinger fra meddebattanter; Takk for et saklig og faglig godt innlegg. Håper noen av motstanderne finner tid til å lese hva du faktisk skriver. Pluss også for linker og referanser.

10 prosent av samtlige innlegg faller inn under kategorien sabotasje. I debattens åpningsfase og i deler av argumentasjonsfasen, er tonen mellom debattantene preget av gjensidig respekt. Etter at en debattant presenterer et innlegg karakterisert som sabotasje, utvikler debatten seg til å domineres av den form for innlegg. Forekomsten av sabotasje er forholdsvis lav i denne debatten, men det er likevel uheldig at utbredelsen blir så høy som i tabell 5. Det er et fåtall av debattantene i debatt 3 som står for sabotasjeinnlegg, og tabellen kan dermed bidra til å skape et feil inntrykk av virkeligheten.

Debattens interpersonelle forhold peker i retning av at majoriteten ønsker god og saklig argumentasjon. Det underbygges av forekomsten av innarbeiding. Noen debattanter presenterer konstateringer og sabotasje, men ignoreres av de debattantene som ønsker et høyere saklighetsnivå i debatten. De som innehar mest kunnskap om temaet, og som har status blant meddebattantene, velger ikke å respondere på innlegg som inneholder sabotasje eller konstateringer.

Språkmessig har debatt 3 færre forekomster av personangrep, og saklighetsnivået er gjennomgående høyere enn i de foregående debattene. En mulig forklaring er at flertallet av debattantene stiller seg som protagonister. Det er i realiteten lite uenighet og meningsbryting. En annen mulig sammenheng kan være tematikken, legalisering av hasj, framstår som mer kontroversielt tema. Behovet for å vise til forskning for å legitimere sine utsagn blir derfor nødvendig. En annen mulig årsak til at forekomsten av innarbeiding er større i debatt 3, er at forskning er lettere tilgjengelig på dette området.

Til tross for at debatt 3 framstår som gjennomgående mer saklig, er det bare noen få debattanter som møter kravene til en ideell diskusjon. Men debatten sett under ett, svarer ikke til alle ti krav som framsettes for ideell diskusjon.

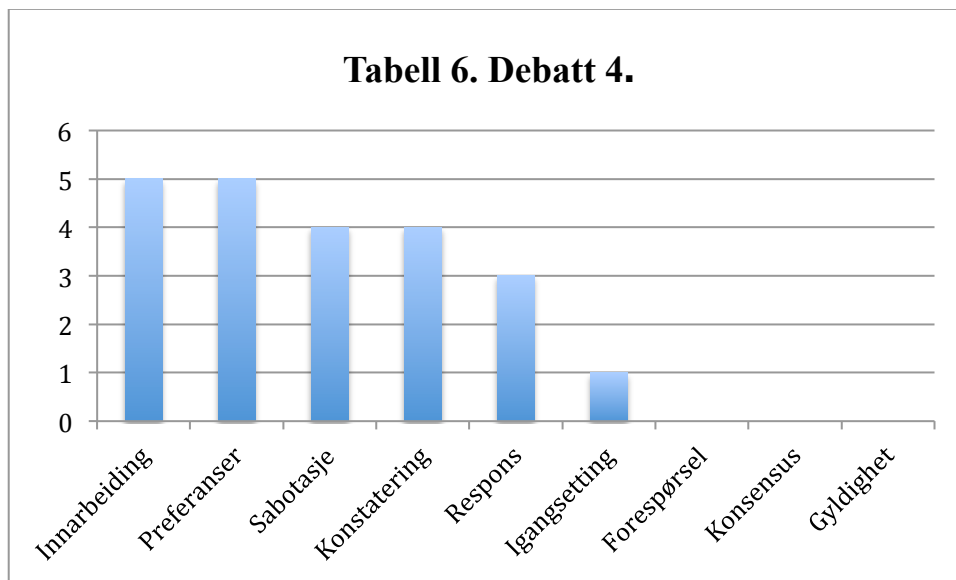
Debatten har ikke en klar avslutning. Den ender brått, og uten noen form for konklusjon. Konklusjon eller konsensus er heller ikke nødvendigvis formålet. Debattanten som startet igangsettingen, fikk det som ble etterspurt, argumenter for og i mot legalisering av hasj.

Debatt 3 har færre innlegg enn debatt 1 og 2. Det kan være en årsak til at debatten framstår som mer deliberativ enn de to foregående.

4.1.4 DEBATT 4. ”DOBBELTMORAL FRA SOLHJELL” (AFTENPOSTEN, 2010A).

Debattens fokus er en nyhetssak fra Aftenposten, som i innlegg 1 er vedlagt som link. Saken tar utgangspunkt i Bård Vegard Solhjells utsagn, hvor han taler for liberalisering av narkotika. Nyhetssaken er et intervju med Kari Kjønås Kjos, fra Fremskrittspartiet, som er provosert over utsagnet, og omtaler det som dobbeltmoral. Det som framkaller provokasjon, er ikke forslaget om avkriminalisering, men at Solhjell og SV tidligere har stemt imot en rekke forslag fra Frp som går i den retning Solhjell nå selv tar til ordet for. Frp har gjentatte ganger fremmet proposisjoner om at de som blir tatt for besittelse eller bruk av narkotika første gang, som en førstegangsforeteelse, skal få oppfølging og behandling framfor straff.

Artikkelen presenterer i fortsettelsen andre partiers synspunkter rundt legalisering. Høyres representant viser seg uenig i forslaget om å avkriminalisere all narkotikabruk, og mener at forbudet slik det står i dag, har en preventiv effekt. Lovliggjøring vil medføre at flere eksperimenterer med bruk. Thorvald Stoltenberg blir også anmodet om å uttale seg. Han viser til Portugal, som i 2001 avviklet straff, og hvor forskning viser at avkriminaliseringen ikke har ført til økt misbruk. Helt til slutt presenteres Laila Dāvøys synspunkter. Hun setter seg i mot forslaget og stiller seg bak høyres representant, og hun hevder at avkriminalisering vil føre til økt bruk blant de unge. Lovverket skal virke avskrekkende.



Debatten har ikke totalt sett like mange innlegg som den foregående som tematisk er lik. Selv om sabotasje og konstateringer også har høy forekomst i debatt 4, og samlet sett utgjør 36 prosent, karakteriseres hovedvekten av innleggene som innarbeiding og preferanser, hvilket gir relativt høy score på deliberativitet i Ulrichs analyseskjema.

Preferanse forekommer ved at debattantene appellerer til hvordan lovverket *bør* være, hva det er som er moralsk riktig behandling av rusmisbrukere:

Den typen udemokratisk og menneskerettsstridig kontroll Kjønns Kjos tar til orde for ser kanskje penere ut på de politiske elitenes papirer, men i virkeligheten er slik krenkende kontroll verre enn straff, spesielt hvis det blir under trussel om straff. Regelmessige urinprøver og urinkontrakter er traumatiserende og et overgrep mot ungdommen. La folk tenke selv - la folk være i fred. Avkriminaliser, og gjør evt. hjelp frivillig. Ikke gå inn og knus familier og mennesker. Slutt med diskrimineringen og undertrykkelsen. La folk få velge om de ønsker å bruke narkotika selv. 90% av narkotikabruk er ansvarlig. Dere aner virkelig ikke hva dere prater om.

Det spilles på patos, og store deler av argumentasjonen omhandler mistenkeliggjøring og kriminalisering av bruk og brukere. Flere framsetter også at politiet burde bruke ressurser på lovbrudd av annen art som i større grad er skadelig for samfunnet og samfunnsborgere. Ikke handlinger hvor man kun skader seg selv.

Dagens politikere har som vi alle vet oppnevnt seg til moralens voktere, og barnehage bestyrere i barnehagen vi kaller Norge. Spørsmål med hvilken universell rett er det at de kan bestemme over hva jeg skal putte i kroppen min eller ikke? Dette er en fullstendig korrupt, fascistisk ideologi. Staten skal bestemme alt - folket har ingenting de skulle sagt.

Innarbeiding gir seg utslag i at debattantene begrunner sitt syn, og underbygger argumentasjonen ved å vise til referanser og eksterne kilder. De fleste av innleggene som benytter innarbeiding, viser til tall og statistikk rundt bruk av rusmidler.

Artikkelen åpner for flere tema som kan danne utgangspunkt for debatt. Blant annet den politiske kampen mellom Sosialistisk Venstreparti og Fremskrittspartiet, debatt rundt begrepsbruken som omtaler narkotika som en samlebetegnelse, og legalisering og avkriminalisering. Det gir seg utslag i debatten, og flyt i tråden blir fraværende når det tematisk ikke er avklart hva debatten skal handle om.

Redefineringer forekommer hyppig. Forholdet mellom venstresiden og høyresiden i politikken løftes fram og blir gjort til en sak;

Solhjell har vist seg som en uredd, ungdommelig og moderne politiker på veldig mange områder. At han nå tar til orde for en fornying av narkotikapolitikken som inkluderer avkriminalisering av bruk er bare ennå et bevis på dette. Kjønås Kjos aner ikke hva hun snakker om. FrP påstår å være et "liberalt" parti, men det er de ikke i forhold til narkotikaspørsmålet, det er sikkert og visst. Selv om Carl I. Hagen selv mente at legalisering vil bli viktig i fremtiden under et seminar i USA i sin tid. Foreslår at FrP'erne studerer hva liberalister mener om narkotika, som f.eks. Milton Friedman. Også sosialister som Noam Chomsky ønsker forøvrig å legalisere.

Debatten viser at politikerforakt forekommer. Flere innlegg handler om politikeres manglende kunnskap knyttet til det de uttaler seg om, og at partier vegrer seg for å ta opp spørsmålet fordi det er politisk betent;

Myndighetenes diskriminering og trakassering av ansvarlige voksne cannabisnytere er et alvorlig overtramp, og må opphøre. Er så lei av politikernes narkotika-panikkangst. De aner jo virkelig ikke hva de snakker om.

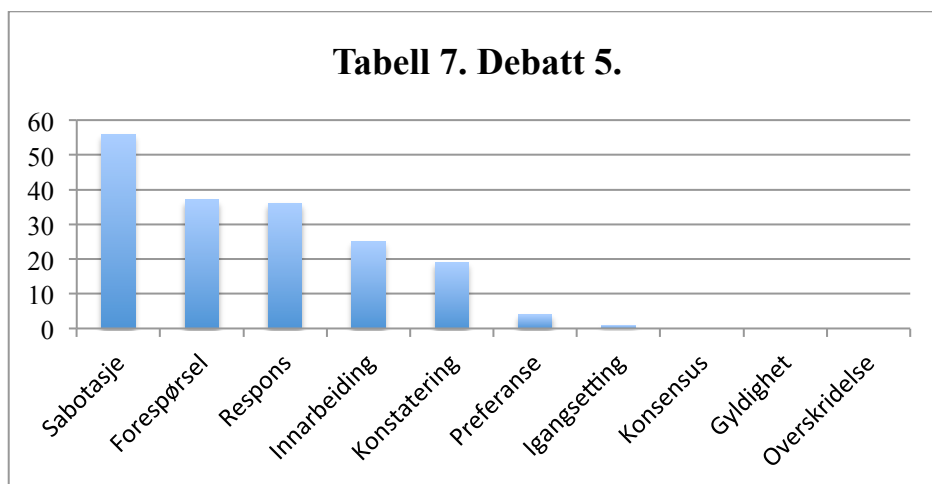
Heller ikke i denne debatten er det noen som klart stiller seg som antagonister. Nær alle debattanter er enige i at legalisering eller avkriminalisering er nødvendig. Det blir aldri i realiteten en debatt, men mange deltakere som legger fram sitt synspunkt på saken.

Det interpersonelle forholdet mellom debattantene er symmetrisk, ingen legger føringer for debatten. Alle deltar på lik linje og framstår som likestilte. Ingen av debattantene ser ut til å ha en høyere status enn andre.

Når det gjelder pragma -dialektikkens 10 regler for en ideell diskusjon, tilfredsstillers ikke debatt 4 kravene.

4.1.5 DEBATT 5. ”FRP KREVER ATOMKRAFTVERK” (AFTENPOSTEN, 2011).

Debattens igangsetter starter med å presentere Fremskrittspartiets forslag om atomkraftverk som en mulig løsning på de høye strømprisene i Norge. Videre legger debattanten fram en link til en nyhetssak fra VG, om panikken som brer seg i Japan etter jordskjelvkatastrofen.



Tallene i tabell 7 peker på hvordan debatten i etterkant arter seg. Det fremste trekket er en klar overvekt av sabotasje, debattantene sår tvil om motdebattantenes troverdighet, og det forekommer utstrakt bruk av ironi. Allerede i innlegg 3 kommer det et eksempel på det ovennevnte;

Mmm, hva skal du fram til, at FRP sitt søsterparti i Japan har kjempet fram bygging atomkraftverk i Japan?

Det trasige er at Bjarne Håkon Hansen sin sønn er savnet på grunn av FRP sin atomkraftverkbygging i Japan, og det igjen går utover AP her hjemme.

Neste omgang er vel at det går utover First House, for Hansen må ta seg fri, han må svare journalister,...

Nei, den atomkraftverkssatsingen til FRP i Japan, den har gått over alle støvleskaft.

Helt enig, det var en meget god tråd som kobler atomkraft, FRP, Japan og AP godt i sammen.

Statistikk viser også en økning i antall tilfeller av AIDS og blind vold her i landet fra ca 1980 til i dag. Dette korrelerer helt klart med FrP's økende oppslutning i samme periode.

Tilfeldig? Nepe!

Det framkalles tvil knyttet til motdebattantenes intensjoner og hensikter med deltakelse. Sabotasje kommer også til syne i tråden ved debatter om selve debatten, en metadebatt. Metadebatten gir også utslag i sabotasje, temaet presenteres som utdebattert.

Til tross for at sabotasje er det dominerende i debatten, legges det fram kunnskap og informasjon om atomkraftverk. Informasjonen er av varierende kvalitet, men noen deltakere besitter mye kunnskap om emnet. Det innebærer at disse debattantene vinner status i debatten, og det interpersonelle forholdet blir asymmetrisk. Andre debattanter viser og referere til innlegg skrevet av disse debattantene. En svakhet med informasjonen som presenteres, er at et mindretall av debattantene referer til eksterne kilder. Det medfører at det er vanskelig å vurdere hvorvidt debatten er en pålitelig kilde til informasjon.

Sakens tema handler i utgangspunktet om atomkraftverk eller ikke atomkraftverk. Etter hvert blir temaet fragmentert og utvikler seg til å bli en debatt om Frp, og om venstresiden mot høyresiden i politikken. Det er følgende et eksempel på;

Hvorfor "må" FrP ha konkrete meninger om hvor og hvordan allerede nå for et så alvorlig tema?

Har du hørt om *konsekvensutredning*? Du vet dette som ap *burde* ha fått gjort før de annonserte byggingen av de nevnte monsternestene?

Hva er i veien for at FrP kunne bedt om å få sammen et ekspertpanel som kunne utrede saken? Du tror kanskje ikke FrP er "i stand til" å tenke i slike baner du, "dumme som brød" som de antagelig ansees av deg for å være . (sic).

Temaet redefineres, og gjentatte ganger i debatten oppstår det ovennevnte emnet.

Tabell 7 viser at kategoriseres konsensus ikke forekommer i debatten. Det er symptomatisk for debatt 5. Det er klare grupperinger, det er venstresiden mot høyresiden i politikken. Det er "oss" mot "de andre". Det kreeres perfekte fiendebilder, debattantene distanserer seg fra meningsmotstanderne, og resultatet er skismogenese.

Debatt 5 har flere innlegg som blir slettet av moderator enn de ovennevnte debattene. Det gir en klar indikasjon på at argumentasjonen ikke tilfredsstillende kravene til ideell diskusjon. Språket i debatten holder ikke et saklighetsnivå som man bør kunne forvente, personangrep og avsporinger forekommer hyppig. Debatten framstår i det hele tatt som lite dialogisk.

En debattant som avstår fra muligheten til å være anonym, er Ketil Solvik- Olsen, representant for Fremskrittspartiet. Tidligere i tråden har det vært referert til hans utsagn, og i sine innlegg forsvarer han standpunktene, forsøker å rette opp i feilsitat og responderer til nettdebattantene.

Heller ikke debatt 5 har en klar avslutning. I siste del av debatten deltar Solvik- Olsen, og i innlegget skriver han følgende;

Dine påstander i denne tråden er tilbakevist, men du gjentar de gang på gang. Det er tull å bruke tid på slikt, så dette blir mitt siste innlegg i denne debatten. (med mindre man begynner å diskutere ting med substans). Men for lesere av tråden nevner jeg følgende:

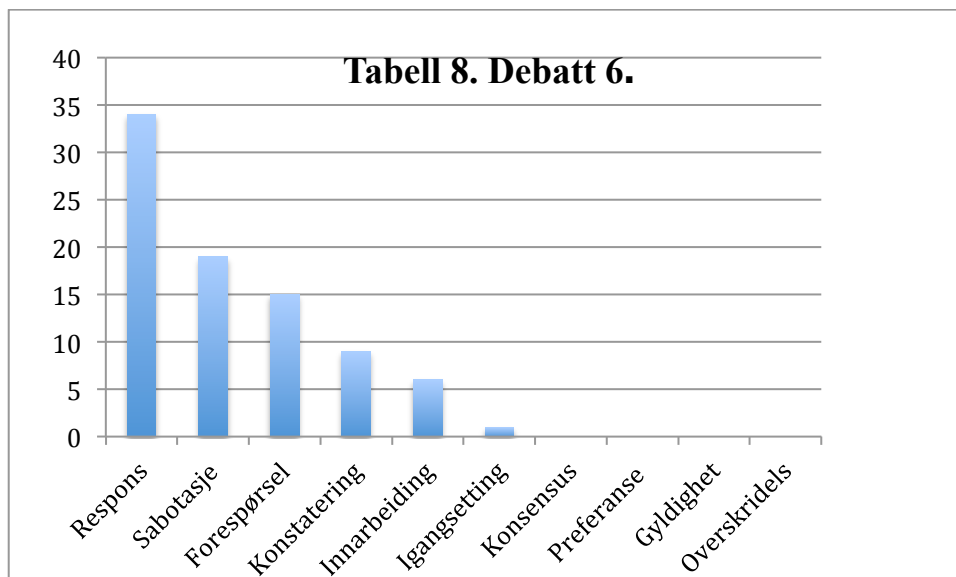
Det er noe spesielt å diskutere med deg, som avviser primærkilder (der hvor en har skrevet/dokumentert ting selv) men derimot løfter frem enkeltsetninger fra sekundærkilder (der hvor eksterne gjengir hva som er sagt av noen)

...

Det kommer få innlegg i etterkant av dette, uten at debatten har en klar avslutning. De to sidene i debatten står fortsatt steilt mot hverandre, og ingen av partene ser ut til å trekke tilbake sine standpunkt. Utfallet av debatten er ikke konsensus.

4.1.6 DEBATT 6. ”FRP VIL HA ATOMKRAFT.. IGEN” (VG, 2011A).

Igangsetteren begynner innlegget med å vise til en link til en NTB artikkel, som omhandler Frp- politikeres forslag om satse på atomkraft. I den forbindelse siteres Solvik- Olsen, miljøpolitisk talsmann for FrP. Han hevder at en satsning på atomkraft er viktig etter å ha sett bildene fra Japan. Debattanten avslutter innlegget med å henvise til en link fra Brennpunkt og NRK, som refererer til forskning fra statens strålevern. Funnene viser at bruk av thoriumbasert atomkraft, har samme risiko som dagens atomkraftverk, drevet på uran.



Kategorien som forekommer hyppigst, er respons. De fire siste kategoriene i Ulrichs analyseskjema forekommer ikke i det hele tatt i debatt 6. Selv om gyldighet er fraværende, så innehar debatten informativ verdi. Det handler om atomkraft, om mulige alternativer til atomkraft drøftes også inngående, ut i fra kostnad og risiko. En svakhet er i midlertidig at det er vanskelig å vurdere kvaliteten på informasjonen og kunnskapen som debattantene sitter på, det forekommer ikke noen referanser. Det er det følgende et eksempel på;

Som vanlig hopper Frp bukk over kostnads og den samfunnsøkonomiske siden. All debatt dreier seg om atomkraft er sikkert eller ikke..men ingen spør seg om de reelle kostnadene og hva man alternativt kan få for dette. Å bygge et atomkraftverk av nyeste generasjon koster om lag 30 milliarder. Det er svimlende mye penger. I tillegg kommer kostnader ved både drift og behandling av avfall/ brukt brennsel. Regninga på 30 milliarder er vil havne hos skattebetalere og strømkunder. Altså en dyr måte å få billigere strøm på. (sic).

Innlegget inneholder informasjon, men fraværet av referanser medfører at det er problematisk å vurdere kvaliteten på informasjonen som framsettes.

Innholdsmessig kjennetegnes debatt 6 av tematisk mangfold. Den ene debatten handler om atomkraftverk og er preget av forespørsler og respons, og har et høyt saklighetsnivå. Det gis konstruktive bidrag og debatten framstår som dialogisk. Det handler om praktiske forhold rundt drift av atomkraftverk og risiko, følgende er et eksempel på hva slags karakter innleggene har;

Kjølevannet blir vel like kontaminert som før? Greit nok at materialet i brenselstavene blir bedre utnyttet, men mengden avfall fra et atomkraftverk vil alltid være et problem med tanke på sikker sluttlagring.

Noen debattanter trekker seg bort fra sakens kjerne og går inn på en politisk debatt om Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet. Et perfekt fiendebilde avtegnes mellom venstresiden og høyresiden. Det er polarisering mellom de to grupperingene;

Trådstarter opptrer som ren spammer uten at det kommer noe som helst fornuft ut av han. Eneste trådstarter har er ett umettelig hat mot FrP. På den måten så opptrer han alltid irrasjonelt.

Det er drept flere i Norge pga Arbeiderpartiet og deres handlingslammelse overfor å utbedre veier enn det er drept pga atomkraftverk over hele verden i same tidsrom.

Saklighetsnivået på innleggene er lavt, og argumentasjonen framstår som ugyldig ut i fra pragma- dialektikken.

Her, som i Aftenpostens debatt med samme tematikk, blir igangsetterne bebreidet for sammenkoblingen mellom Frp og katastrofen i Japan. Flere debattanter gir uttrykk for at de opplever det som støtende. En av debattantene skriver;

Taktløst og direkte pinlig å ta opp en slik akkurat nå. "Smi mens liket er varmt" er en flåsete uttalelse, men denne tråden fikk dette uttrykket til å bli veldig aktuelt for meg nå. Ta gjerne en debatt om atomkraft, men denne vinklingen er så ureflektert at det bare frembringer vemmelse.

Flere innlegg har tilnærmet samme innhold som det ovennevnte. Det manifesterer at det eksisterer en form for indre selvjustis i nettdebatten.

Språket i debatten er av varierende karakter. Innleggene med størst forekomst av personangrep, forkommer i de deler av debatten som handler om Arbeiderpartiet versus Fremskrittspartiet. Den delen av debatten som forholder seg til sakens tema, atomkraftverk, har en mer objektiv tone. Personangrep og skjellsord forekommer unntaksvis, og innarbeiding er det gjennomgående virkemidlet som benyttes i argumentasjonen.

Debatten etterlever få av kravene til ideell diskusjon. Siste innlegg i debatten kategoriseres som sabotasje og personangrep. Altså fører heller ikke denne debatten til konsensus eller til en konklusjon rundt tematikken.

4.2 KVANTITATIV ANALYSE

Den kvantitative analysen presenterer spørreundersøkelsens funn i korte trekk. Det gjøres i to deler. Del 4.2.1 legger vekt på hvem nettdebattanten er, og tar utgangspunkt i spørreundersøkelsens publikumsmåling. Spørreundersøkelsens andre del, del 4.4.2, legger fram funnene fra bruksstudieundersøkelsen og gjengir kort respondentenes begrunnelse for hvorfor de ønsker å delta i nettdebatten.

4.2.1 HVEM DELTAR I NETTDEBATT?

Tabell 9. Kjønnfordeling.

Kvinne	15,2 %
Mann	84,8 %
N	394

Undersøkelsen viser at 84, 8 prosent av nettdebattantene er menn, og de resterende 15, 2 prosent er kvinner. Den mannlige dominansen i nettdebatten er tydelig.

Aldersmessig fordeler prosentandelene seg på følgende måte;

Tabell 10. Aldersfordeling.

15-20	7,8 %
21-26	17,1 %
27-35	21,7 %
36-45	26,2 %
46-54	12,8 %
55-65	10,3 %
66+	4,0 %
N	397

Den største andelen av nettdebattanter er i aldersgruppen 36- 45 år. 26, 2 prosent faller innenfor denne kategorien. Ellers er aldersspredningen forholdsvis jevn. Den gruppen som oppnår lavest representasjon, er de over 66 år, med 4 prosent.

Dette sammenfaller også med tallene i modellen under, knyttet til yrkesstatus;

Tabell 11. Yrkessituasjon.

Studerer	20,6 %
Jobber	60,2 %
Pensjonert	5,0 %
Ufør / arbeidsledig	9,3 %
Annet	5,0 %
N	399

Tabellen viser at godt over halvparten, 60, 2 prosent, av nettdebattantene er i jobb. Den nest største gruppen nettdebattanter er studenter, med 20, 6 prosent. Pensjonister utgjør bare 5 prosent, noe som er nært sammenfallende med aldersfordelingen i modellen over. Majoriteten av nettdebattantene er i en studiesituasjon eller i jobb.

På spørsmålet ”Hva er din høyeste fullførte utdanning?” fordeler svarprosenten seg slik:

Tabell 12. Utdannelsesniva.

Grunnskole	9,3 %
Videregående skole	34,1 %
Utdannelse på bachelornivå fra høyskole eller universitet	30,1 %
Utdannelse på masternivå fra høyskole eller universitet	18,7 %
Annet	7,8 %
N	396

Tallene viser at de fleste av nettdebattantene, 34, 1 prosent, har videregående skole som høyeste fullførte utdanning, noe som regnes for å være en lavere utdanning. Tett etter følger utdanning på bachelornivå fra høyskole eller universitet, med 30,1 prosent.

På spørsmålet ”Har du innvandrerbakgrunn?” oppgir respondentene følgende;

Tabell 13. Etnisk bakgrunn.

Nei	91,4 %
Ja, fra et land i Vest- Europa/Nord- Amerika	4,5 %
Ja, fra andre deler av verden	3,5 %
Ønsker ikke å svare	0,5 %
N	397

91, 4 prosent av alle nettdebattanter er etnisk norske. Bare 3, 5 prosent kommer fra andre deler av verden enn vesten.

Aktiviteten på forumene er som følger;

Tabell 14. Grad av aktivitet i nettdebatten.

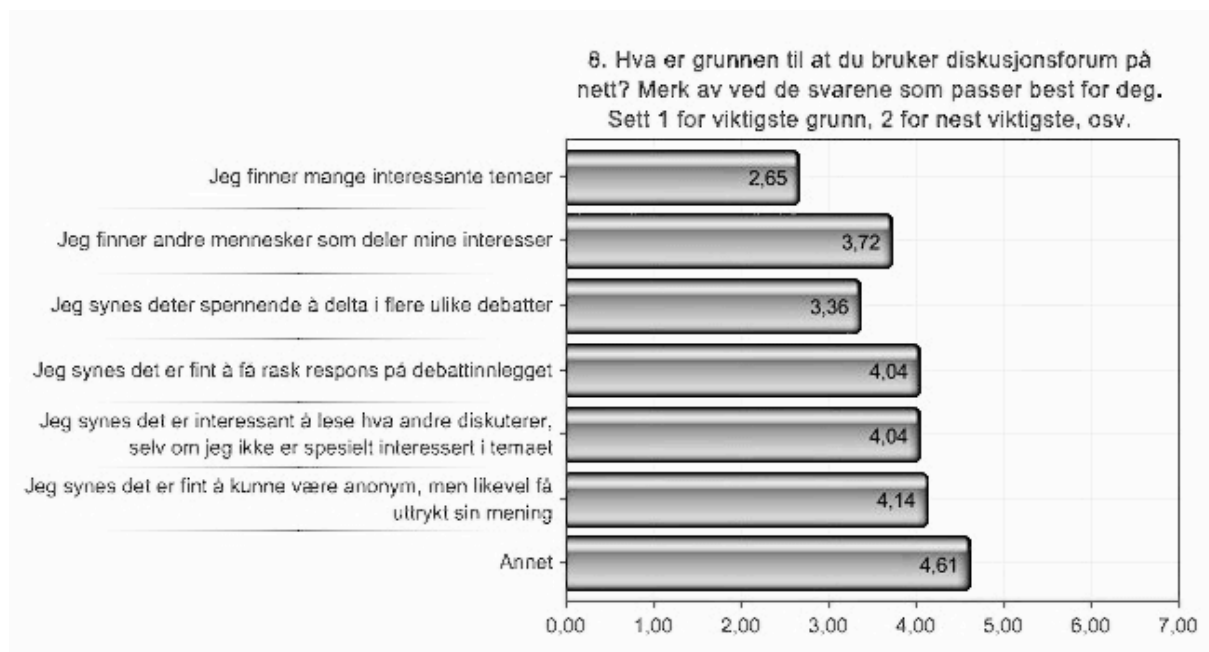
Skriver ofte egne innlegg	37,7 %
Skriver av og til egne innlegg	38,2 %
Skriver sjelden egne innlegg	16,3 %
Leser kun andres innlegg	7,8 %
N	398

Når nettdebattantene besøker netttforumene, viser tabellen ovenfor at de fleste skriver egne innlegg og produserer tekst. Majoriteten er aktive i den forstand at de produserer tekst og deltar i nettdebattene. Bare en liten andel som faller inn under kategorien lurker.

4.2.2 HVA ER FORMÅLET MED DELTAKELSE I NETTDEBATT?

Bruksstudieundersøkelsen handler om hvorfor man deltar i nettdebatten. Responsen fordeler seg som følgende:

Tabell 15. Begrunnelse for aktivitet.



Tabell 15 viser spredningen blant svaralternativene. Flertallet av respondentene begrunner deltakelse ut i fra at nettforumene tilbyr interessante debatttema, og mangfoldet i utvalg av tematikk som fremste årsak. Mulighet til å finne et interessefellesskap settes også høyt blant debattantene, og bidrar til å gjøre nettdebatten til et attraktivt forum for deltakelse.

Mange kommenterer under feltet ”Annet”, og kommentarene er først og fremst utsagn som bidrar til å understøtte svaralternativene ”*Jeg finner mange interessante temaer*” og ”*Jeg finner andre mennesker som deler mine interesser*”. Tre utvalgte respondenter svarer følgende; ”*Man kan få nyheter om interesseområdet på en enkel måte istedet for å tråle internett*”(sic), ”*Enkel måte å finne flere ting som interesserer meg.*” og ”*felleskap av særinteresser*”

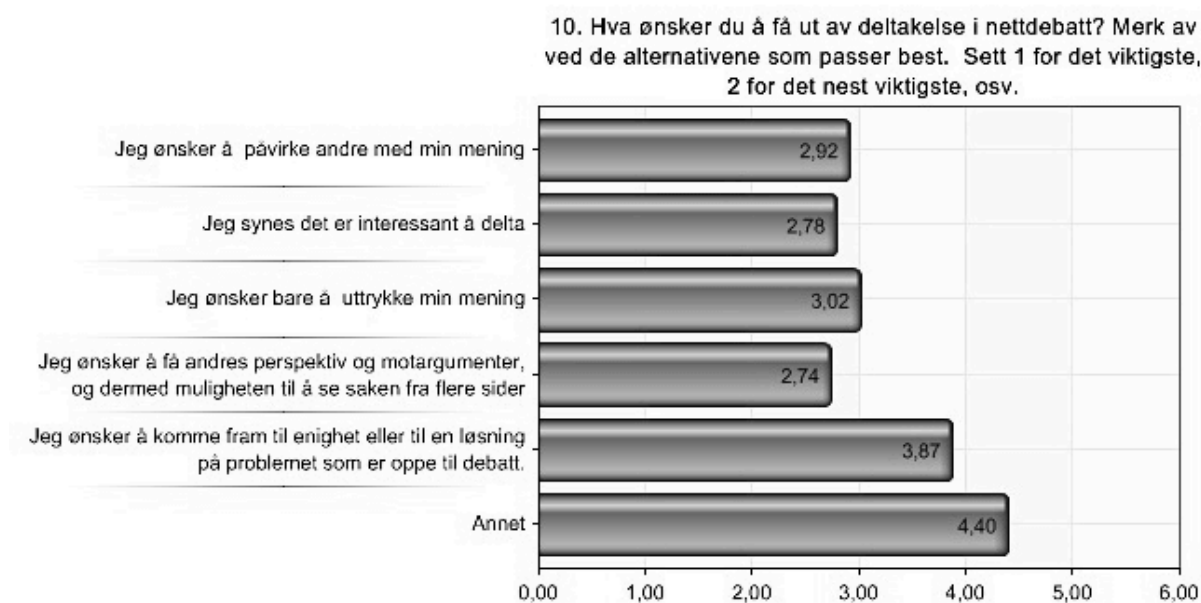
Anonymitet er en viktig del av nettdebatten, og er det kjennetegnet som særpreger forumet. Tabellen viser at det å være anonym, ikke vurderes som viktig for nettdebattantenes deltakelse. Svarene som respondentene oppgir under svaralternativet ”annet”, indikerer derimot at anonymiteten har større verdi for debattantene enn hva det gis uttrykk for i graderingen av svaralternativene. Flere av respondentene løfter fram muligheten til å fritt kunne hevde meningene sine og finne et meningsfellesskap, som viktig for deltakelse. En respondent utdyper; ”*Jeg kan diskutere tema som fort gir deg stempel og som jeg ikke kunne snakket om i det offentlige*”. En annen framsetter: ”*Å se at jeg ikke er alene om å hate ikke vestlig innvandring*”. En tredje respondent begrunner deltakelse med følgende; ”*Man kan si sin mening om innvandring her uten å bli utstøtt og stemplet*”. Alle finner et meningsfellesskap i nettdebatten. Det er et rom som gir mulighet for å uttrykke sine meninger og holdninger. Om det er meningsfellesskapet eller anonymiteten som gjør det attraktivt, framstår som uklart.

Den andre årsaken som framsettes av respondentene under kategorien ”Annet”, er underholdning. Mange respondenter vurderer underholdningsverdien som en viktig årsak til deltakelse. Tre respondenter skriver følgende: ”*underholdning (mange rare mennesker og meninger)*”, ”*Reiser mye i jobben, og bruker dødtid på nett. Heriblant vegd*” og ”*Tidsfordriv/underholdning*”. Flere framsetter lignende utsagn.

Underholdning mangler som svarkategori i undersøkelsen. Responsen under ”Annet”, viser at det er en klar svakhet ved spørreundersøkelsen, men det veies i noen grad opp for det med den åpne svarkategorien.

Spørsmål 10 søker å avdekke hvorfor respondentene ønsker å delta og bruke nettdebatt som forum. Fordeling av respons er som følgende;

Tabell 16. Formål med deltakelse.



Majoriteten av respondentene framsetter svaralternativ ”*Jeg ønsker å få andres perspektiv og motargumenter og dermed muligheten til å se saken fra flere sider*” som viktigste formål med deltakelsen. Flere uttrykker også betydningen av å uttrykke sine meninger og dermed påvirke andre. De færreste vurderer det å komme fram til en løsning som det viktigste ved deltakelse i nettdebatten.

Også her benytter flere av respondentene muligheten til å kommentere i feltet ”Annet”. Mange av kommentarene bidrar til å underbygge svaralternativ 10.4, formålet med deltakelse er å få nye perspektiver og motargumenter;

Det er lærerikt både fordi man møter et vidt spekter meninger og aldrer, samt oppdaterer seg både datateknisk og samfunnsmessig= man kan støte på/måtte finne ny faktakunnskap og også nye innsikter i seg selv, og det kan også være kilde både til en personlig utvikling av hva man tåler/mestrer - og det kan være veldig moro - også ad nye mennesker man "møter" (sic).

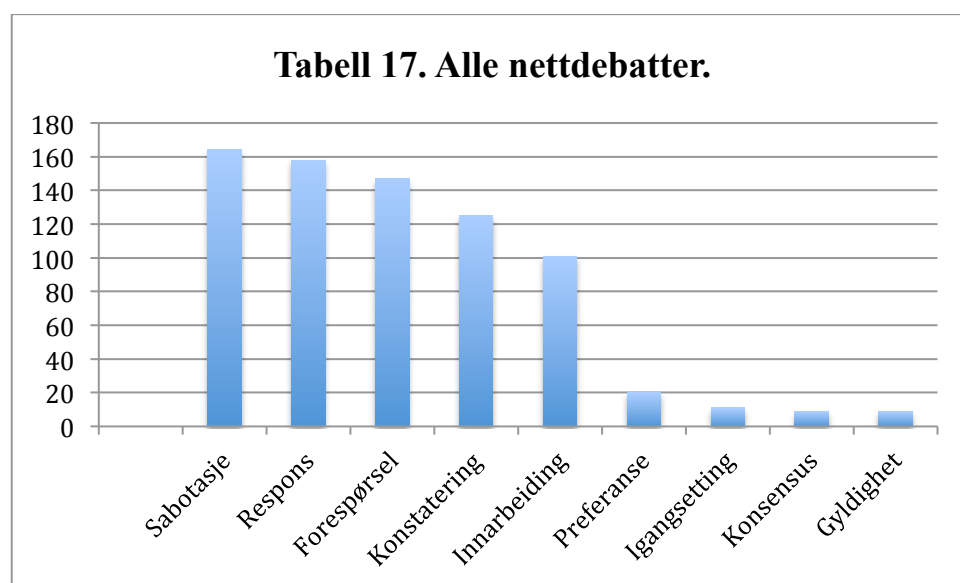
En annen skriver; *Bidra med kunnskap der jeg har det, lære der jeg mangler, innsikt i spørsmålene som stilles.*

Undersøkelsen viser at en relativ stor andel deltar for å fremme sine egne holdninger og

meninger. En respondent svarer; ”Oppmerksomhet”. En annen uttrykker: ”Jeg ønsker å irritere og fremprovosere reaksjoner”. En tredje respondent svarer; ”Det kan være et kick å legge ut egne meninger for andre”.

4.3 OPPSUMMERING

Analysen av samtlige nettdebatter viser at følgende er gjennomgående trekk ved innleggene;



Tabell 17 viser en oversikt over forekomsten av Ulrichs kategorier i alle innlegg i utvalget. *Sabotasje* forekommer hyppigst, 22 prosent av alle debattinnlegg faller inn under denne kategorien. Sabotasjeinnleggene presenterer, som vist til i tabell 1, argumentasjon som ødelegger den demokratiske debatten. Ulrich deler inn i to; innlegg hvor debattanten hevder at temaet oppe til debatt er lite relevant og uinteressant, og innlegg hvor debattanten framstiller motdebattanten som ukvalifisert for deltakelse i debatten. Det er først og fremst sistnevnte som har høyest forekomst i de analyserte debattene. Den kvantitative undersøkelsen underbygger dette funnet, og flere av debattantene oppgir at de har liten tiltro til andre debattanters kvalifikasjoner for deltakelse. En av respondentene framsetter;

Politisk interessert, og jeg ble etterhvert fasinert av det utrolig dårlige nivået på de politiske debattene. Og fasinert over hvor organisert FrP-tilhengerne er i sine argumentasjoner. Skulle en dømme etter aktivitetsnivået på Aftenposten sine debattsider er 90 prosent av befolkningen motstander av regjeringen, og resten er forædere mot nasjonen Norge og burde vært kastet ut for lenge siden. Og det er skremmende lavmål og dirkete mobbekampanjer som brukes mot meningsmotstandere (sic).

Språket i debattene er forholdsmessig tøft og voldsomt. Det medfører at mange innlegg kan karakteriseres som sabotasje. Tonen i debatten er av en slik art at det ikke er unormalt å legge til personangrep i innleggene, hvilket gjør at forekomsten av sabotasje blir høy. Til tross for at

innleggene også kan karakteriseres som informative, medfører språkbruken og sjargongen i debatten at de også faller inn i kategorien sabotasje.

Respons og *forespørsler* karakteriserer den nest største andelen av innlegg. Forespørsler utgjør 19 prosent av innleggene i det totale utvalget. Respons representerer 21 prosent av innleggene. Responsandelen viser seg å være større enn frekvensen av forespørsler. En mulig årsak er at flere responderer på samme forespørsel. Kvaliteten på responsen varierer, og ikke alle responsinnlegg kan karakteriseres som gode svar på framsatte forespørsler. Flere debattanter kamuflerer innlegg som respons, men i virkeligheten benytter de muligheten til å diskutere annen tematikk, og svarer ikke direkte på forespørselen. Eksemplet nedenfor er hentet fra debatt 1. Det viser respons på et tidligere innlegg, som hevder at samfunnet aldri har vært tuftet på kristne verdier, og at det ikke eksisterer noe som heter kristne verdier:

Avkristning var MEGET viktig. Kanskje det viktigste saken for samfunnet.

Når det derimot kommer til "avislamisering", vel da forholder man seg avventende.

Spesielle er dog, at de som sto i første rekke for å avkristne Norge, det er omtrent de som samme som omtrent løper av seg beina for direkte eller indirekte komme islam til unnsetning.

Kan kanskje ha sammenheng med at de som ledet an i avkristningen stort sett var sosialister og kristendommen er jo i sin natur kritisk til sosialistisk vrakgodstankegang, derimot islam er jo i praksis religionens "wing" av sosialismen. Begge ideologier har skremmende mange likhetstrekk

1. Begge er i rotfestet totalitær filosofi
2. Begge er opptatt med å detaljregulere flest mulig
3. Begge ser på enkeltindivider som en trussel
4. Begge er opptatt av å fokusere på syndebukker/skurker
5. Begge er opptatt med å formidle hat mot bestemte grupper
6. Mens den ene gjennomfører terroraksjoner(islam) så står den andre gjerne i første rekke og "bortforklarer" eller "forstår" terroraksjoner. (sic)

Debattanten vrir temaet fra å handle om kristne verdier, til å bli en kritikk av sosialister, og en sidestilling av sosialisme og islamisme. Innlegget framstår derfor som et godt eksempel på redefineringsstrategi. Et annet trekk ved kategorien respons, er at de innlegg som posisjonerer seg ut mot ytterkantene, og framlegger sin mening i klartekst, oppnår mest respons. Provokasjon skaper altså respons.

16, 7 prosent av debattinnleggene er *konstateringer*. Det framsettes holdninger eller påstander uten begrunnelse. Selv om slike forekommer relativt ofte, inneholder de fleste innleggene en begrunnelse for argumentasjonen. Konstateringer forekommer hovedsakelig i perioder i debatten hvor diskusjonen er intens og temperaturen høy. Det sammenfaller også med funnene i den kvantitative undersøkelsen. Respondentene forklarer deltakelse ut i fra et behov for å uttrykke egne meninger og å påvirke andre med sin mening. Under ”Annet” presenterer flere deltakere provokasjon som formålet med deltakelse. Tre respondenter svarer følgende; ”*Moro å provosere de mest ekstreme debattantene*”, ”*Det er så mange idiotiske og udokumenterte meninger og påstander som ikke bør stå umotsagt*” (sic) og ”*Jeg liker å trolle også*”.

Innarbeiding er en forholdsvis stor kategori i det samlede datasettet for analyse, og utgjør 13, 5 prosent. Innarbeiding krever bruk av ekstern argumentasjon i innleggene. En måte å underbygge innleggene er gjennom å vise til forskning og vitenskap. Mange nettdebattanter viser til statistikk, undersøkelser og fakta. Spesielt hyppig forekomst har innarbeiding i debatten om legalisering av hasj. Den andre formen for innarbeiding viser til erfaringer, og er i større grad antakelser. I debatt 5 og 6 som omhandler atomkraftverk, forekommer dette relativt ofte. Det kommer til syne ved at debattantene blant annet peker på kostnader knyttet til bygging og drift, men ikke referer til kilder.

Informasjon er en side ved nettdebatten som mange anser for å være viktig for deltakelse. Flere oppgir informasjon som årsak til hvorfor de deltar i nettdebatten; ”*Dele kunnskap med andre, mange spør om hjelp til ulike ting*”, ”*Bidra med kunnskap der jeg har det, lære der jeg mangler, innsikt i spørsmålene som stilles.*” og ”*Ønsker nye opplysninger om temaet.*” Men det er, som nevnt, vanskelig å vurdere kvaliteten på informasjonen som presenteres.

Konsensus, preferanser, gyldighet og overskridelse er de kategoriene som representerer de sterkeste formene for deliberativ argumentasjon. De har lav forekomst i debatten, og utgjør ikke mer enn 0,1 prosent. Innleggene som faller inn under disse kategoriene, mottar sjelden respons.

Preferanser er den av Ulrichs mer deliberative kategorier som forekommer hyppigst. Preferanser er moralsk argumentasjon med henvisninger til normer og allmenngyldige

prinsipper. Individets frihet er det prinsippet som det oftest henvises til i nettdebattene. Spesielt i debattene som omhandler religion og legalisering av hasj, argumenteres det ut i fra frihet til å foreta egne valg. Innlegg som inneholder preferanser, og viser til hvordan samfunnet bør være, blir også gjerne argumentasjon som er basert på følelser. Derfor blir de ofte stående ubegrunnet. Det medfører at argumentasjonen ikke får en deliberativ karakter, men framstår heller på høyde med konstateringer og sabotasje. Debatten stopper opp av den grunn at man vanskelig kan argumentere mot moralsk argumentasjon. Det er ikke akseptert, og motdebattanten vil framstå som umoralsk.

Når det kommer til argumentenes *gyldighet*, er det en kategori som nesten ikke forekommer i nettdebatten. Kategoriseringen gyldighet fordrer at debattanten skal vise til og begrunne gyldigheten ut i fra sannhetsverdien.

Ingen av debattene i analysen har en tydelig avslutning eller en konklusjon. Partene nærmer seg ikke hverandre nevneverdig etter å ha hørt motpartens argumentasjon. Innholdsanalysen viser at konsensus ikke er resultatet av debatten, heller ikke *transcending* eller *overskridelse*. Det samsvarer med spørreundersøkelsen, som viser at fåtallet av respondenter oppgir enighet og løsning på det aktuelle problemet som formålet med debatt.

Derimot oppgir mange av debattantene underholdning og tidtrøyte som begrunnelse for deltakelse; *"Finner god underholdning i folks uvitenhet og dobbeltmoraliske, ofte vridde meninger om ting. Å få sett flere sider og argumenter angående forskjellige saker"* , *"Bra Underholdning/tidsfordriv"* , *"Får tida til å gå på jobb"* og *"underholdning (mange rare mennesker og meninger)"*.

Deler av innholdet i debatten er også underholdningspreget. Det brukes et frodig språk, og ironi og sarkasme er ofte brukt som virkemiddel i argumentasjonen.

Ingen av debattene tilfredsstillende kravene den pragma- dialektisk teori stiller til ideell diskusjon. Det presiseres at kravene utgjør en idealkontekst, og det er derfor ikke å forvente. Pragma- dialektikken skiller mellom gyldig og ugyldig argumentasjon. Gyldig argumentasjon tilsvarer mange av Ulrichs kategorier, de som ikke faller inn under sabotasje. Ugyldig argumentasjon er de innlegg som ikke faller inn under Habermas eller den pragma- dialektiske målestokken for en rasjonell debatt. Innleggene bidrar til å svekke deliberativiteten ved å fjerne seg fra sakens kjerne.

Mange av de ovennevnte kategoriene er sammenfallende med Ulrichs kategorier. *Personangrep* forekommer ofte i debatten, gjennom forsøk på å ta fra motdebattanten kredibilitet, på samme måte som i kategorien sabotasje. Et eksempel fra debatt 1 er følgende;

For et argument!

Vil du si at afilатели ikke er nøytralt i forhold til frimerkesamleres forskjellige klubber og meninger om disses hobbys anliggende?

Den klarer du ikke å svare på, og det noteres at du ikke er i stand til å argumentere mot de poenger jeg fremfører, som alle andre troende. Løgnene er avslørt. (sic)

Det å spille på følelser, bruke *patos*, synes være sedvane i debatten. I debatt 1 og 2, om kristendommen i Norge, argumenteres det i ordelag som ”*snikinnført*” i kirken, kirken som ”*statens seremonimester*”, religion omtales som ”*overtro*”, skolen omtales som en arena hvor barn blir ”*offer*” for ”*propoganda for overtro*”.

Trusler forekommer i liten grad i nettdebatten. En mulig årsak til det, er at det i denne sammenheng er lite å sanksjonere med. Reglementet for bruk av diskusjonsforumene setter også klare grenser for hvor langt man kan gå i forhold til å framsette trusler. *Uante konsekvenser* forekommer derimot relativt ofte. Et eksempel på det, som er framtreddende og framsettes av flere debattanter, er at fravær av kristendommen som statsreligion, vil medføre islamsk dominans, muslimer vil ta over landet. *Perfekt fiendebilde* tegnes og skapes nokså ofte i debatten. Debattantene tilegner andre debattanter holdninger som de ikke nødvendigvis besitter, det skaper meningspolarisering og kontraster til egne synspunkter.

Redefinering forekommer ofte og er allerede nevnt i sammenheng med respons og forespørsler. Debattantene omdefinierer og vrir tematikken til å omhandle noe de selv ønsker å debattere. For eksempel gjøres det gjentatte forsøk på å få debatter til å handle om islam og muslimer som åpenbart er et yndet tema blant nettdebattanter. Flertallet av debattene blir også en debatt om politikk. Frp er i den sammenheng et gjennomgående tema. I debatten om legalisering av hasj, som tar utgangspunkt i en artikkel hvor FrP- politiker Kjonaas Kjos uttaler seg om hasj- politikk, dreier debatten seg mot å handle om FrP generelt, ikke saken spesifikt.

Pragma- dialektikken og debattens ulike faser er vanskelig å plassere i nettdebatten. Først og fremst fordi det ofte foregår parallelle debatter i debatten. En debatt kan framstå som tematisk

mangfoldig fordi debattantene redefinerer. Deler av debatten framstår ulikt. For eksempel kan det trekkes fram at deler av debatten ”Avskaff kristendommen som statsreligion i Norge” har en helt annen karakter enn andre deler. Den ene delen tar form som en samtale om hva man forstår med begrepet sjel og ånd. Innleggene følger som en respons på det foregående. I en annen del tar debatten form som munnhuggeri mellom 2- 3 debattanter, hvor de etterspør fakta og bevis for at argumentasjonen er gyldig. Det vil altså si at debattens karakter er noe tilfeldig ut i fra hvem som deltar, og hvilken hensikt debattanten har med deltakelsen.

Analysen viser, som nevnt, at noen tema oppstår ofte, og er synbart populære. Dette gjelder først og fremst tema rettet mot innvandring, men også venstresiden mot høyresiden i politikken. Det er en polarisering mellom de to politiske ytterkantene. Debatten ”Avskaff kristendommen som statsreligion i Norge” blir orientert i retning av en debatt som omhandler den politiske venstresiden. Et eksempel på redefinerer er følgende;

Stem på et sosialistisk parti, helst langt ute på venstre siden. Der finner du dine meningsfeller. De ønsker å avskaffe kristendommen og de har et human etisk livsyn, samtidig er dem for et flerkulturelt samfunn, som i praksis betyr at Norge kommer til å bli en muslimsk stat og mer religiøs enn vi er i dag. Lenge leve naiviteten! Kristendommen er den eneste motvekten Norge har mot å bli et muslimsk stat, det handler om kristendommen eller islam (sic).

Sitatet peker også på temaet innvandring. At de to temaene framstår som interessante for nettdebattantene, går også fram av den kvantitative undersøkelsen. I spørreundersøkelsen svarer fire respondenter følgende når de skal beskrive hvorfor de deltar i nettdebatten; ”Jeg synes det ofte er nødvendig, og artig, å bringe enkle fakta inn i debatter startet av FrP-ære” (sic). En annen respondent svarer: ”Det er interessant å lese hva folk i gata mener, ikke de venstrevridde løssalgsavisene”. Den tredje legger fram følgende begrunnelse for deltakelse; ”ønsker å få frem noen handlinger som kan stoppe innvandringen til norge”. En fjerde debattant skriver; ”Man kan si sin mening om innvandring her uten å bli utstøtt og stemplet”.

KAPITTEL 5 DISKUSJON

Problemstillingen søker å finne et svar på hvordan nettdebatten utspiller seg, hva som er ideal og hva som er virkelighet. Idealet er presentert i oppgavens to første kapittel, og realiteten i empirikapitlet. Videre diskuteres forholdet mellom disse to ut i fra forskningsspørsmålene. Hovedvekten i diskusjonen vil ligge på det fjerde forskningsspørsmålet, som omhandler nettdebattens demokratiske verdi.

5.1 HVEM ER NETTDEBATTANTEN?

Liestøl og Rasmussen presenterer nettdebatt og internettforum som en arena med demokratisk struktur. Det er antihierarkisk og gir alle lik mulighet til å delta. Undersøkelsen viser derimot at ikke alle deltar på lik linje, og at nettdebattanten ikke er representativ for befolkningen.

Statistikken i undersøkelsen viser at det er en klar overvekt av menn som deltar. Det sammenfaller med funn foretatt av Skogerbø og Winsevold og Libæk. Libæk sin undersøkelse fra 2009 viser at så mange som 90 prosent av nettdebattantene på VG Debatt var menn (Libæk, 2009:74). Statistisk sentralbyrås publikumsmåling, *IKT i husholdningene*, presenterer ikke tall direkte rettet mot nettdebatt, men generelt om bruk av nett, ut i fra hyppighet og bruksområder. Bruksområder viser da til søkemotorer, nettbank, e- post, chatt, fildeling og hjemmesider (SSB, 2010). På samtlige variabler scorer menn høyere enn kvinner, men differansen mellom kvinner og menn er ikke på langt nær så høy som den er i nettdebatt. Nettdebattens kjønnsfordeling slår altså skjevare ut enn den gjør knyttet til annen bruk av internett.

Utvalget i undersøkelsen presenterer nettdebatt under kategorien *Samfunn*. Flere av debattene har et politisk budskap. Strømsnes fant i medborgerundersøkelsen (2003) at politisk engasjement er større hos menn enn kvinner. Menn er mer politisk interessert, følger regelmessig med i politikk, diskuterer politikk oftere og gjør oftere forsøk på å overtale andre (Strømsnes, 2003, s. 62). Dette kan representere en mulig årsak til at menn er overrepresentert i nettdebatten.

Alonzo og Aiken hevder at det er sammenfall mellom innleggenes karakter og debattantens kjønn, i det legger de at menn står for innlegg med hardt og tøft språk. Den kvantitative undersøkelsen viser at 84, 8 prosent av nettdebattantene er menn, og den kvalitative undersøkelsen fant at flertallet av innleggene kan karakteriseres som sabotasje eller som personangrep. Undersøkelsen bidrar i så måte til å underbygge Alonzo og Aikens tese.

Aldersmessig viser undersøkelsen at nettdebattanten er i alderen 36- 45 år. Libæks undersøkelse referer til andre tall. Den største andelen, 45 prosent, faller inn under aldersgruppen 18- 25 år. Mens aldersgruppen 36- 45, som i min undersøkelse utgjør flertallet av nettdebattanter, bare scorer 9, 2 prosent. En mulig forklaring på diskrepansen mellom funn, er utvalg av tematiske grupper i nettdebatten. Mens fokuset i denne undersøkelsen ligger på samfunnsdebatter, består Libæks utvalg av flere typer kategorier, blant annet *Fotball – norsk*, *Fotball – Premier League*, *Fotball – Internasjonal*, *Musikk*, *Backstage*, *Vitenskap og VG Diskuter*, som i større grad kan være fengende for yngre debattanter. Til tross for at internett har vært ansett for å være de unges arena, viser tallene i undersøkelsen at nettdebatten ikke domineres av ungdom.

Det er kjent at politisk interesse er synkron med alder. Funnene kan videre være en indikasjon på kumulativ deltakelse. Deltakerne i nettdebatten er de samme som deltar i andre demokratiprosesser, de er generelt politisk aktive. Skogerbø og Winsevold understøtter denne mulige årsaksforklaringa. Funn i deres undersøkelse bekrefter at nettdebattantene er over gjennomsnittet interessert i politikk. Dette sammenfaller med Strømsnes funn. I medborgerskapsundersøkelsen oppgav 76 prosent av alle i alderen 35- 44 år at de ofte eller av og til diskuterte politikk. Når det gjelder deltakelse i direkte aksjoner, viser også undersøkelsen at det er de aller yngste og de i aldersgruppen 35- 44 år som er mest aktive (Strømsnes, 2003, s. 137).

En gruppe som er underrepresentert blant nettdebattantene, er eldre. Mulige årsaker kan være manglende kunnskap om bruk, de behersker ikke å betjene PC og internett. Dette har tidligere blitt omtalt som en digital analfabetisme, og bidrar til å skape skillelinjer. Igjen kan observasjonen underbygge funn om at form for deltakelse er sammenfallende med alder. Blant annet fant medborgerundersøkelsen at den gruppen som i minst grad diskuterer politikk, er de eldre (Strømsnes, 2003). Det bygger opp under tesen om kumulativ deltakelse.

Utdannelsesnivået blant nettdebattantene viser at 34, 1 prosent har videregående skole som høyest fullførte utdanning. Tett etter følger bachelornivå, med 30,1 prosent. Tall fra statistisk sentralbyrå (2009a) på nordmenns utdanningsnivå, viser at nettdebattantene jevnt over er høyere utdannet enn befolkningen ellers. Det er likevel viktig å poengtere aldersdifferansene i utvalgene. Unge er aldersmessig overrepresentert i SSBs datamateriale, mens de yngre er

underrepresentert i min undersøkelse. Unge er jevnt over bedre utdannet enn eldre, og funnene kunne ha vist seg annerledes dersom alderssammensetningen hadde vært annerledes.

Strømsnes fant tilnærmet det samme. Internett er en informasjonskanal som i høyest grad benyttes av mennesker med høy utdanning. Bare fem prosent av de lavere utdannede bruker internett hver dag, mens 33 prosent av de som faller inn under kategorien høyere utdanning bruker internett hver dag (Strømsnes, 2003, s. 67).

Når det gjelder yrkesstatus, går funnene i samme retning som tall fra Libæks undersøkelse (2009, s. 76). De fleste er i jobb eller studerer. Videre ser man at det er sammenfall mellom gruppen pensjonister og de som er over 66 år.

Tabell 13 viser at bare 3,5 prosent av nettdebattantene kommer fra andre deler av verden enn vesten. Tall fra SSB som viser internettdelingen i norske husstander, peker på at tilgangen til PC er den samme for innvandrere som for etnisk norske, 9 av 10 har PC, og nesten like mange har tilgang til nett. Når det gjelder digital kompetanse, er denne imidlertid gjennomgående lavere blant innvandrerguppen (SSB, 2010a). Det må også tas høyde for at det foreligger en språkbarriere. Den kommer til syne i debattforumenes reglement, som setter krav om at medlemmene ikke skal benytte andre språk enn de skandinaviske eller engelsk (Se vedlegg 2 og 3). Ingen av debattene i analysen foregår på andre språk enn norsk. Reglement foreligger heller ikke på andre språk enn norsk da det ikke eksisterer oversettelser. Det medfører at det oppstår to digitale skillelinjer: ikke være mellom de som deltar i nettdebatten og de som ikke har tilgang, men også mellom gruppen som behersker bruk av mediet og er i besittelse av digital literacy, og gruppen som ikke kan benytte seg av mediet og teknologien, de digitale analfabetene.

Til tross for at nettdebatten formelt sett er åpen for alle, foreligger substansielle skiller. Dette er skiller som sannsynligvis uansett vil foreligge i en offentlig samtale. Terskelen for deltakelse er høy dersom man ikke behersker deltakelsesformen.

Brukervaner sier noe om formålet med deltakelse. Dersom man kun leser innlegg, lurker, gir det mulighet for å få en oversikt over hva som rører seg hos opinionen. Dersom man produserer tekst, er det nærliggende å tenke at man ønsker å påvirke opinionen og vil delta aktivt. Tall fra undersøkelsen viser at svarprosenten på de som produserer tekst og innlegg, er gjennomgående høy i min undersøkelse. På variabelen ”skriver ofte egne innlegg” er svarprosenten 37,7 prosent. Til sammenligning svarer 21, 2 prosent på samme variabel i

Libæks undersøkelse, det er en differanse på 16,5 prosent. Den største andelen nettdebattanter, i begge undersøkelser, svarer at de skriver egne innlegg av og til. 7, 8 prosent skriver at de kun lurker i min undersøkelse. Libæks funn viser at 16 prosent er lurkere (Libæk, 2009, s. 81). Igjen kan denne differansen skyldes at utvalget av forum og grupper er annerledes. Mens mine grupper kun inneholder tematikk som er knyttet opp mot samfunn, har Libæk et større utvalg av grupper i sin undersøkelse.

Man kan trekke slutninger i retning av at de som besøker samfunnsfaglige debatter, er gjennomgående mer aktive og interesserte i å delta og uttrykke egne meninger. Videre må det kommenteres at de ulike kategoriene kan vurderes ulikt. ”Ofte”, ”av og til” og ”sjelden” kan vurderes forskjellig. Ikke alle respondenter trenger å besitte samme tidsperspektiv.

5.2 HVA ER FORMÅLET MED DELTAKELSE I NETTDEBATT?

Liestøl og Rasmussen presenterer hvilke formål deltakelse i nettdebatt kan tjene for nettdebattanten. Funn fra undersøkelsen på VG Debatt og Aftenposten viser at det er sammenfall med hva respondentene selv framsetter som viktige funksjoner ved nettdebatten. Flere viser til at deltakelse åpner for samtale med mennesker som deler samme interesser, at det gir tilgang til et interessefellesskap.

Liestøl og Rasmussen trekker videre fram ønsket om å dele og søke kunnskap som sentralt. Det samsvarer i høy grad med funn fra undersøkelsen. ”*Jeg ønsker å få andres perspektiv og motargumenter og dermed mulighet til å se saken fra flere sider*” er det svaralternativet som oppnår høyest score i den kvantitative undersøkelsen.

Muligheten til identitetseksperimentering framsettes av Liestøl og Rasmussen som et viktig element ved debatten. Den kvantitative undersøkelsen viser at anonymitet ikke er primærårsaken til at nettdebatten er et attraktivt forum for deltakelse. Men til tross for gradering av svaralternativene, framsetter flere av respondentene under feltet ”Annet” at forumene gir mulighet til å uttrykke synspunkter de føler det ikke er akseptert å uttrykke i den fysiske offentlighet. Det kan tolkes i den retning at anonymitet medfører at debattantene handler annerledes når deres identitet er skjult, enn hva de ville ha gjort i kommunikasjon som foregår ansikt til ansikt.

Liestøl og Rasmussen framhever nettets mulighet som en sosial arena. Nettdebatten kan ha en virksomhet som et sosialt miljø, og dermed være en arena for sosial trening. Som nevnt ser mange nettdebatten som et interessefellesskap. Det gir seg utslag i en muntlig tone mellom

debattantene. Analysen viser også at flere av nettdebattantene ser ut til å ha kjennskap til hverandre. Nettdebatten som sosialt miljø kan også virke ekskluderende for noen grupper. Noen definerer tonen, og det er de som troner øverst i hierarkiet. Blant annet er bruk av språk et element som kan støte bort en del debattanter. Språket i nettdebatten er hardt, og dersom man ikke behersker dette og sjargongen, vil man bli ekskludert fra noen av debattene med tematikk som omhandler samfunn. Terskelen for å delta er samtidig lav og retrettmuligheten er tilstede. Flere innlegg viser at tilbaketrekking er en mulighet som benyttes. Debattanter igangsetter ved å legge fram en problemstilling, men deltar ikke nødvendigvis videre i debatten i etterkant av at innlegget er postet. Dette forekommer gjentatte ganger. Retrettmulighet kan benyttes uten at det får videre konsekvenser, eller at det kommenteres av andre debattanter. Man taper altså ikke ansikt ved retrett. At debattanten ikke trenger å forsvare sitt innlegg og i større grad stå for innholdet, medfører en svekkelse av debattens nivå. Retrettmuligheten gjør også at terskelen for å starte debatter er lav. Når det gjelder sosial trening, er språket i debatten relativt tøft. Det medfører at en del sannsynligvis forsvinner fra nettdebatten, og Lindholm får bekreftet sine antakelser om at nettdebatten vil støte ut enkelte debattanter. Deltakelse fordrer med andre ord at nettdebattantene er rustet til å tåle kritikk. Anonymiteten er i så måte en trygghet. Identiteten forblir ukjent, så fremt at man ikke selv ønsker å presentere seg.

Liestøl og Rasmussen trekker også fram nettdebattens funksjon som informasjonskanal. Respondentene i undersøkelsen framsetter også at informasjon og kunnskap er en av grunnene til at de deltar. Debatter under tema samfunn er mulige kilder til informasjon, men den er krevende å orientere seg fram til. En annen svakhet ved informasjonen som framsettes, er at informasjonens gyldighet er usikker. Debattantene viser ikke alltid til referanser og kilder. Det er grunn til å tro at debatter som har en annen tematikk, for eksempel *forbruker*, inneholder mer praktisk rettet informasjon.

Begrunnelsen som deltakerne oppgir for deltakelse, har stor spennvidde. Mange bidrar i underholdningsøyemed, mens andre deltar ut i fra et ønske om å uttrykke seg, og for å få andres perspektiv på ulike emner. I NIBR- rapporten, undersøkelsen rettet mot deltakelse i lokaldebatt, uttrykte respondentene mye av det samme: deltakelse fant sted for deltakelsens skyld. Det at spørreundersøkelsen i oppgaven ikke har variabelen ”underholdning”, er en klar svakhet. Det veies likevel i noen grad opp for svakheten med rubrikken ”Annet”, hvor mange oppgir underholdning som formål for deltakelse.

5.3 HVA KARAKTERISERER NETTDEBATT SOM SJANGER?

Sjangermessig har nettdebatten mange fellestrekk med offentlig samtale. Begrepet debatt er nært knyttet til krigens termer. Nettdebatten speiler dette. Språket i nettdebatten er gjennomgående hardt, noe som stadfestes gjennom karakteriseringa av innlegg, som viser at over 22 prosent faller inn under kategorien sabotasje. Skogerbø og Winsevolds undersøkelse av nettdebatt på lokalavisenes nettsider viser tilsvarende funn: diskusjonsforumene er relativt uformelle, replikkvekslingen er rask, og stilen forholdsvis tøff. Altså kan ikke innholdet i nettdebatter under tematikken samfunn karakteriseres som ideell argumentasjon.

Retorikk er et viktig virkemiddel i nettdebatt. Språket brukes aktivt til å posisjonere seg. De debattantene som behersker et akademisk språk, og som bruker fagtermer og fremmedord, oppnå status i debatten. Innlegg som innehar disse kvalitetene, refereres også til av andre meddebattanter.

Engebretsen karakteriserer språket i nettdebatten som en mellomstil, det vil si innlegg med enkel setningsoppbygging og tilfeller av ortografiske og grammatiske feil. Dette kjennetegner også språket i debatter under tematikken samfunn. Noen innlegg inneholder språk av en karakter som gjør at det er vanskelig å få tak i meningsinnholdet, men disse forekommer sjelden.

Anonymiteten er en av årsakene til at debattanten lettere tyr til bruk av personangrep og konstateringer. Debattanten trenger ikke personlig å stå til ansvar for sine utsagn. Det gjør at nettdebatten får en annen karakter enn debatt som krever fysisk tilstedeværelse. Det er dette Magne Lindholm viser til når han omtaler nettdebatten som ”maskespill” og anonymiteten som ”digitale finlandshetter”. I undersøkelsens kvantitative del uttrykker flere av debattantene at de setter pris på muligheten til å uttrykke meninger som man ikke har anledning til å uttrykke i offentligheten, hvor man i mye større grad ansvarliggjøres for sine ytringer.

Engebretsen fant i sin undersøkelse seks diskurser for nettavisene, hvor nettdebatten beveger seg mellom nyhetsdiskursen, selskapsdiskursen og kunnskapsdiskursen. Dette bekreftes i undersøkelsen. Selskapsdiskursen kommer klart til uttrykk i de analyserte debattene. Debattantene presenterer sine politiske og verdimeslige standpunkt for hverandre. Tonen og språket er også tidvis hverdagslig og har et muntlig preg. Videre viser debattens interpersonelle forhold at nettdebattantene har kjennskap til hverandre, fordi de viser til alder, kjønn og bosted i innleggene sine. Deler av debatten tar altså form som en privat samtale.

Kunnskapsdiskursen er til stede i noen av debattene og foregår gjerne parallelt med selskapsdiskursen. De debattene som i størst grad er preget av kunnskapsdiskursen, er debattene om legalisering av hasj. I debatt 3 og 4 innehar flere av respondentene kunnskap om emnet, og debatten framstår tidvis som informativ. Foruten disse to debattene, er imidlertid ikke kunnskapsdiskursen framtrædende i dette debattutvalget.

Det at det forekommer flere diskurser i en og samme debatt, gjør at debatten i større grad blir fragmentert. Mens Engebretsens funn viser at ingen av nettdebattene er sterkt preget av tematisk utglidning, forekommer dette relativt ofte i min undersøkelse. Det kan på nytt skyldes at utvalget av debatter er mindre i min undersøkelse og kun omfatter samfunnsdebatter.

Det er en klar polarisering i nettdebattene. Debattantene grupperer seg tidlig mot ytterkantene, og det er få som tar mellomposisjoner. Det finnes representanter med et balansert ståsted, men de er sjeldne og deres stemme ignoreres ofte. Helge Svares karakteristikkk av debatten som en monologisk samtaleform, er en passende beskrivelse. Det viser seg at konstateringer forekommer relativt ofte, og deltakerne er ikke nødvendigvis så interessert i motargumentasjon.

I Store Norske Leksikons definisjon for ordet *debatt*, presenteres forholdet mellom regulering av debatten og debattens viktighet eller formål, som synonymt. Jo viktigere formål debatten har, desto mer regulert vil debatten være. I nettdebatten finnes det nært ingen regler, bortsett fra de som er gitt av nettforumene, og som representerer et minimumskrav. Ut i fra dette er det mulig å slutte at viktigheten av nettdebatt ikke anses å være stor. De vide rammene er trolig til stede for å fange opp flest mulig deltakere og kanalisere brukere til forumet. Nettavisene, VG og Aftenposten, er kommersielle aktører, og det er liten tvil om at markedet er en sentral årsak til utformingen av forumene. Dette viser at det er diskrepans mellom det som er medienes legitimeringsgrunnlag, nærmere bestemt at debatten skal være demokratisk, og realiteten, som peker mot at nettdebatten ikke er viktig.

Alonzo og Aiken (2004) skriver at det er mangel på retningslinjer og normer i elektronisk skrevet kommunikasjon. Det foreligger ikke noen sosial etikette. Dette motbeviser analysen. Til tross for at det foreligger få formelle regler og rammer for nettdebatten, kommer normer og sosiale konvensjoner til syne. Det er en indre selvjustis i nettdebattene. Gjentatte ganger viser dette seg gjennom at debattantene irrettesetter hverandres innlegg dersom de er for

usaklige eller har for drøyt innhold. Om man beveger seg bort fra det som er trådens tematikk, forekommer det også at man blir bedt om å holde seg til det som er sakens tema.

Det foreligger konvensjoner for hvordan kommunikasjonen skal foregå, men det er uenighet knyttet til dem. Denne problematikken er igjen knyttet til hva man anser for å være formålet med deltakelse. Dersom formålet med deltakelse er underholdning, vil man ha en annen forestilling og forståelse av hva som er normene og reglene for debatten enn dersom formålet med deltakelse er seriøs debatt. På samme måte som grad av regulering sier noe om viktigheten, vil nok aktører som ønsker en debatt med høyt saklighetsnivå, ha andre føringer for sosiale konvensjoner enn de deltakerne som bruker forumet ut i fra behov for underholdning.

Svare skriver at samtalen ikke nødvendigvis har noen klar begynnelse eller slutt. I nettdebatten er det en klar begynnelse da det er en igangsetter som åpner tråden. Ingen av de utvalgte debattene for analysen har derimot en avslutning. De avsluttes brått, uten noen form for avrundning. Otnes skriver at nettkommunikasjon er mer flyktig enn tradisjonell skrift. Årsaken er at prosessen er viktigere enn produktet. Dette viser også funn i den kvantitative undersøkelsen: formålet med debatten er ikke å komme fram til et produkt, en konsensus rundt et spørsmål. Det er prosessen i seg selv som er målet.

Den offentlige samtalen og dialogen kan være av ulik kvalitet. En måte å styrke nivået i debatten, er gjennom at deltakerne ikke bare ser deltakelse i nettdebatten som et sted hvor man fritt kan utfolde seg og fremsette egne holdninger, men deltar med den hensikt å gi konstruktive bidrag. Realiteten viser at de fleste innlegg i debatten kategoriseres som sabotasje. Kvaliteten på dialogen er derfor ikke høy. Mange ser det som et rom for selvutfoldelse, og ikke som et felles prosjekt. Det medfører at debatten ikke tar samme form som politisk debatt, som Skogerbø og Winsevold konkluderer med i sin undersøkelse. Uttrykk for egne meninger er ikke politisk kommunikasjon i tradisjonell forstand (Ulrich, 2004).

Et dialogisk element er at nettdebattantene innlemmer hverandres argumentasjon i innleggene sine, de henviser til meddebattanters tidligere innlegg. Ikke alle innlegg blir imidlertid referert til. Alle kan ytre seg, men alle blir ikke hørt. Deltakerne som kan argumentere og innehar kvaliteter som en dyktig debattant, blir lyttet til av de andre, og referert til. Dette sammenfaller med at debatten ikke er reelt antihierarkisk, som tidligere framsatt.

Samtidig som dette skjer, finnes det også mange innlegg hvor debattantene overhører den argumentasjonen som framsettes, til tross for at den legges fram gjentatte ganger. Når det responderes på forespørselen, redefineres det ofte, og man unngår å svare på det som er etterspurt, og velger heller å vri tematikken til å handle om noe som en selv ønsker å snakke om. Redefinering gjør at trådene i nettdebatt inneholder flere diskusjoner som pågår parallelt. Debatten er tematisk mangfoldig, noe som medfører at det blir en fragmentert debatt. Derfor framstår den tidvis som mange monologer heller enn dialog. Svare presiserer at man heller ikke skal kunne forvente at en dialog som foregår mellom så mange parter, skal ta form som en samtale mellom færre. Det er ikke nødvendigvis et mål at samtalen skal være dialogisk.

Nettdebatten har mange deltakere, men det er vanskelig å vite hvor mange det er som deltar uten selv å skrive innlegg, uten at de er registrert hos debattforumene. Et kort overblikk på Aftenpostens sider viser at antallet som er inne og leser innlegg er høyere enn de som deltar aktivt i debatten. Mange opptrer som lurker. Det viser at debatten har et mye større omfang enn det som er kjent. I undersøkelsen inne på VG Debatt og Debattsentralen, utgjør gruppen som presenterer seg som lurkere bare en liten andel. Men det er problematisk å si noe om hvor mange det er, da de kan ha valgt ikke å besvare.

Nettdebatten har en karakter av å foregå som en del av den offentlige samtale, og representerer et offentlig rom. Forutsetningen for at nettdebatten kan regnes som en del av en offentlig samtale, er alles mulighet til deltakelse. Det foreligger ikke formelt noen stengsler for enkeltpersoner eller grupper. Men, som nevnt i del 5.1, utelukkes de som ikke behersker sjangeren eller mediet.

5.4 HVA ER NETTDEBATTENS DEMOKRATISKE VERDI?

I dette delkapitlet vil jeg drøfte nettdebatten opp mot demokratiteoriene presentert i kapittel 2.

5.4.1 GENERELL DEMOKRATIFORSTÅELSE

Dahl framsetter fem kriterier i sin demokratiforståelse. Punkt én er faktisk deltakelse, folket skal ha rett og mulighet til å framsette sine synspunkter i forhold til hva politikken bør inneholde. I den sammenheng er nettdebatten en mulig kanal for framsetting av synspunkter. Debattene for analysen er alle knyttet til politiske tema. Debatt 1 og 2 gir folket mulighet til å si noe om hvorvidt Norge fortsatt bør ha en statskirke. Debatt 3 og 4 handler om legalisering av hasj, og debattantene uttrykker sine synspunkter rundt hvordan de ønsker at lovverket skal være. Debatt 5 og 6 handler om atomkraftverk, og om hvorvidt atomkraft er en alternativ

energikilde. All tematikk under samfunn gir mulighet for deltakelse og meningsytring rundt utfallet av politiske beslutninger.

Dahls andre punkt er lik stemmerett, lik rett og mulighet til å delta, og lik vektning av alle stemmer. Den kvantitative undersøkelsen viser at det ikke er lik mulighet til å delta, selv om retten er lik. Deltakelse fordrer blant annet at man har tilgang til nett. Selv om tall fra SSB viser at nordmenn flest har tilgang, er det en liten gruppe som faller utenfor. Undersøkelsen viser at bare 3, 5 prosent av nettdebattantene har en etnisk bakgrunn som ikke er vestlig. Det kan tyde på at det foreligger en språklig barriere. Videre er det en overvekt av menn som deltar i nettdebattene. Men muligheten og retten til å delta er fortsatt lik og til stede for begge kjønn. Det er heller ingen aldersgrense i nettdebatten, men funn av hvem det er som deltar, viser til at de eldre og de yngste ikke deltar i samme grad som mellomgruppene. Det gjør at det forekommer et aldersmessig skille. Det er heller ikke lik vektning av alle stemmer. Nettdebatten er et forum hvor alle kan ytre seg, men det er ikke ensbetydende med å bli hørt. Forholdet mellom nettdebattantene viser at det ikke er en antihierarkisk struktur, men at noen i større grad enn andre, ut i fra evnen til debattering, blir hørt og lyttet til.

Å kunne tilegne seg opplyst forståelse og lære om de ulike mulighetene og eventuelle konsekvenser av alternativene, er Dahls tredje kriterium. Nettdebatten er en arena hvor en kan oppnå informasjon og kjennskap til alternativer. Kvaliteten på informasjonen er imidlertid varierende, og det kan stilles spørsmål ved argumentenes gyldighet. Hvor informativ debatten er, avhenger av tematikk. Mange oppgir også tematikk som grunn til deltakelse i spørreundersøkelsen. Flere ønsker å bidra med sin kunnskap der hvor det er behov, og man ønsker å få kunnskap tilbake.

Endelig kontroll over agendaen er fjerde punkt. Muligheten til å sette agendaen kan være til stede gjennom nettdebatten. Det at FrP- politikeren Solvik- Olsen deltar, viser at politikere ser nettdebatten som en kanal for meningsutveksling og en mulig kanal for å oppnå innflytelse. I forhold til aktiv deltakelse i nettdebatten, framstår anonymiteten samtidig som problematisk og gjør det vanskelig for politikerne å posisjonere seg. Det gjør blant annet at VG Debatt ikke er et like attraktivt forum. Skogerbø og Winsevolds undersøkelse viser at lokale politikeres holdning til nettdebatt, er todelt. Den ene gruppen ser innom nettdebatten for å se hva som rører seg blant folket. Den andre gruppen karakteriserer nettdebatten som ureflektert. Debattens rykte og status blant folk og politikere er likevel for negativt og problematisk til at

den kan ha en funksjon som styrende for den politiske agenda. Nettdebatten anses ikke for å være et seriøst forum, og det svekker mulighetene for gjennomslagskraft.

Siste punkt retter seg mot inkludering. Alle medlemmer av demos skal ha lik rett til deltakelse på alle de ovennevnte feltene. Knyttet opp til nettdebatten vil mye omhandle det samme som punkt 1. Det vil foreligge digitale skiller mellom de som har tilgang og behersker mediet, og de som ikke gjør det. Nettdebatten inkluderer en gruppe som ikke ville ha hatt mulighet til å ytre seg i andre kanaler. Oppsummert blir noen grupper ekskludert, men nettdebatten representerer en kanal for mange som ikke har en stemme i andre kanaler.

5.4.2 LIBERALISTISK DEMOKRATIFORSTÅELSE

Konkurransperspektivet framsetter deltakelse ved valg som fremste, og nært eneste demokratiske mål. Ut i fra Schumpeter og konkurransperspektivet på demokrati, har ikke nettdebatten noen demokratisk verdi så lenge den ikke representerer et forum hvor demokratiske valg kan foregå. Valg er nært ensbetydende med å velge representanter. Perspektivet heller derimot i retning av å se nettdebatten som hemmende. Synet på borgeren som lite politisk kompetent, taler ikke for en kanal hvor folket fritt kan delta. Nettdebatten som innflytelseskanal vil bidra til å skape det Keen omtaler som en hyllest til amatører.

Få tillegger i dag konkurransperspektivet stor vekt. Majoriteten av tilhengerne har moderert sin forståelse og tilhører pluralismen. Dette perspektivet anerkjenner samfunnet som mangfoldig, og det aksepteres at det finnes andre veier til politisk innflytelse enn valgkanalen. Borgerne besitter politisk innflytelse, men innflytelse fordrer organisering. Nettdebatten tilbyr et forum hvor man kan finne et interessefellesskap som er villige til å agere for å få gjennomslag for sine preferanser. VG Debatt, som er det største forumet for debatt, gjør at det er mulig å finne mange som er villige til å tale med samme stemme. Potensialet er til stede, men realiteten viser at ikke mange av debattantene er villige til å la noen tale på sine vegne. Politisk deltakelse og aktivitet er heller ikke formålet til alle som deltar i nettdebatten.

I saker som er relevante, vil borgerne agere for å bli hørt. Det er vanskelig å si med sikkerhet om det er særinteresser eller allmenninteresser som presenteres. Mye av innholdet i debatten forkles som allmenne interesser, og legges fram som slike. Mye peker imidlertid i retning av at innleggene representerer særinteresser, som presenteres som allmenne ved hjelp av retorikk. Når man skal forsvare sine egne særinteresser, benyttes argumentasjon av en mer prinsipiell karakter. Det spilles på preferanser og patos. Det er ikke akseptert å argumentere ut i fra egeninteresser. Tegn peker i retning av at debattantene framsetter skinnargumentasjon.

Debatten har mange fellestrekk med synet forfektet av det liberalistiske demokratisynet. Man forsvarer sine personlige preferanser, står steilt i mot motstridende interessegrupper, og forsøker å tilbakevise denne gruppens argumentasjon. Uenighet understrekes og markeres. Gruppene polariserer seg, og det finnes få mellomstandpunkt i debatten. Det er fri meningskonkurransen. Man kan fritt ytre og fremme synspunkter. Partene konkurrerer, og man posisjonerer seg på ytterkanter og finner interessefellesskap som man står sammen med i konkurransen. Årsaken til polarisering kan ligge i at mange av debattantene ikke føler sterkt i forhold til saken som er oppe til debatt. Dersom engasjementet ikke er høyt nok, velger de å utebli. Løsningen blir da å ikke delta i det hele tatt.

Nettdebatt er et forum hvor man som borger kan bli hørt. Det er aktivister og frivillige organisasjoner som må sette tematikken på agendaen. Men selv om man klarer å prege agendaen, er fortsatt veien lang for å få gjennomslag og beslutningsmakt. Skogerbø og Winsevold fant i sin undersøkelse at lokalpolitikere er innom forumet for å observere hva som skjer, og flere anser debatten i lokalavisene for å være ”folkets røst”. At Frp- politiker Solvik-Olsen også har en profil inne på forumet til Aftenposten, er et tegn i retning av at nettdebatten er interessant for de folkevalgte representantene. Partiene tvinges i noen grad til å lytte. Dersom de ønsker å lykkes i valg, er de nært tvunget til å forholde seg til folket. Sett i en slik sammenheng representerer nettdebatten en offentlig samtale. Det foreligger altså en mulighet for at meningene som presenteres i nettdebatten, kan bli kanalisert inn i beslutningssystemet.

Nettdebatten er en mulig aktivistkanal. Som nevnt har nettdebatten potensial som en læringsarena, og mange bruker den til det formålet. Samtidig er det behov for strengere struktur og fastere rammer rundt debatten. Dette er ikke ønskelig blant nettdebattantene som allerede har et noe anstrengt forhold til moderatoren, som modererer innlegg. Dette kommer tydelig til syne i de ulike trådene. Innlegg som blir slettet, kommenteres behørig i etterkant. Mills forståelse av den offentlige samtale går langt på vei i samme retning. Han ønsket få regler og rammer, og så sensur som en trussel mot samfunnet. Ytringsfriheten er uten grenser.

Den kvantitative undersøkelsen viser at hovedvekten av nettdebattanter er etnisk norske menn. Dette truer det liberalistiske synet på at alle bør ha lik rett og mulighet til å kunne delta og påvirke den politiske prosessen. Sosial ulikhet i representasjonen av folket er en trussel mot demokratiet. Ulikheter når det gjelder økonomiske, sosiale og kulturelle ressurser fører til at mulighetene til deltakelse blir skjev til tross for at borgerne innehar formelle og prosedurale rettigheter. Ulikhetene kan være forårsaket av mangel på tid, mangel på kulturelle

ressurser som gjør at det blir problematisk å sette seg inn i debatten, samt økonomiske forhold. Skjevheter kan også skape en politisk fremmedgjøring av enkelte grupper. Når man ikke er i besittelse av språklige eller kulturelle ressurser, vil ikke deltakelse i nettdebatten gi political efficacy, eller politisk dyktiggjøring. Men gjennom å delta som en gruppe, gjennom organisering, vil også disse gruppene kunne finne representanter til å tale deres sak, og til å presentere deres interesser.

Det er en klar overvekt av deltakere som poengterer at de anser nettdebatten for å være et forum hvor de kan ytre sine meninger fritt, og innlegg som kan karakteriseres som rasistiske, forekommer ganske ofte. Det er et forum hvor man fritt kan uttrykke sine egeninteresser, det handler ikke om å komme fram til det som antas å være samfunnets og kollektivets beste.

Begge disse mulige årsaksforklaringene kan bidra til å vise hvorfor det er en klar overvekt av etnisk norske i nettdebatten. Det må også nevnes at ulike ressurser, om de er av sosial eller kulturell art, også er av betydning for andre former for demokratisk deltakelse. Den teknokratiske trusselen vil alltid ligge latent.

5.4.3 REPUBLIKANSK DEMOKRATIFORSTÅELSE

Den republikanske demokratiforståelsen legger hovedvekt på deltakelse, og legitimiteten ligger i at alle har lik rett til å delta. Nettdebatten er en kanal som er åpen for alles deltakelse. Det foreligger imidlertid, som vist i den kvantitative analysen, store forskjeller når det gjelder hvem som deltar. Selv om debatten strukturelt sett legger til rette for åpen deltakelse, foreligger substansielle forskjeller. En av hindringene er språk. Om man ikke behersker de skandinaviske språkene eller engelsk, har man ikke anledning til å delta. Videre skaper diskursen stengsler for noen. Bruk av ironi, sarkasme og en muntlig tone medfører at man kulturelt sett må besitte kunnskap og verktøy for å avsløre innlegg som inneholder dette. Dette kan være problematisk i skrevet tekst, hvor man ikke er i fysisk nærhet til motdebattanten, og kan underbygge ytringer med stemmebruk og ansiktsuttrykk.

Skogerbø og Winsevold presenterer nettdebatten i lokalavisene som et forum med potensial for læring, i tråd med det republikanske perspektivet. Debatten som foregår under tematikken samfunn, er ikke en læringsarena hvor man sosialiseres inn i en demokratisk ånd og utvikle nødvendige psykologiske kvaliteter, som Pateman trekker fram. Innleggene i debatten viser at politikerforakt og mistillit til de folkevalgte, er en holdning som dominerer blant et flertall av debattantene. Mistillit til systemet vil kunne føre til at man ikke ser relevansen av politisk

deltakelse. Flere av debattene blir et forum hvor meningsytrerne legger fram sin skepsis, det blir et forum for lamentasjon.

Deltakelse skal være knyttet opp mot hva som er samfunnets beste, og deltakerne skal ikke framsette egne preferanser, men kollektivets. Debattene i analysen er kjennetegnet av sabotasje og konstateringer. Ingen av disse ytringsformene representerer argumentasjon i retning av fellesskapets beste. Den kvantitative undersøkelsen bidrar til å forsterke dette funnet. Mange anser andres motargumenter som viktige, men ingen ser ut til å ha som mål å komme fram til konsensus. Mange av respondentene er først og fremst opptatt av å fremme sitt eget syn, og klarer ikke underordne egosentriske anliggender.

Selvrealisering er det utviklende målet med den republikanske demokratiforståelsen. I den kvantitative undersøkelsen framsettes også dette som viktig av mange. Målet er å utfordre seg selv og sine egne meninger og prøve dem i møte med motdebattanter. Noen framsetter også behovet for å delta ut i fra en tilfredsstillelse som møtes gjennom at noen leser det de skriver. Videre ser mange det som sin oppgave å delta for å bidra til å hjelpe andre. En respondent skriver: *”Det er så mange banale kunnskapshull at man simpelthen må bedrive voksenopplæring for at landet ikke skal bli en bananrepublikk med tungt religiøse og ignorante rosabloggere”*. Holdningene respondentene framsetter til hverandre, framstår ikke i en republikansk ånd, men mer i retning av en pluralistisk forståelse. Man deltar ut i fra at man ikke betrakter meddebattanter som kompetente, og prøver å framstå som en motvekt til denne gruppa. I så måte er det et konkurranseelement i nettdebatten. Det ageres ut i fra behovet for å fremme sine preferanser.

Motivet om selvrealisering er et aspekt ved det republikanske perspektivet som har blitt kritisert. Den republikanske demokratiforståelsen blir av kritikere omtalt som et selvrealiseringsdemokrati. Deltakelse vil kun forekomme dersom man har personlig interesse, deltakelse vil ikke skje ut i fra moralsk plikt, men være en kanal for individuell tilfredsstillelse. Det ovennevnte sitatet er et eksempel på dette. I så måte er det ikke store forskjeller mellom den republikanske og den pluralistiske demokratiforståelsen. Deltakelse i nettdebatten skjer hovedsakelig ut i fra egeninteresse. Debattantene framlegger underholdning, læring og selvrealisering som hovedargumentasjon for deltakelse i den kvantitative delen. Analysen av debattens innlegg viser at konsensus ikke forekommer i noen av debattene. Man nærmer seg heller ikke hverandre, og kompromisser ikke. Det er i det hele

tatt ikke noen avslutning på debattene. Konsensus og det å komme fram til kollektivets beste trekkes heller ikke fram som et mål i spørreundersøkelsen.

Læreplanen vektlegger en demokratisk tilnærming lik den republikanske, med vekt på moralske aspekter og plikt. I undersøkelsen begrunner ingen sin deltakelse ut i fra dette. Man ser ikke deltakelse som plikt, men en rett. En av debattantene fremmer dette: *Synes også at det er meget viktig at VANLIG folk får bli med i debatten ikke bare politikere, kjendiser og andre rikssynsere.*

En mulig årsaksforklaring på diskrepansen mellom nettdebattantens forventninger og formål med deltakelse og det virkelige utfallet, kan være et resultat av ”ja- siing”. Respondentene svarer at formålet er å motta andres syn og perspektiv ut i fra at man antar at det er forventet og er ”riktig” svar. Tabell 16 viser også at differansen mellom variablene er små, svaralternativet ”*jeg ønsker å påvirke med min mening*”, ligger tett opp til pluralistisk demokratiforståelse.

5.4.4 DELIBERATIV DEMOKRATIFORSTÅELSE

Deliberativ demokratiteori er det perspektivet som først og fremst har blitt presentert som nettdebattens ideal og legitimeringsgrunnlag. Nettet blir framstilt som en arena for offentlig debatt, hvor diskusjon kan få fritt spillerom. Idealet er en herredømmefri samtale hvor *alle* har anledning til å delta, ikke bare eliten, men også *folket*.

Ulrichs kategorisering og analyseskjema baserer seg på deliberativ demokratiteori. Analysen av debatter under tematikk *Samfunn*, viser tydelig at det er manglende samsvar mellom nettdebattens ideal som en deliberativ arena, og dens realitet. Kategoriseringa av de seks debattene som utgjør empirien, viser at 22 prosent av alle innlegg faller under kategorien sabotasje, hvilket er ødeleggende for den demokratiske debatten.

Habermas og Cohen presenterer begge elementer som må være til stede i en deliberativ debatt. Vilkårene er langt på vei sammenfallende. I forhold til Cohens krav til ”den ideelle deliberative prosedyre”, er det første punktet at deliberasjonen må være fri på to måter. Først gjennom at deltakerne ikke begrenset av annet enn resultatet, og forutsetningene for egen deliberasjon. I nettdebattens kontekst, foreligger det få begrensninger og føringer formelt sett. Debattantene er ikke begrenset. Debatten hemmes heller ikke av resultatet ettersom det ikke foreligger noe resultat av nettdebatten. Dette kommer klart fram i innholdsanalysen og i den

kvantitative undersøkelsen. Det å nå fram til et resultat er ikke debattantenes formål med deltakelse, og analysen viser at det ikke foreligger noe resultat for noen av debattene.

Den andre vilkåret som framsettes, er at deliberasjonen må være reell, og at utfallet må få et normativt resultat. Heller ikke her tilfredsstiller nettdebatten kravet. Det sluttet at deliberasjonen ikke er reell når formålet med deltakelse for mange er basert på underholdning og det å framsette og uttrykke egne meninger. Ingen av debattene avsluttes med konsensus, og er i så måte ikke deliberative. Utfallet får heller ikke noe normativt utfall fordi nettdebatten har ingen reell beslutningsmakt.

Punkt to i Cohens liste handler om krav til saklighet og forpliktelsen til å begrunne argumentasjon, kritikk og forslag. Habermas og pragma- dialektikk, framsetter tilnærmet samme krav. Debattanter som mottar en forespørsel, er pliktig til å forsvare dette argumentet overfor de andre deltakerne i debatten. På samme måte er motdebattanten pliktig til å lytte og vurdere argumentasjonen. Analysen viser at flertallet ikke oppfyller kravene. I nettdebatten unngår debattantene ofte å svare gjennom å redefinere innholdet i debatten eller å framsette en ny forespørsel. Motdebattanten lytter ikke til motargumentasjonen, og formålet med deltakelse i debatten er ikke kommunikativ handling. Det er strategisk handling, å påvirke andre med sin mening.

Et av Habermas kriterier, og den pragma- dialektiske teoriens idealer til argumentasjon, handler om at deltakere i debatten er forpliktet til å endre sin mening dersom de møter et bedre argument. Dette forekommer sjelden i nettdebatten, men det foreligger imidlertid forskjeller knyttet til tema. I debatt 1 og 2, som omhandler religion, forekommer ikke denne prosessen en eneste gang. I debatten om legalisering av hasj, er tonen derimot en annen, og man ser i mye større grad verdien av de andres argumenter. Det må presiseres at årsaken til dette kan være at denne debatten ikke inneholder mye meningsbryting fordi de fleste debattantene representerer en gruppe som er for legalisering. De utgjør et interessefellesskap.

Argumenter rettferdiggjøres sjelden. Det kommer til syne gjennom store forekomster av sabotasje og konstateringer.

Habermas peker videre på at deliberativ samtale skal være basert på argumenter med en universell karakter. Mange nettdebattanter viser til den type argumenter. Verdier og moral brukes ofte til å underbygge argumenter, men det er grunn til å mistenke at henvisningene først og fremst brukes som retorisk grep. Man låser på den måten motdebattanten i sin

argumentasjon og får denne til å framstå som umoralsk. Argumentasjon av denne type kan derfor kategoriseres som sabotasje fordi man sår tvil om motdebattanten verdisett. Dermed forsvinner det deliberative og kommunikative ved handlingen.

Hvorvidt argumentasjonen framsettes som særinteresser eller allmenninteresser, står sentralt for om nettdebatten kan regnes som pluralistisk eller deliberativ. I tråd med selskapsdiskursen, som Engebretsen omtaler, framsetter debattantene sine meninger og synspunkter. Som nevnt presenteres argumentasjon av en mer prinsipiell karakter, og debattantene spiller på patos og preferanser. Dette kan imidlertid like gjerne være en del av et retorisk spill.

Cohens tredje krav handler om deltakerne som formelt og substansielt likestilte. Formelt sett har nært alle lik mulighet til å delta i debatten, det forutsetter kun nettilgang og registrering på forumet. Substansielt vil det forekomme forskjeller. Disse forskjellene gir seg utslag i digitale skillelinjer, det vil si kompetanse i bruk av mediet, og ferdigheter knyttet til sjanger og språk. I debatter med samfunn som tematikk viser del 5.1 at det i hovedsak er etnisk norske menn i aldersgruppen 36- 45 år som deltar. Denne gruppa utgjør bare en liten del av populasjonen. Selv om nettdebattens ideal framsetter det som er forum for folket, vil det være noen grupper som faller utenfor.

Habermas presiserer at en deliberativ samtale skal være en herredømmefri samtale, fri for makt og maktforhold. Forholdet nettdebattantene i mellom er preget av strategisk handling, formålet er å påvirke og overbevise de andre debattantene. Nettdebattens interpersonelle forhold viser også at debatten ikke helt og holdent er maktfri. Til tross for at nettdebatten er anonym, er det signaler som peker i retning av at nettdebattantene har kjennskap til hverandre. Det vises ut i fra aktivitetsnivået. Mange deltar i et mangfold av debatter, og de mest aktive opparbeider seg et nick som er kjent for de andre som benytter debattforumet. Dette medfører at de oppnår status. Videre er debattforumenes struktur organisert på en måte som legger til rette for at man kan gi en tommel til de debattinnleggene man prissetter. Dette skaper en gradering av innlegg. Mange tomler, og mange publiserte innlegg, gir status. Debattantene som har høy status, definerer langt på vei hva som er tonen i debatten.

Det siste og fjerde kravet fra Cohen omhandler rasjonelt motivert konsensus. Her framsettes egenverdien av deliberasjonen. Om konsensus ikke nås, er det i det minste fremmet forsøk på å komme til enighet. Den kvantitative delen av undersøkelsen understøtter ikke dette.

Debattantene anser ikke konsensus for å være et mål, og debatten er heller ikke et forsøk på å komme til enighet.

Det er viktig å presisere at forutsetningene for den ideelle deliberativ prosedyre, som Cohen presenterer, er krav til politiske institusjoner og beslutningsprosesser. Nettdebatten har ikke en rolle som beslutningsorgan, men det er et ideal at deliberasjon, og den offentlige samtale, skal være førende for de beslutninger som tas, slik som det presenteres i Norsk presseforbunds ”vær varsom- plakat”.

Det forekommer likevel deliberative trekk ved nettdebatten. Mens Schumpeter har et negativt syn på borgerne og deres kapasitet til å delta i politikken, hevder Habermas at enkeltpersoners kompetanse ikke er avgjørende for demokratiets legitimitet. Det som er sentralt, er muligheten for kommunikasjon på offentlige arenaer. Nettdebatten som kommunikasjonsarena, gir debattantene mulighet til å uttrykke sine meninger og fremmer en forståelse av hva som beveger seg av meninger og verdier blant folket. Det største problemet ser ut til å ligge i at deltakerne ikke ser og benytter det demokratiske potensialet. Formålet med deltakelse er for mange underholdning, ikke deliberasjon.

Habermas kritiserte underholdningsbransjen for å ha ført samfunnet bort fra idealtilstanden. Nettdebatt, i de to debattforumene VG Debatt og Aftenpostens debattsentral, er i stor grad underholdningsbasert, og VG har en populær profil. Engebretsens funn viser også at nettdebattene tilhører underholdningsdiskursen. Mange av debattantene har også fremsatt underholdning som formål med deltakelse, ikke det å samtale og reflektere. Formålet representerer ikke en deliberativ samtale.

Funnene viser altså ganske entydig at nettdebatten ikke svarer til kravene til en deliberativ samtale. Selv om anonymiteten åpner og gir mulighet for en herredømmefri samtale, eksisterer det et hierarki inne på forumet, basert på antall innlegg og hyppighet knyttet til aktivitet og deltakelse. Anonymiteten gir mulighet til å leke med identiteter og framsette holdninger som man ikke ville ha stått for dersom ens identitet var kjent. Anonymiteten kan altså ses som hemmende for deliberativiteten.

Videre er det manglende sammenfall mellom det nettdebattantene oppgir for å være formål med deltakelse, og det deliberative perspektivets formål med deliberasjon. Respondentene viser at konsensus ikke er et mål med debatten, mens deliberativ demokratiteori framsetter konsensus som selve målet med deliberasjon.

KAPITTEL 6 KONKLUSJON

Empirisk fundert forskning rettet mot nettdebatten er som sagt mangelvare. Formålet med denne oppgaven har vært å fremme et lite bidrag til fagfeltet, ut i fra rammene for masteroppgave.

Det første forskningsspørsmålet i oppgaven søker finne et svar på hvem nettdebattanten er. Resultatene peker i retning av at det først og fremst er menn, i aldersgruppa 36- 45 år, som deltar i debatter med samfunn som tematikk. Undersøkelsen gir også klare indikasjoner på at nettdebattanter med en etnisk norsk bakgrunn dominerer.

Undersøkelsens andre forskningsspørsmål stiller spørsmålstegn ved hva som er nettdebattantens formål med deltakelse. Her framstår resultatene fra undersøkelsen noe uklare, men funnene peker først og fremst i retning av et ønske om å motta meddebattantenes perspektiv på tema, underholdning og ytre sine egne meninger.

Spennvidden mellom debattantenes grunnngivelse for deltakelse i nettdebatt, påvirker det som er oppgavens tredje forskningsspørsmål: Hva karakterisere nettdebatten som sjanger. Den ovennevnte informasjonen medfører at sjangeren nettdebatt blir tematisk fragmentert. Den er mangfoldig hva angår type argumentasjon og språk. Rammene for debatten er vide, men det eksisterer sosiale konvensjoner, og debattanter irttesettes dersom de i for stor grad går utover det som er rammene for debatten.

Det fjerde og siste forskningsspørsmålet, og det sentrale i oppgaven, er hvorvidt nettdebatten har en demokratisk funksjon. Mye taler for at nettdebattens demokratiske funksjon ikke er til stede i debatten, det er diskrepans mellom ideal og virkelighet.

Et moment som gjør at nettdebatten er problematisk som demokratisk forum, og som et sted for offentlig debatt, er at formålet med deltakelse ikke er demokratisk medvirkning. Flere framsetter underholdning som årsak til engasjement i debatten, ikke en politisk samtale. Det medfører at debatten blir fragmentert, og at budskapet av og til drukner bort i alle innlegg. Bruk av ugyldig argumentasjonen forårsaker at saklighetsnivået ofte sklir ut, og flere debatter foregår parallelt i tråden. Kvaliteten varierer videre ut i fra hvem det er som deltar, og hvilket formål de har med deltakelse. Det medfører at debattens karakter er noe tilfeldig.

Nettdebatten har få deliberative trekk. Av de demokratiske perspektivene som framsettes i teoridelen, har debatten i analysen flest fellestrekk med det pluralistiske

demokratiperspektivet. Det handler om å framsette sine egne meninger, og det argumenteres først og fremst ut i fra særinteresser.

Mange presiserer, som nevnt, at formålet med deltakelse i nettdebatten er å motta andres perspektiv. I så måte er det felles trekk med republikansk demokratiforståelse. Men få ønsker at debatten skal resultere i ”det felles beste”, og presenterer konsensus som formål med deltakelse i debatten. Selv om argumentasjon som synes å fremme allmenninteresser forekommer, foreligger det grunner til å tro at det er *skinnargumentasjon*, at det er særinteresser fordekt som allmenninteresser.

Det mest deliberative aspektet ved nettdebatt, er at det representerer et sted hvor den offentlige debatt kan forekomme. Potensialet er helt klart til stedet. Men det faktum at debatten har mange diskurser som foregår parallelt, medfører at potensialet ikke utnyttes.

Som nevnt, min undersøkelse er et lite bidrag til et stort felt, og viser til et behov for videre forskning. Denne undersøkelsen tar for seg debatter under tematikken ”*samfunn*”, hvilket har vært en av de mest utskjelte debattene i metadebatten. Det foreligger lite kunnskap om hvordan debatter med annen tematikk arter seg. Undersøkelsen impliserer at debatter med tematikk samfunn er egenartet, derfor vil videre forskning være av interesse, for å bekrefte eller forkaste den tesen. Undersøkelsen fant også mitt utvalg for analyse klart var mannsdominert. Forskning med kjønnsperspektiv på nettdebatt foreligger ikke. Hvilke forum er kvinnedominert? Framstår nettdebattens sjanger annerledes der det er kvinnelig dominans? Å gå nærmere inn på skillelinjene som presenteres i oppgaven vil også gi relevante bidrag til feltet. Kanskje først og fremst ut i fra et etnisk perspektiv. Hvordan bidra til å legge til rette for deltakelse for et bredere lag av befolkningen.

Relatert til skolen, har nettdebatten potensial som en mulig læringsarena. Undersøkelser som retter seg mot hva slags muligheter nettdebatten representerer i en undervisningssammenheng, og hvorvidt det er muligheter for å inkludere bruk av nettdebatt som en del av opplæring til en aktivistmodell, vil også være et relevant bidrag. Selv om nettdebatt under tematikken samfunn ikke representerer et forum for læring knyttet til politisk debatt, kan debatt under annen tematikk inneha potensialet.

Fortsatt er mye upløyd mark når det kommer til nettdebatt, og det er stort behov for empiriske funderte undersøkelser.

REFERANSELISTE

Aakvaag, G. (2010). *Demokrati som samtidsdiagnose*. Sosiologisk tidsskrift, nr.1, s. 5- 28.

Aftenposten (2010). *Debattsentralen*. Hentet 16.10.10, fra:
<http://debatt.aftenposten.no/group.old.php>

Aftenposten (2010 a). *Dobbeltmoral fra Solhjell*. Hentet 06.03.2011, fra:
<http://debatt.aftenposten.no/item.php?GroupID=10&ThreadID=313268&s=&page=-1>

Aftenposten (2011). *Politikk/ fornuft vs. Kristendommen*. Hentet 16.01.2011, fra:
<http://debatt.aftenposten.no/item.php?GroupID=8&ThreadID=314714&s=&page=-1>

Aftenposten (2011a). *Frp krever atomkraftverk*. Hentet 23.03.2011, fra:
<http://debatt.aftenposten.no/item.php?GroupID=8&ThreadID=318651>

Aftenposten (2011b). *Reglene for innlegg og kommentarer*. Hentet 06.01.2011, fra:
<http://debatt.aftenposten.no/group.old.php>

Alonzo, M. & Aiken, M. (2002). *Flaming in electronic communication*. Decision Support Systems, vol. 36, no. 3, s. 205-213.

Baldersheim, N. (2009). *Er nettdebatten så ille som sitt rykte?- Et forsvar av debatten på Dagbladet.no*. Norsk medietidsskrift, nr. 02, s. 180- 185.

Bang & Olufsen, (2004). ”Hverdagsmagerne – en utfordring til demokratiet og samfunnsforskningen”, i Goul Andersen, Munk Christiansen, Beck Jørgensen, Togeby og Vallgård (red), *Den demokratiske utfordring*. København: Hans Reitzels Forlag AS.

Bazeley, P. (2009). *Integrating Data Analyses in mixed Methods Research*. Journal of mixed methods Research, nr. 3. s. 203- 207.

Bergström & Boréus, (2009). *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 2. Utg. Lund: Studentlitteratur.

Bonham, J. (2004). *Expanding dialogue: The Internet, the public sphere and prospects for transnational democracy*. The Sociological Review. Vol. 52, 131–155.

Brandtzæg og Lüders, (2008). *eBorger. Den alminnelige borger som leverandør av offentlig informasjon*. SINTEF rapport.

Brox, O. (2009). Sideblikk: *Polarisering i norsk islamismedebatt*. Nytt Norsk Tidsskrift, nr.01, s. 67- 73

Børhaug, K. (2005). *Voter education. The political education of Norwegian lower secondary schools*. Utbildning & Demokrati 2005. Vol 14, nr 3, s. 51-73.

Børhaug, K. (2007). *Oppseding til demokrati. Ein studie av politisk oppseding i norsk skule*. PhD. Universitet i Bergen.

Castells, M. (1996). *The Rise of the Network Society, The Information Age: Economy, Society and Culture*. Vol. I. Cambridge, MA; Oxford, UK: Blackwell.

Christensen & Aars, (2002). *Teknologi og demokrati: Med norske kommuner på nett*. Hentet 04.02.2011, fra; <https://bora.uib.no/bitstream/1956/1414/1/N29-02%5B1%5D.pdf>

Dahl, R. (2006). *On political equality*. New Haven: Yale university press

Dagens Næringsliv (2005). *Internett er en flopp*. Hentet 27.11.10, fra: <http://www.dn.no/forsiden/article623957.ece>

Det kongelige kultur og kirkedepartement, Stortingsmelding nr. 57. (2000- 2001): *I ytringsfrihetens tjeneste. Mål og virkemidler i mediepolitikken*. Hentet 21.11.10, fra: <http://www.regjeringen.no/Rpub/STM/20002001/057/PDFA/STM200020010057000DDDPFA.pdf>

Engebretsen, M. (2007). *Digitale diskurser. Nettavisen som kommunikatív flerbruksarena*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Eriksen, E. (1995). *Deliberativ politikk. Demokrati i teori og praksis*. Oslo: Tano Aschehoug.

Eriksen og Weigård, (1998). *Deliberasjon og demokrati*. Oslo: Arena.

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Adiction (2010). *Table GPS-8. Last 12 months prevalence of drug use in nationwide surveys among the general population*. Hentet 06.03.2011, fra: <http://www.emcdda.europa.eu/stats10/gpstab8a>

Fjeldstad, D., J. Lauglo og R. Mikkelsen (2010). *Demokratisk beredskap. Kortrapport om norske ungdomsskoleelevers prestasjoner og svar på spørsmål i den internasjonale demokratiundersøkelsen*. Oslo: ILS/EKVA, Universitetet i Oslo.

Habermas, J. (1995). Tre normative demokratiteorier. I (red) Eriksen, E. *Deliberativ politikk. Demokrati i teori og praksis*. s. 30- 45. Oslo: Tano Aschejoug.

Hagen, I. (1998). *Medias publikum. Frå mottakar til brukar?* Oslo: Ad Notam Gyldendal.

Held, D. (2006). *Models of democracy*. 3. Utg. Cambridge: Polity press.

Hjelseth, A. (2009). *Internett – folkets redskap mot kulturradikalismen?* Samtiden, nr 1, s. 88-100.

Ihlebak, K. (2008). "Publikumsdeltakelse og redaksjonelle dilemmaer" i Gunn Enli og Eli Skogerbo (red), *Digitale dilemmaer*, Oslo: Gyldendal Akademisk.

Ihlebak, K. & Ytreberg, E. (2009). *Moderering av digital publikumdeltakelse- Idealer, praksiser og dilemmaer*. Norsk medietidsskrift, nr. 01, s. 48- 64.

Johannesen, A. & Tufte, P. A. (2002). *Introduksjon til samfunnsvitenskaplig metode*. Oslo: Abstrakt forlag AS.

Keen, A. (2007). *The cult of the amateur: how today's Internet is killing our culture*. New York: Doubleday.

Kunnskapsdepartementet, St.meld. nr. 30 (2003-2004): *Kultur for læring*. Hentet 02.11.10, fra:

<http://www.regjeringen.no/Rpub/STM/20032004/030/PDFS/STM200320040030000DDDDPD FS.pdf>

Liestøl, G. & Rasmussen, T. (2007). *Digitale medier. En innføring*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget.

Libæk, S. (2009). *Meningsyter møter moderator- en undersøkelse av forumet VG Debatt*. Hentet 04.11.2010, fra: <http://www.duo.uio.no/publ/mediekomm/2009/91537/Meningsytrerxmoterxmoderatorx4.mai.pdf>

Lindholm, M. (1999). *Det trivielles triumf*. Hentet 16.04.2011, fra: http://home.hio.no/~magneli/boker/det_trivielles_triumf_upubl/

Lindholm, M. (2006). *Maskespill og nettdebatt*. Nytt norsk tidssrift, nr. 4. Hentet 12.10.10, fra: http://www.idunn.no/ts/nnt/2006/04/maskespill_og_nettdbatt

Løvlie, L. (2003). ”Teknokulturell danning” i Slagstad, R., Korsgaard, O. og Løvlie, L. (red.) *Dannelsen forvandlinger*. Oslo: Pax Forlag.

Mansbridge, J. (1999). On the Idea That Participation Makes Better Citizens. I Elkin, S. L et al. *Citizen competence and democratic institutions*. Pennsylvania State University press.

Margolis, M. & Resnick, D. (2000). *Politics as usual: The cyberspace revolution*. Thousand Oaks, CA: Sage

Myrvold, T. (red.), Skålnes, S. & Winsvold, M. (2004). *Et offentlig rom for lokaldemokratiet? Deltakelse, dialog og politisk meningsdanning*. NIBR- rapport 2004:9. Norsk institutt for by- og regionforskning.

Norsk presseforbund (2006). *Vær varsom- plakaten*. Hentet 21.11.10, fra: http://presse.no/Pressens_Faglige_Utvalg_PFU/Var_Varsom-plakaten/

Otnes, H. (2009). *Er nettsamtaler samtaler? En kommunikasjonsteoretisk drøfting av fenomenet chat*. Human IT. 10.2 s. 30-54.

Pateman, C. (1970). *Participation and democracy theory*. Cambridge: Cambridge University Press.

Philips, L. & Schrøder, K. (2004). *Sådan taler medier og borgere om politik. En diskursanalytisk undersøgelse af politik i det medialiserede samfund*. Århus: Århus Universitetsforlag.

Putnam, R. (1995). *Tuning in, Tuning Out: The strange Disappearance of Social Capital in America*. Political Science and Politics, Vol 28, nr. 4, s. 664- 683.

QuestBack (2011). *QuestBack*. Hentet 04.01.2011, fra: <http://www.questback.no/no/produkt/questback/>

Skogerbø & Winsvold (2008) Nettet som debattarena, i Enli, Gunn og Eli Skogerbø (red) *Digitale dilemmaer*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Statistisk sentralbyrå (2009). *Nøkkeltall om informasjonssamfunnet 2009. Bruk av IKT*. Hentet 24.04.2011, fra: http://www.ssb.no/emner/10/03/sa_ikt/sa_118/kap5.pdf

Statistisk sentralbyrå (2009a). *Utdanningsnivå i befolkningen*. Hentet fra: <http://www.ssb.no/utniv/tab-2010-06-25-03.html>

Statistisk sentralbyrå (2010). *IKT i husholdningene*. Hentet 13.04.2011, fra: <http://www.ssb.no/ikthus/tab-2010-09-24-09.html>

Statistisk sentralbyrå (2010a). *Mange innvandrere digitalt ekskludert*. Hentet 04.01.2011, fra: <http://www.ssb.no/samfunnsspeilet/utg/201004/09/art-2010-10-04-01.html>

Statistisk sentralbyrå (2010b). *Valgdeltakelse, etter alder og kjønn. 2005 og 2009 (justert for faktisk valgdeltakelse). Prosent*. Hentet 24.02.2011, fra: <http://www.ssb.no/emner/00/01/10/vund/tab-2010-05-03-04.html>

Store Norske Leksikon (2011). *Debatt*. Hentet 16.01.2011, fra: <http://www.snl.no/debatt>

Strømsnes, K. (2003). *Folkets makt. Medborgerskap, demokrati, deltagelse*. Oslo: Gyldendal akademiske. Pensumtjenesten.

Svare, H. (2006). *Den gode samtale. Kunsten å skape dialog*. Oslo: Pax forlag.

Svennevig, J. (1995). *Tilnærminger til tekst: modeller for språklig tekstanalyse*. Oslo: Landslaget for norskundervisning/ J.W. Cappelens forlag.

Telhaug, Mediås & Aasen, (2006). *The Nordic model in Education: Education as part of the political system in the last 50 years*. Scandinavian Journal of educational Research vol 50, no. 3, July 2006, pp.245- 283.

Truscott, D., Swars, S., Smith, S., Thornton-Reid, F., Zhao, Y., & Dooley, C. (2009). *A cross-disciplinary examination of the prevalence of mixed methods in educational research: 1995-2005*. International Journal of Social Research Methodology.

Utenriksdepartementet, 2009. St.meld. nr. 15 (2008-2009): *Interesser, ansvar og muligheter. Hovedlinjer i norsk utenrikspolitikk*. Hentet 26.11.10, fra:

<http://www.regjeringen.no/pages/2162302/PDFS/STM200820090015000DDDPDFS.pdf>

Ulrich, J. (2002). *Den demokratiske dialogs kvalitet- kvalitative målekriterier for den internetbaserte dialog*. Hentet 24.10.2010, fra: http://www.socsci.auc.dk/digdem/PDF-filer/Den_demokratiske_dialogs_kvalitet.pdf

Ulrich, J. (2004). *Borgerhøring på nettet - en beskrivelse og analyse af kommunestrukturdebatten på hals.dk*. Centertrykkeriet, Aalborg University. Hentet 08.11.10, fra: <http://www.socsci.auc.dk/digdem/PDF-filer/borgerh%F8ringpaanettet.pdf>

VG (2010). *VG Debatt*. Hentet 30.11.10, fra: <http://vgd.no/system/information/#link4>

VG (2010a). *Avskafi av Kristendomen som stats-religione*. Hentet 16.01.2011, fra: <http://vgd.no/samfunn/religion-og-livssyn/tema/1619694/tittel/avskafi-av-kristendomen-som-stats-religione/side/1>

VG (2011). *Legalisering av hasj*. Hentet 06.03.2011, fra:

<http://vgd.no/samfunn/politikk-norsk/tema/1629489/tittel/legalisering-av-hasj/side/3>

VG (2011a). *FRP vil ha atomkraft.. Igjen*. Hentet 23. 03.2011, fra: <http://vgd.no/samfunn/politikk-norsk/tema/1638391/tittel/frp-vil-ha-atomkraft-igjen>

VG (2011b). *Regler for diskusjonen*. Hentet 06.01.2011 fra: <http://vgd.no/system/information/rules>

LITTERATUR

Eide, M. (1998). *Det journalistiske mistaket- mediale dilemma i det sivile samfunn*. Sociologisk forskning, nr 3-4/1998. Hentet 22.09.10, fra: http://www.localmotives.com/hoved/tema/nr_4/EideMistaket.html

Enli og Skogerbø (Red.), 2008. *Digitale dilemmaer. Nye medieformer, nye utfordringer*. Oslo: Gyldendal Akademiske.

Frønes, I. (2002). *Digitale skiller. Utfordringer og strategier*. Oslo: Fagbokforlaget.

Slaatta, T. (2002). *Digital makt. Informasjons- og kommunikasjonsteknologiens betydning og muligheter*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Ulrich, J. (2004a). *The internet as a political public sphere- a theoretical discussion of the democratic potential of the Internet*. Hentet 16.12.2010, fra: <http://funnyplan.com/blog/wp-content/uploads/1/327049.pdf>

Øverbøe, O. A. (2003). Prosjektrapport; *"Kommentarjournalistikk og "meningsbærende" aviseri det 21. århundre"*. Hentet 10.11.10, fra: http://www.oov.no/prosjekter/oa%F8vreb%F8prosjekt03_2003.pdf

TABELLISTE

Tabell 1: Den utvidede kategorisering	28
Tabell 2: Ugyldig argumentasjon	30
Tabell 3: Debatt 1	42
Tabell 4: Debatt 2	44
Tabell 5: Debatt 3	48
Tabell 6: Debatt 4	50
Tabell 7: Debatt 5	52
Tabell 8: Debatt 6	55
Tabell 9: Kjønnfordeling	57
Tabell 10: Aldersfordeling	57
Tabell 11: Yrkessituasjon	58
Tabell 12: Utdannelsesnivå	58
Tabell 13: Etnisk bakgrunn	59
Tabell 14: Grad av aktivitet i nettdebatten	59
Tabell 15: Begrunnelse for aktivitet	60
Tabell 16: Formål med deltakelse	61
Tabell 17: Alle nettdebatter	62

VEDLEGGLISTE

Vedlegg 1	s. 98
Vedlegg 2: VG Debatt. Reglement.	s. 99
Vedlegg 3, Aftenposten. Regler for debatt og kommentar	s. 101

VEDLEGG 1

Jeg er masterstudent i samfunnsfagdidaktikk ved NTNU i Trondheim, og denne våren skal jeg ferdigstille min masteroppgave om nettdebattens demokratiske funksjon. I den sammenheng har jeg laget en spørreundersøkelse. Den inneholder 11 spørsmål som handler om hvem som deltar i nettdebatt og hvorfor. Undersøkelsen er anonym, og det vil ta ca. 3- 4 minutter å fylle ut skjemaet. Dersom du har spørsmål til undersøkelsen, kan du sende en mail til catrinh@stud.ntnu.no.

Om du trykker på linkene under, vil du komme direkte til skjemaet;

<https://web.questback.com/catrineflakkhaugen/jqge3bmfam/>

Takk for hjelpa!

VEDLEGG 2, VG DEBATT. REGLEMENT.

Velkommen til VG Netts nye og forbedrede debattforum. Enten du allerede er en trofast bruker eller kaster deg inn i debatten for første gang, ber vi deg forholde deg til, og å akseptere reglene som følger her.

Vårt mål er å legge til rette for bred debatt om en rekke temaer. Vi ønsker oss friske meningsutvekslinger og standpunkt, og det skal være stor takhøyde på disse sidene. Men for at debattene skal bli interessante og utbytterike for alle våre brukere, er det visse regler som må følges. Reglene er minimumskrav. Vi anmoder om at du for øvrig bruker sunn fornuft og er omtenksum overfor de andre debattantene.

Følg disse levereglene, så gjør du VGD til et bedre sted for alle!

1. Vi ønsker at du behandler alle debattanter med respekt. Også de som er uenige med deg
2. Bidra til et godt klima! Tenk deg om før du kaller noen andre et stygt ord. Diskuter med en vennlig tone.
3. Hjelp dem som trenger hjelp. Kanskje du selv får hjelp når du måtte ha behov for det.

Debattforumets grunnregler:

Du er personlig ansvarlig for innholdet i debattinnleggene du publiserer og privatmeldinger som sendes til andre brukere, og vil holde VG Nett skadesløs for ethvert eventuelt krav fra tredjeperson som følge av dine debattinnlegg og meldinger.

Det er ikke tillatt å trakassere meddebattanter. Diskuter sak, ikke person! Trakassering fører til umiddelbar utvisning.

Du kan ikke skrive, laste opp, linke til, embedde eller på annen måte publisere noe som kan medføre straffeansvar, er ærekrenkende, rasistisk, truende, obscønt, pornografisk eller på annen måte er i strid med norsk lov.

Du forplikter deg til å følge norske opphavsrettsregler. Du kan ikke kopiere artikler eller annet rettighetsbeskyttet materiale som er publisert i andre medier uten tillatelse fra rettighetshaveren. Du kan imidlertid sitere korte utdrag, men da med tydelig referanse til hvor innholdet har vært publisert og hvem som står som forfatter/komponist.

Du forplikter deg til ikke å krenke privatlivets fred. Hverken i debattinnlegg eller via privatmelding.

Du skal ikke drive med gjentatte postinger av samme innlegg, såkalt "spamming",

forsøke å avspore debatten, eller ødelegge debatten på annet vis.

Hold en saklig tone i dine innlegg.

Innlegg må skrives på norsk, svensk, dansk eller engelsk.

VG Netts debattforum kan kun brukes på en ikke-kommersiell måte. Det er ikke tillatt å poste innlegg som inneholder reklame, forsøk på å selge produkter, verving til organisasjoner og lignende.

VG Nett forbeholder seg retten til på et hvilket som helst tidspunkt å redigere eller trekke tilbake innlegg vi mener er i strid med våre grunnregler. Videre forbeholder vi oss retten til, uten forvarsel, å nekte brukere vi mener ikke overholder grunnreglene, adgang til å poste nye innlegg i diskusjonsforumene. Vi forbeholder oss også retten til å fjerne innlegg som ikke holder seg til temaet i den debattgruppen det er postet i.

VG Nett tillater ikke innlegg som er trakasserende, bevisst sprer usannheter eller som på annen måte vil oppfattes som upassende. Søk å vise respekt for menneskers egenart og identitet, privatliv, hudfarge, etniske opprinnelse, nasjonalitet og livssyn. Debatten blir bedre uten nedsettende kommentarer om andre.

Gjennom dine debattinnlegg overfører du til VG Nett en evigvarende og eksklusiv rett til uten godtgjørelse å bruke samt redigere ditt debattinnlegg i et hvilket som helst medium VG måtte velge å publisere det i.

Utestengelse fra tjenesten på grunn av regelbrudd fører til utestengelse fra alle lesertjenester på VG Nett.

Vær rask med å tipse diskusjon@vg.no dersom du ser et innlegg som du mener ikke skulle vært publisert i våre diskusjonsgrupper.

Du er personlig ansvarlig for dine egne innlegg. Dette innebærer at et eventuelt ansvar som følger av dine ytringer i debatten påhviler deg alene.

Redaksjonen leser ikke innlegg før publisering, men følger debatten løpende og håndhever reglene etter eget skjønn. Innlegg som etter redaksjonens skjønn er upassende fjernes uten forutgående varsel, og brukere som begår grove overtramp kan få advarsler og/eller bli utestengt i kortere eller lengre tid. Dersom du oppdager innlegg som du mener er upassende eller støtende, ber vi om at du kontakter redaksjonen for vurdering og eventuell sletting av det aktuelle innlegget (se nedenfor).

Du må registrere deg for å skrive i debatten, men du forblir anonym i forhold til de andre brukerne. Informasjon om ditt brukerforhold vil kunne overleveres til myndighetene eller politiet dersom det foreligger grunnlag for dette.

Nettikette

I debatten skal du kunne si hva du mener om det meste, men det forventes at du utviser respekt og saklighet ovenfor de andre debattantene. Redaksjonen følger med på debatter og kommentarer, veileder og fjerner/redigerer upassende innlegg etter beste evne, men du kan også tipse oss dersom du ser innlegg du mener er upassende. Det er redaksjonen som til enhver tid bestemmer hva som godtas eller ikke. Vi tar også forbehold om at innlegg som hører under andre temagrupper flyttes til riktig sted.

Vi vil ikke tillate følgende:

Innlegg som strider mot norsk lov eller alminnelig folkeskikk vil bli fjernet. Det inkluderer bl.a. hets mot folkegrupper, spredning av pornografi, oppfordringer til ulovligheter, rasisme, injurierende innlegg og brudd på opphavsrett. Det samme gjelder bilder eller lenker som viser til nettsteder med ulovlig eller upassende innhold. Også brukernavn som anses upassende vil bli fjernet eller endret.

Personangrep Selv om man er uenige, forventer vi at man behandler andre debattanter med respekt. Krenkende og nedsettende kommentarer om motparten er et tegn på at man selv er gått tom for argumenter, og denne type innhold vil bli fjernet. Ta ballen, ikke mannen! Vi vil ikke tillate ryktespredning om enkeltpersoner. Det er selvfølgelig tillatt å diskutere offentlige personer i kraft av deres verv på en saklig måte.

Reklame Reklame for produkter eller kommersielle bedrifter vil bli fjernet. Det er heller ikke

tillatt å bruke det interne meldingssystemet til å spre reklame eller lignende.

Avskrift Aftenpostens debattsider er et forum for lesernes meninger. Lange utdrag fra andre publikasjoner vil bli fjernet av hensyn til opphavsretten. Hvis du vil diskutere en artikkel fra et nettsted, bør du sitere hovedpoengene og legge inn en lenke til kilden. Husk også på opphavsretten ved bruk av bilder. Vær sikker på at bildene du publiserer ikke er beskyttet. Dersom du legger inn et bilde av en enkeltperson, vil dette normalt kreve samtykke fra vedkommende.

Fremmedspråk Vi tillater kun innlegg på skandinaviske språk eller engelsk.

Tips og råd

For å gjøre oppholdet i debatten så hyggelig som mulig for alle, anbefaler vi deg å følge disse reglene:

Kort og godt

Erfaringer tilsier at de lengste innleggene blir minst lest. Det lønner seg å legge inn flere korte innlegg fremfor ett langt. Tittelen på debatten bør fortelle hva du faktisk ønsker å diskutere. Da vil flere lese innlegget ditt, og du får mer respons.

Hold deg til temaet

Ikke skift tema midt i en debatt - opprett heller en ny.

Unngå "spamming"

Ikke legg innlegg i grupper der de ikke hører hjemme. Ikke post identiske innlegg i flere grupper.

Unngå skriking


Unngå å skrive innlegg med bare store bokstaver - det oppfattes som "skriking", og er slitsomt å lese. Unngå også å bruke flere utropstegn etc. enn nødvendig.

Anonymitet

Det er bare redaksjonen som kjenner din epost-adresse. Hvis du vil fortelle andre mer om deg selv, kan du bruke profilsiden. Hvis du vil kommunisere direkte med andre debattanter, kan du bruke det interne meldingssystemet. Tenk deg om før du oppgir personlig informasjon - vi

kan aldri garantere at noen ikke vil misbruke dette.

Tips om upassende innlegg

Hvis du ser et innlegg du mener er strider mot våre regler, ser vi gjerne at du varsler oss ved å trykke på knappen , som står ved alle innlegg. Da vil redaksjonen vurdere dette innlegget spesielt. Det er redaksjonen som avgjør om innlegg skal fjernes eller ikke.

Aftenposten og Aftenposten Multimedia forbeholder seg retten til å viderebruke og publisere alle innlegg i den form de måtte ønske. Brukere kan ikke uten videre kreve sine innlegg fjernet i ettertid.

Spørsmål om debatten kan rettes til debattleder@aftenposten.no

VEDTAKELSE AV VILKÅRENE

Velkommen til Aftenposten. Aftenposten leverer sine tjenester til Dem på de betingelser som fremgår av de følgende vilkår som vil kunne bli oppdatert av oss fra tid til annen uten nærmere varsel. Når De bruker en bestemt tjeneste fra Aftenposten, vil både De og Aftenposten i tillegg være forpliktet av enhver retningslinje eller regel som gjelder for denne tjenesten i henhold til oppslag som til enhver tid måtte finnes på angjeldende tjeneste. Alle slike retningslinjer og regler er med denne henvisningen gjort til en del av vilkårene.

DERES REGISTRERINGSFORPLIKTELSER

Som gjengjeld for Deres bruk av Tjenesten, aksepterer De å: (a) gi sannferdig, nøyaktig, aktuell og komplett informasjon om Dem selv som forespurt av Tjenestens registreringsskjema (slik informasjon heretter kalt "Registreringsdata") og (b) opprettholde og omgående oppdatere Registreringsdataene, slik at disse forblir sanne, nøyaktige, aktuelle og komplette. Hvis De gir informasjon som er usann, unøyaktig, foreldet eller ufullstendig, eller Aftenposten har rimelig grunn til å mistenke at slik informasjon er usann, unøyaktig, foreldet eller ufullstendig, har Aftenposten rett til å suspendere eller avvikle Deres konto og nekte enhver eksisterende eller fremtidig bruk av Tjenesten (eller noen del av denne).

Vi ber Dem huske at Tjenesten er utformet for å appellere til et bredt publikum. Som lovlig verge er det derfor Deres ansvar å bestemme hvorvidt noen del av Tjenesten eller Innholdet

(som definert i punkt 6 nedenfor) er upassende for Deres barn.

AFTENPOSTENS RETNINGSLINJER FOR PRIVAT INFORMASJON

Registreringsdata og en del annen informasjon om Dem selv er underlagt våre retningslinjer for privat informasjon:

Aftenposten tar personvern på alvor. Les teksten nedenfor hvis du vil vite mer om våre retningslinjer for personvern.

Hva dekker retningslinjene for personvern?

Retningslinjene for personvern dekker Aftenpostens håndtering av personlige opplysninger som Aftenposten samler inn når du er på Aftenposten-området, og når du bruker området, og når du bruker Aftenpostens tjenester. Retningslinjene dekker også Aftenpostens håndtering av personlige opplysninger som Aftenpostens samarbeidspartnere deler med Aftenposten eller som Aftenposten samler inn på andre Web-områder.

Retningslinjene gjelder ikke praksisen hos selskaper som Aftenposten ikke eier eller har kontroll over, eller til personer som ikke er ansatt eller på andre måter har tilknytning til Aftenposten.

Kontoinformasjon

Når du registrerer deg hos Aftenposten eller sender inn informasjon til Aftenposten vil det rutinemessig bli laget en midlertidig kopi av informasjonen for å hindre tilfeldig tap som følge av datafeil eller menneskelig svikt.

- Aftenposten holder din kontoinformasjon aktiv i våre brukerregistreringsdatabaser slik at du får øyeblikkelig tilgang til dine personlige innstillinger hver gang du besøker Aftenposten.
- Hvis du ber Aftenposten om å slette din Aftenpostenkonto, vil din konto som regel bli deaktivert og deretter slettet fra brukerregistreringsdatabase. Denne forsinkelsen er nødvendig for å hindre brukere fra å ta del i urettmessige handlinger.
- Vennligst noter at all informasjon vi har kopiert kan forbli lagret i (back-up) arkivet en viss tid etter at du har bedt om sletting av informasjonen. Dette kan være tilfelle selv om ikke noe av din informasjon blir liggende i våre aktive brukerdatabaser.

Informasjonsinnsamling og brukspraksis

Aftenposten samler inn personlige opplysninger når du registrerer deg for å få en Aftenposten-konto, når du bruker visse Aftenposten-produkter eller -tjenester, når du besøker Aftenposten-sider og når du går inn på reklame eller utlodninger. Aftenposten får også personlige opplysninger fra våre samarbeidspartnere.

Når du registrerer deg som Aftenposten-bruker, ber vi deg oppgi personopplysninger som for eksempel navn, e-postadresse, fødselsdato, kjønn, postnummer, yrke, mobiltelefonnummer og personlige interesser. Når du så er registrert hos Aftenposten og logger deg på våre tjenester, er du ikke anonym for oss.

Aftenposten mottar og registrerer også opplysninger på serverloggene våre fra leseren du bruker samt fra IP-adressen din, Aftenposten-cookieopplysninger og siden du vil inn på.

Aftenposten kan bruke opplysningene til tre formål: Vi kan tilpasse produktet og innholdet du ser, på grunnlag av opplysningene du oppgav da du registrerte deg og din aktivitet på Aftenposten, vi imøtekommer etterspørselen etter bestemte produkter og tjenester og vi kontakter brukerne i forbindelse med spesialtilbud og nye produkter.

Informasjonsdeling og opplysningspraksis

Aftenposten selger eller leier ikke ut personlige opplysninger til tredjeparter.

I følgende tilfeller kan Aftenposten dele personlige opplysninger om brukerne med andre selskaper:

- Hvis vi har fått brukerens samtykke.
- Hvis vi må dele opplysningene med andre selskaper for å kunne tilby produktet eller tjenesten du har bedt om.
- Hvis vi må sende opplysningene til selskaper som tilbyr brukeren et produkt eller en tjeneste på vegne av Aftenposten. (Dersom det ikke opplyses om annet, har disse selskapene ikke rett til å bruke personlige opplysninger til andre formål enn det som er avtalt med oss.)
- Når vi svarer på fullmakter, rettskjennelser eller rettssaker.

Cookier

Det kan være at Aftenposten legger cookier på din datamaskin.

Aftenposten tillater at selskaper som viser annonser på våre sider, lagrer og åpner egne cookier på datamaskinen. Andre selskapers bruk av egne cookier reguleres av deres egne retningslinjer for personvern, ikke av Aftenpostens retningslinjer. Annonsører eller andre selskaper har ikke tilgang til Aftenpostens cookier.

Slik redigerer og sletter du kontoinformasjon og innstillinger

Du kan når som helst redigere opplysningene og innstillingene i Aftenposten-kontoen din.

Konfidensialitet og sikkerhet

Vi begrenser tilgangen til personlig informasjon om deg til ansatte som vi antar har rimelig grunn til å ha tilgang til slik informasjon for å levere produkter og tjenester til deg og som trenger slik tilgang for å kunne utføre sitt arbeid.

Endringer i retningslinjene for personvern

Aftenposten endrer retningslinjene fra tid til annen. Hvis vi gjør omfattende endringer i måten vi håndterer personlige opplysninger på, informerer vi brukerne vha. meldinger på våre sider

MEDLEMSKONTO, PASSORD OG SIKKERHET

Når De har fullført registreringsprosessen på Tjenesten, vil De motta et passord og kontoangivelse. De er selv ansvarlig for å opprettholde konfidensialitet om passordet og kontoen, og De er selv fullt ut ansvarlig for alle aktiviteter som utføres under Deres passord og konto. De aksepterer å (a) umiddelbart underrette Aftenposten om enhver uautorisert bruk av Deres passord eller konto og ethvert annet brudd på sikkerheten og (b) forsikre at De går ut av Deres konto ved avslutningen av hver sesjon. Aftenposten verken kan eller vil være ansvarlig for noe tap eller skade som måtte oppstå som følge av at De ikke etterlever dette punkt 5.

MEDLEMSADFERD

De er innforstått med at all informasjon, data, tekst, programvare, musikk, lyd, fotografier, grafisk materiale, video, beskjeder eller annet materiale ("Innhold"), enten dette er lagt ut for allmennheten eller formidlet privat, utelukkende er ansvaret til de personer slikt Innhold

stammer fra. Dette innebærer at De, og ikke Aftenposten, er fullt ut ansvarlig for alt Innhold som lastes opp, legges ut, sendes elektronisk eller på annet vis formidles via Tjenesten. Aftenposten kontrollerer ikke Innhold som legges ut via Tjenesten og kan derfor ikke garantere nøyaktigheten, integriteten eller kvaliteten av slikt Innhold. De forstår at ved å bruke Tjenesten, kan De bli eksponert for Innhold som er støtende, uanstendig eller forkastelig. Ikke under noen omstendighet er Aftenposten ansvarlig på noe vis for noe Innhold, herunder men ikke begrenset til feil eller utelatelser i noe Innhold, eller for tap eller skade av noen karakter som måtte oppstå som følge av bruken av noe Innhold som er lagt ut, sendt med e-post eller for øvrig formidlet via Tjenesten.

De aksepterer å ikke benytte Tjenesten til å:

- laste opp, legge ut, sende med e-post eller for øvrig formidle noe Innhold som er ulovlig, skadelig, truende, fornærmende, plagsomt, krenkende, injurierende, vulgært, obscønt, krenkende for privatlivets fred, hatefullt eller rase- eller etnisk diskriminerende eller for øvrig upassende;
- skade mindreårige på noe vis;
- utgi seg for noen annen person eller enhet, herunder men ikke begrenset til en representant for Aftenposten, foraleder, guide eller vert, eller uriktig opplyse eller på annet vis vilde om Deres tilknytning til en annen person eller enhet;
- forfalske ledetekster eller på annet vis manipulere datanavn for å avdekke opphavet til Innhold som formidles via Tjenesten;
- laste opp, legge ut, sende med e-post eller for øvrig formidle noe Innhold som De i henhold til lov eller avtale eller tillitsforhold ikke er berettiget til å formidle (slik som innsideinformasjon og eierbeskyttet og konfidensiell informasjon som De har fått tilgang til gjennom ansettelsesforhold eller i henhold til konfidensialitetsavtaler);
- laste opp, legge ut, sende med e-post eller på annet vis formidle noe Innhold som krenker noens rett til patent, varemerke, forretningshemmelighet, opphavsrett eller annen eierrett ("Rettigheter");
- laste opp, legge ut, sende med e-post eller på annet vis formidle uønsket eller uautorisert reklame, markedsføringsmaterieil, "junkmail", "spam", kjedebrev, pyramider eller noen annen form for uoppfordret formidling, bortsett fra på de områder som er beregnet for slike formål;
- laste opp, legge ut, sende med e-post eller på annet vis formidle noe materiale som

inneholder programvarevirus eller andre programvarekoder, filer eller programmer utviklet for å avbryte, ødelegge eller begrense funksjonaliteten til dataprogramvare eller maskinvare eller telekommunikasjonsutstyr;

- forstyrre den ordinære strøm av dialog, forårsake at et skjermbilde ruller raskere enn andre brukere av Tjenesten er i stand til å taste eller på annet vis handle på en måte som begrenser andre brukeres mulighet for å delta i sanntidsutvekslinger;
- interferere med eller avbryte Tjenesten eller servere eller nettverk som er knyttet til Tjenesten eller la være å etterkomme krav, prosedyrer, retningslinjer eller bestemmelser for nettverk som er knyttet til Tjenesten;
- med eller uten forsett bryte noen gjeldende lokal, nasjonal eller internasjonal lovbestemmelse, eller på annet vis plage andre; eller samle inn eller lagre personlig data om andre brukere.

De erkjenner at Aftenposten ikke nødvendigvis forhåndskontrollerer Innholdet, men at Aftenposten eller andre utpekt av Aftenposten skal ha rett, men ikke plikt, etter eget skjønn å nekte eller fjerne Innhold som er tilgjengelig via Tjenesten. Dessuten skal Aftenposten og den Aftenposten utpeker ha rett til å fjerne ethvert Innhold som er upassende.

De aksepterer at De selv må vurdere og bære risikoen ved bruk av ethvert Innhold, herunder ved å stole på at slikt Innhold er korrekt, fullstendig eller nyttig. De aksepterer i denne sammenheng at De ikke kan etablere krav på grunnlag av tillit til noe Innhold som er levert av Aftenposten eller levert til Aftenposten, herunder men ikke begrenset til informasjon på Aftenpostens elektroniske oppslagstavler, Aftenpostens klubber eller i noen annen del av Tjenesten.

De erkjenner og aksepterer at Aftenposten vil kunne oppbevare Innhold og også offentliggjøre Innhold hvis dette er påkrevet ved lov eller fordi en i god tro har antatt at slik oppbevaring eller offentliggjøring er nødvendig for å: (a) etterkomme pålegg i juridiske prosesser; (b) reagere på påstand om at noe Innhold krenker rettigheter tilhørende tredjepart; eller (c) beskytte rettigheter, eiendom eller personlig sikkerhet for Aftenposten, Aftenpostens brukere og offentligheten.

De forstår at den tekniske prosessering og formidling av Tjenesten, herunder Deres Innhold, kan innebære (a) formidling via forskjellige nettverk; og (b) endringer for tilpassing og adaptering til tekniske krav i tilknyttede nettverk eller utstyr.

SÆRLIG ADVARSEL FOR INTERNASJONAL BRUK

I erkjennelse av Internettets globale natur, aksepterer De å etterkomme alle lokale regler vedrørende online adferd og krav til akseptabelt Innhold. I særdeleshet aksepterer De å etterkomme alle gjeldende lovbestemmelser vedrørende formidling av teknisk data som eksporteres fra det land hvor De er hjemmehørende.

OFFENTLIG INNHOLD LAGT UT HOS AFTENPOSTEN

For Innhold som De velger å legge ut på offentlig tilgjengelige områder av Aftenposten eller som består av fotografier eller annet grafisk materiale som De velger å legge ut på noen annen offentlig tilgjengelig del av Tjenesten, gir De herved Aftenposten en verdensomspennende, vederlagsfri og ikke eksklusiv rett til å reprodusere, endre, tilpasse og offentliggjøre slikt Innhold på Tjenesten for det formål å fremvise, distribuere og promotere angjeldende Aftenposten-klubb som var adressat for slikt Innhold, eller, for fotografier og grafisk materiale, for det formål slike fotografier og grafisk materiale var levert til Tjenesten. Aftenpostens rettigheter under dette punkt vedvarer så lenge De velger å fortsette å legge ut slikt Innhold på Tjenesten, og skal opphøre på det tidspunkt når De sletter slikt Innhold fra Tjenesten.

Med hensyn til alt annet Innhold som De velger å legge ut på andre offentlig tilgjengelige områder av Tjenesten, gir De Aftenposten en vederlagsfri, evigvarende, ugjenkallelig, ikke eksklusiv og ubegrenset overdragbar rett og lisens til å bruke, reprodusere, endre, tilpasse, offentliggjøre, oversette, skape avledet materiale fra, distribuere og legge ut slikt Innhold (helt eller delvis) over hele verden og / eller å inkorporere det i annet materiale i enhver form, medium eller teknologi som er kjent i dag eller som senere vil bli utviklet.

SKADESLØSHOLDELSE

De aksepterer å holde Aftenposten og Aftenpostens datterselskaper, tilknyttede selskaper, representanter, agenter, samarbeidspartnere og ansatte skadesløs for ethvert krav eller pålegg, herunder rimelige advokatombudsninger, som fremmes av tredjemann på grunnlag eller som følge av Innhold som De leverer, legger ut eller formidler gjennom Tjenesten, Deres bruk av Tjenesten, Deres oppkobling til Tjenesten, eller Deres krenkelse av annen manns rettighet.

FORBUD MOT VIDERESALG AV TJENESTEN

De aksepterer å ikke reprodusere, duplisere, kopiere, selge, videreselge eller, for kommersielle formål, utnytte noen del av Tjenesten, bruk av Tjenesten, eller tilgang til Tjenesten.

ALMINNELIGE BESTEMMELSER VEDRØRENDE BRUK OG LAGRING

De aksepterer at Aftenposten kan etablere generelle retningslinjer og begrensninger med hensyn til bruk av Tjenesten, herunder men ikke begrenset til maksimum antall dager som beskjeder, oppslag på elektroniske oppslagstavler eller annet opplastet Innhold vil bli bevart av Tjenesten, maksimum antall beskjeder som kan sendes fra eller bli mottatt av en konto på Tjenesten, maksimum størrelse på beskjeder som kan sendes fra eller bli mottatt av en konto på Tjenesten, maksimum diskplass som vil være tilgjengelig for Dem på Aftenpostens servere, og det maksimum antall ganger (og den maksimale varighet) som De vil ha tilgang til Tjenesten i en gitt tidsperiode. De aksepterer at Aftenposten ikke er ansvarlig for sletting eller unnlatt lagring av beskjeder og annen kommunikasjon eller Innhold som er oppbevart eller formidlet av Tjenesten. De erkjenner at Aftenposten forbeholder seg retten til å logge av konti som ikke er i bruk over en lengre periode. De erkjenner videre at Aftenposten forbeholder seg retten til å endre disse alminnelige retningslinjer og begrensninger på et hvilket som helst tidspunkt etter eget valg, med eller uten varsel.

ENDRINGER I TJENESTEN

Aftenposten forbeholder seg retten til, helt eller delvis, å endre eller avslutte hele eller deler av Tjenesten, med eller uten varsel. De aksepterer at Aftenposten ikke skal være ansvarlig overfor Dem eller noen tredjepart for endringer, avbrytelser eller opphør av Tjenesten.

OPPHØR

De aksepterer at Aftenposten, etter eget skjønn, kan avslutte Deres konto (eller del av denne), passord eller bruk av Tjenesten, samt fjerne ethvert Innhold på Tjenesten uansett grunn. Aftenposten er også berettiget til, etter eget skjønn og på hvilket som helst tidspunkt, å nedlegge Tjenesten eller noen del av denne, med eller uten varsel. De aksepterer at ethvert bortfall av Deres tilgang til Tjenesten i samsvar med hvilken som helst bestemmelse i disse vilkårene kan iverksettes uten forutgående varsel, og De erkjenner og er enig i at Aftenposten umiddelbart kan deaktivere eller slette Deres konto og all informasjon samt filer på Deres konto og/eller hindre enhver fortsatt tilgang til slike filer eller Tjenesten. Videre aksepterer De

at Aftenposten ikke skal være ansvarlig overfor Dem eller noen tredjepart for avvikling av Deres tilgang til Tjenesten.

FORHOLD TIL MARKEDSFØRERE

Deres korrespondanse eller forretningsmessige relasjoner med, eller deltagelse i promotering av, markedsførere som finnes på eller gjennom Tjenesten, herunder betalinger og levering av tilhørende varer eller tjenester, og ethvert annet vilkår, garanti eller løfte i tilknytning til slike relasjoner, er et forhold utelukkende mellom Dem og angjeldende markedsfører. De aksepterer at Aftenposten ikke skal være ansvarlig for noe tap eller skade av noen art som måtte oppstå som følge av noen slik relasjon eller av denne markedsførers tilstedeværelse på Tjenesten.

LENKER

Tjenesten eller tredjeparter kan tilby lenker til andre sider eller tjenester på World Wide Web. Da Aftenposten ikke har noen kontroll over slike nettsted og nettjenester, aksepterer De at Aftenposten ikke er ansvarlig for tilgjengeligheten av slike eksterne nettsteder eller nettjenester og heller ikke går god for eller er ansvarlig for noe Innhold, markedsføring, produkter eller annet materiale på eller tilgjengelig gjennom slike nettsteder eller nettjenester. De erkjenner og aksepterer videre at Aftenposten ikke skal være ansvarlig for, direkte eller indirekte, skade eller tap som skyldes eller påstås å være forårsaket av bruk av eller tiltro til Innhold, varer eller tjenester som er tilgjengelig på eller gjennom slikt nettsted eller -tjeneste.

AFTENPOSTENS EIENDOMSRETT

De erkjenner og er enig i at Tjenesten og enhver programvare nødvendig for bruk av Tjenesten ("Programvaren") inneholder eiet og konfidensiell informasjon som er beskyttet av lovbestemt opphavsrett og annen relevant lovgivning. De erkjenner og aksepterer videre at Innhold i sponsor reklame og informasjon som blir presentert gjennom Tjenesten eller fra markedsførere er beskyttet av opphavsrett, varemerke-, tjenestemerke-, patent- eller annen eierbeskyttet rett eller lovgivning. Med unntak for hva som er uttrykkelig tillatt av Aftenposten eller markedsførere, aksepterer De å ikke, helt eller delvis, endre, leie eller leie ut, låne, selge, distribuere eller skape avledet materiale basert på Tjenesten eller Programvaren.

ANSVARFRASKRIVELSE

DE FORSTÅR OG AKSEPTERER UTTRYKKELEG AT: DERES BRUK AV TJENESTEN SKJER PÅ DERES EGEN RISIKO. TJENESTEN ER LEVERT SOM DEN ER OG SOM DEN ER TILGJENGELIG. AFTENPOSTEN FRASKRIVER SEG UTTRYKKELEG ANSVAR FOR ALLE GARANTIER AV ENHVER ART, BÅDE UTTRYKKELEGE OG STILLTIENDE, HERUNDER MEN IKKE BEGRENSET TIL STILLTIENDE GARANTIER FOR OMSETTELIGHET, EGNETHET FOR ET BESTEMT FORMÅL OG IKKE-KRENKELSE AV ANDRES RETTIGHETER.

AFTENPOSTEN GIR INGEN GARANTI FOR AT (i) TJENESTEN VIL MØTE DERES BEHOV, (ii) TJENESTEN VIL VÆRE UAVBRUTT, PRECIS, SIKKER ELLER FEILFRI, (iii) RESULTATENE SOM KAN OPPNÅS VED BRUK AV TJENESTEN VIL VÆRE KORREKTE ELLER PÅLITELIGE, (iv) KVALITETEN AV NOE PRODUKT, TJENESTE, INFORMASJON ELLER ANNET MATERIALE KJØPT ELLER ANSKAFFET AV DEM GJENNOM TJENESTEN VIL SAMSVARE MED DERES FORVENTNINGER, ELLER AT (v) FEIL I PROGRAMVAREN VIL BLI RETTET.

ETHVERT MATERIALE SOM ER LASTET NED ELLER PÅ ANNET VIS ANSKAFFET GJENNOM BRUK AV TJENESTEN SKJER ETTER DERES EGET VALG OG PÅ DERES RISIKO OG DE ER ALENE ANSVARLIG FOR ENHVER SKADE PÅ DERES DATASYSTEM OG FOR TAP AV DATA SOM SKYLDES NEDLASTING AV NOE SLIKT MATERIALE.

VERKEN RÅD ELLER INFORMASJON, ENTEN SKRIFTLIG ELLER MUNTILIG, SOM DE HAR MOTTATT FRA AFTENPOSTEN ELLER GJENNOM TJENESTEN SKAL GI GRUNNLAG FOR GARANTIER SOM IKKE UTTRYKKELEG ER INNTATT I DISSE VILKÅR.

ANSVARSBEGRENSNING

DE GIR DERES UTTRYKKELEGE AKSEPT FOR AT AFTENPOSTEN IKKE SKAL VÆRE ANSVARLIG FOR NOE DIREKTE, INDIREKTE ELLER TILFELDIG TAP ELLER FØLGESKADE, HERUNDER MEN IKKE BEGRENSET TIL IKKE-ØKONOMISK SKADE SÅ SOM TAP AV FORTJENESTE, GOODWILL, NYTTE ELLER DATA (OG SELV OM AFTENPOSTEN ER BLITT GJORT OPPMERKSOM PÅ

RISIKOEN FOR SLIK SKADE), SOM SKYLDES: (i) BRUK AV ELLER MANGLENDE MULIGHET FOR Å BENYTTE TJENESTEN; (ii) KOSTNADEN VED Å ANSKAFFE ALTERNATIVE VARER ELLER TJENESTER SOM FØLGE AV VARER, DATA, INFORMASJON ELLER TJENESTER SOM ER KJØPT ELLER ANSKAFFET, ELLER BESKJEDER SOM ER MOTTATT ELLER TRANSAKSJONER SOM ER INNGÅTT, GJENNOM TJENESTEN; (iii) UAUTHORISERT TILGANG TIL ELLER ENDRING AV DERES TRANSMISJONER ELLER DATA; (iv) UTTALELSER ELLER ADFERD FRA TREDJEMENN VIA TJENESTEN; ELLER (v) ENHVER ANNEN OMSTENDIGHET VEDRØRENDE TJENESTEN.

UNNTAK OG BEGRENSNINGER

NOEN JURISDIKSJONER TILLATER IKKE ANSVARFRASKRIVELSE FOR BESTEMTE GARANTIER ELLER BEGRENSNING I ELLER ANSVARFRASKRIVELSE FOR TILFELDIG SKADE ELLER FØLGETAP. DET KAN DERFOR VÆRE AT ANSVARBEGRENSNINGENE INNTATT OVENFOR IKKE GJELDER FOR DEM.

BESKJEDER

De vil motta beskjeder enten ved e-post eller via mobil. Tjenesten vil også kunne gi beskjed om endringer i vilkårene eller om andre forhold ved å legge ut notiser eller lenker til notiser på Tjenesten.

INFORMASJON OM VAREMERKE

De kan ikke benytte Aftenposten-varemerker i noen sammenheng uten Aftenpostens forhåndssamtykke.

GENERELL INFORMASJON

Disse vilkårene representerer hele avtalen mellom Dem og Aftenposten og går foran enhver tidligere avtale mellom Dem og Aftenposten rundt bruk av tjenester tilhørende denne log-in, og regulerer Deres bruk av Tjenesten. De vil også kunne være forpliktet av andre vilkår og betingelser som eventuelt gjelder når De benytter tilknyttede tjenester, tredjeparts innhold eller tredjeparts programvare.

Overskriftene i disse vilkår er inntatt av bekvemmelighetshensyn og har ingen rettslig eller kontraktuell betydning.

Det er frivillig å gi fra seg opplysninger/informasjon. Opplysningene kan bli utlevert til instanser med hjemmel for dette, f eks politiet i etterforskningsøyemed.

Ved aksept av denne avtalen samtykker de også til bruk av informasjonen til videresalg/reklamehenvendelser. De aksepterer også å bli kontaktet av Aftenpostens papiravis for abonnementsstilbud.

KRENKELSER

Vennligst rapporter enhver krenkelse av tjenestevilkår.